

**Voor Verandering.
Voor Vooruitgang.
Voor Brussel.**

N-VA-verkiezingsprogramma

Beste kiezer,

In dit verkiezingsprogramma vindt u onze voorstellen voor een veilig, vrij en verantwoordelijk Brussel.

Verkiezing na verkiezing overtuigen wij steeds meer mensen van onze visie. Maar nog nooit is uw engagement, uw keuze, uw stem zo belangrijk geweest als vandaag. De keuze is ook nog nooit zo duidelijk geweest. Wie kiest voor de N-VA, weet waarvoor hij kiest. Wilt u terug naar een door Franstaligen gedomineerde belastingregeringen, of kiest u voor de politiek van verantwoordelijkheid? Wilt u alle deuren opengooien, of vindt u dat Brussel onze thuis moet blijven? Omdat grenzeloos, waarde(n)loos is.

Onze tegenstrevers willen de N-VA buitenspel zetten. Wij staan echter klaar om het mandaat te gebruiken dat u, de kiezers, ons geeft. De N-VA staat klaar om te besturen. Daarbij laten wij ons leiden door de kracht van onze principes. Bereid tot samenwerking, tegelijk standvastig in onze diepste overtuigingen. Zo realiseren wij verandering voor vooruitgang, ook in Brussel.

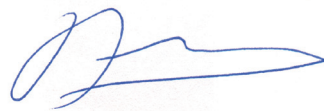
De grootste belemmering voor de vooruitgang in Brussel komt momenteel echter van het Brusselse bestuur, of beter gezegd: de Brusselse besturen. Negentien gemeentebesturen, evenveel OCMW's, zes politiezones, een gewestregering, waarbij elk angstvallig zijn eigen privileges bewaakt. In Brussel regeert het eigenbelang over het algemeen belang. Het slachtoffer van die provincialistische mentaliteit is vanzelfsprekend de Brusselaar.

Het is hoog tijd dat Brussel bestuurd wordt als een echte metropool. Dat betekent één enkel stadsgewest met één beleid voor alle Brusselaars. Met één enkel stadsgewest kunnen we Brussel efficiënter besturen. Met één enkel Brussels beleid maken we onze hoofdstad veiliger, slimmer, properder, groener en mobieler.

Brussel moet ook uit zijn inwoners het beste halen. Het moet de Brusselaar, ook de nieuwkomer, uitdagen en stimuleren om deel uit te maken van de vooruitgang. Brussel barst van het potentieel. De opdracht bestaat erin om dat potentieel ten volle te benutten, te beginnen met sterk onderwijs, maar ook door echte begeleiding naar werk en ondernemerschap.

Willen we Brussel structureel veranderen, dan zullen we ook de Belgische structuren moeten veranderen. Confederalisme blijft daarbij de kern van het N-VA-programma. Ons confederalismecongres uit 2014 blijft daarbij dé referentie. Met uw sterke steun zullen wij elke mogelijkheid benutten om dat te realiseren.

Dat is ons engagement. U kan op ons rekenen.

Bart De Wever, algemeen voorzitter N-VA

Onderwijs

Visie

Een sterk en kwaliteitsvol onderwijs is de beste garantie op een betere toekomst voor Brussel. Het onderwijs is de uitgelezen plaats om kansen te geven aan jongeren, het beste uit hen naar boven te halen, en de gemeenschap vorm te geven.

De N-VA kiest uitdrukkelijk voor mensen, niet voor structuren. We zetten de leerlingen, leerkrachten en schooldirecties opnieuw centraal. Zij schrijven dagelijks op het terrein het concrete verhaal voor morgen, en daarom moeten ze het vertrouwen en de steun krijgen die ze nodig hebben. We verwerpen grote structuurrevoluties en experimenten die de kwaliteit van ons onderwijs in gevaar dreigen te brengen. Ook van de ouders verwachten we inspanningen; hun betrokkenheid is van cruciaal belang voor het welslagen van de leerlingen.

Leren vergt inspanningen. Onderwijs moet de ambitie hebben het maximum uit elke leerling te halen. Dat werkt motiverend voor leerlingen en voor leerkrachten. De overheid moet via het Onderwijscentrum Brussel leerkrachten en scholen in die ambitie steunen. Kinderen mogen niet het slachtoffer worden van een verkeerde inschatting van hun talent. De lat moet voor iedereen omhoog. Elke leerling heeft recht op voldoende groeikansen. Ongelijke leerlingen gelijk behandelen, is even onrechtvaardig als gelijke leerlingen ongelijk behandelen. Na hun schooltijd moeten ze beter 'kennen' en 'kunnen'.

Omwille van haar sterke reputatie heeft het **Nederlandstalig onderwijs** in Brussel een enorme toename aan populariteit gekend. Daardoor staat de capaciteit permanent onder druk. We moeten daarom blijvend investeren in bijkomende capaciteit, zodat zo veel mogelijk Brusselaars kunnen genieten van Nederlandstalig onderwijs. Tegelijkertijd moeten we garanderen dat Nederlandstalige ouders in Brussel een plaats vinden voor hun kinderen in een school van hun keuze. Daarom behouden en versterken we de voorrangsregel. Het onderwijs in Brussel is echter ook een gedeelde verantwoordelijkheid van de Franstalige en de Vlaamse gemeenschap. De gemeenschappen moeten voor ons bevoegd blijven voor onderwijs, maar moeten ook samenwerken om de knelpunten in het Brussels onderwijs aan te pakken. We dringen er daarom ook op aan bij de Franstalige gemeenschap om de kwaliteit van hun onderwijs en dan vooral hun talenonderwijs in Brussel te versterken. Ook dat is een deel van de oplossing voor de druk op het Nederlandstalig onderwijs

Brussel is een diverse stad, en één derde van de Brusselaars spreekt thuis noch Nederlands, noch Frans. Dit stelt ons onderwijs voor grote uitdagingen op het vlak van **taalverwerving**. Kinderen die thuis geen Nederlands spreken beginnen aan hun onderwijsloopbaan met een taalachterstand, die een leerachterstand wordt en vaak ook leidt tot schooluitval. Het Nederlands blijft de omgangstaal op school. Met taalscreenings gaan we na wat het niveau Nederlands van de instroom is, en indien nodig organiseren we taalbaden om kinderen eerst in hun kennis van het Nederlands te versterken. We voorzien extra ondersteuning voor de kinderen die het nodig hebben.

Voor jongeren die zonder diploma of kwalificatie instromen op onze arbeidsmarkt lopen een hoog risico op langdurige werkloosheid. Ook hier geldt het principe: **voorkomen is beter dan genezen**. Om vroegtijdige schooluitval en schoolmoeheid te voorkomen, is in de eerste plaats een preventief beleid nodig. De N-VA wil daarom werk maken van een betere oriëntering en een aangepaste studiekeuze en -begeleiding.

Voorstellen

Personeel als hoeksteen van ons onderwijs

Leerkrachten worden ingezet op basis van de opleiding die ze genoten hebben. We blijven inzetten op vereiste bekwaamheidsbewijzen per vak zodat leerkrachten de inhoud van hun vak zelf zeer goed beheersen.

We evalueren de niet bindende toelatingsproef bij aanvang van de lerarenopleiding. Studenten die gemotiveerd zijn om leraar te worden, maar een stevige basiskennis missen, worden bijgewerkt in een voorbereidend jaar.

We maken echte en meer langdurige uitwisselingsprojecten van leerkrachten en werknemers van ondernemingen mogelijk. Daartoe zullen ondernemingen en scholen samenwerken. De ervaring van zij-instromers in het leerkrachtenberoep wordt in rekening gebracht.

De tweetalige lerarenopleiding mag niet leiden tot een veralgemeende bi-diplomerings. Het extra taalbad dat de tweetalige lerarenopleiding aanbiedt, dient enkel tot het vormen van goede taalleerkrachten.

Kinderen zijn de toekomst

Van ouders verwachten we betrokkenheid bij de school en bij het leertraject van het kind. Ouders die hun kinderen consequent en doelbewust leeransen ontzeggen of geen interesse tonen in de schoolcarrière van hun kinderen, betrekken we in een traject.

Voor ons blijft het Nederlands zonder meer dé omgangstaal op school. Dat betekent niet dat er taalverboden moeten zijn of dat de thuistaal gestigmatiseerd wordt. Dat betekent wel dat de leerlingen weten dat er op school Nederlands geleerd, gepraat en geoefend moet worden.

Elk kind moet vrij en als gelijke kunnen opgroeien op school. **We kiezen principieel voor levensbeschouwelijke neutraliteit in door de overheid ingericht onderwijs.** Dat wil zeggen dat scholen voorschriften opnemen in hun reglement voor zover deze redelijk en proportioneel zijn.

We investeren in de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Taalscreenings, taaltrajecten en taalbaden, die de scholen verplicht volgens Vlaams decreet moeten afleggen bij hun leerlingen worden meer gecoördineerd en ondersteund.

Het Onderwijscentrum Brussel moet hierbij een coördinerende en ondersteunende rol opnemen, niet enkel vraaggestuurd vanuit de scholen, maar gericht ten aanzien van alle Nederlandstalige scholen in Brussel.

Wij zijn er voorstander van dat de Vlaamse en de Franse Gemeenschap afspraken maken over de aanpak van de knelpunten in het onderwijs in Brussel (kennis van beide landstalen, spijbelproblematiek,...). **We dringen bij het Franstalig onderwijs aan om meer te investeren en in te zetten op het taalonderwijs,** en formuleren hiervoor concrete aanbevelingen.

We pleiten voor naschoolse huiswerkbegeleiding van anderstalige kinderen. Het geven van vakken in een andere taal dan het Nederlands kan voor ons enkel voor kinderen die het Nederlands al voldoende beheersen. Leerlingen die vakken in het Frans, Engels of Duits willen volgen leggen een objectieve test af in die nagaat of ze al voldoende het Nederlands beheersen.

Basisonderwijs

De beheersing van het Nederlands is een absolute toprioriteit. Met een **verlaging van de onderwijsplichtleeftijd naar vijf jaar** zorgen we ervoor dat kinderen

die thuis onvoldoende Nederlands spreken, de taal reeds in de kleuterschool kunnen leren en zo het lager onderwijs zonder taalachterstand kunnen starten. Taalbaden Nederlands tot 1 schooljaar, die nu reeds mogelijk zijn, worden aangemoedigd en ondersteund.

Het aantal kinderen per leerkracht moet werkbaar blijven. Zo kunnen bijvoorbeeld bij aanvang van de kleuterschool extra uren kinderverzorging een oplossing bieden.

Secundair onderwijs

Een getrapte studiekeuze blijft de hoeksteen van het secundair onderwijs. C-attesten, B-attesten, herexamens: met die instrumenten kan de klassenraad leerlingen op maat evalueren.

We bouwen duaal leren verder uit en werken de praktische hinderpalen weg. Door leren op school én op de werkvloer te ontwikkelen zorgen we ervoor dat onderwijs en arbeidsmarkt gelijkwaardige partners zijn.

We vragen scholen om zelf actief aan kostenbeheersing te doen, aan het begin van het jaar een kostenraming mee te geven en in dialoog te treden met ouders met betalingsmoeilijkheden. De hoogte van de studietoelage laten we beter aansluiten bij de reële kost van een studierichting.

Op het einde van het secundair onderwijs wisselen we gegevens van schoolverlaters die niet verder studeren automatisch uit met Actiris om hen zo snel als mogelijk te begeleiden naar een gepaste job of een opleiding die hen toegang geeft tot een job.

De beheersing van het Nederlands is een absolute toprioriteit.

Hoger onderwijs

In overleg met de hogeronderwijsinstellingen bekijken we voor welke opleidingen het aangewezen is om de **toelatingsproeven bindend te maken of om een plafond in te voeren voor buitenlandse studenten** indien voor die opleiding in het buitenland een numerus fixus of clausus van toepassing is.

Om de studieduurtijd in te korten, **perken we de flexibilisering in** die de voorbije jaren te ver is doorgeschooten in universiteiten én hogescholen. We koppelen de resultaten en adviezen van het secundair onderwijs aan de resultaten van de oriënteringsproef op het einde van

---

het secundair en aan de toetsen bij aanvang van het hoger onderwijs. Op die manier oriënteren we studenten sneller naar de juiste studierichting of naar een algemeen vormend zevende jaar.

Om resultaten van wetenschappelijk onderzoek vlot te kunnen verspreiden in Vlaanderen, moet het Nederlands als wetenschapstaal overeind blijven. Vlaanderen moet wetenschappelijke publicaties maximaal ontsluiten zonder hoge kosten voor de instellingen of voor de gebruiker.

Scholenbouw en uitrusting

De VGC moet blijvend investeren in de capaciteit van het Nederlandstalig Brussels onderwijs. Daarbij hebben we bijkomende aandacht voor zowel het technisch en beroepsonderwijs als het buitengewoon onderwijs. Wij pleiten voor het behoud en de versterking van de voorrangsregel. De Brusselse gemeenten die niet of onvoldoende investeren in Nederlandstalige gemeentescholen worden financieel gesanctioneerd via het gemeentefonds.

We investeren ook extra in de didactische ondersteuning van STEM-opleidingen, van het tso en het bso, net zoals we het leergebied en het vak wetenschap en techniek blijven uitbouwen.

We blijven verder inzetten op een samenwerking tussen scholen, sportclubs en lokale besturen met het oog op een maximaal multifunctioneel gebruik van schoolinfrastructuur.

Ouders krijgen maximaal de vrijheid om een school naar wens te kiezen voor hun kinderen. We schaffen de dubbele contingentering in het hele leerplichtonderwijs af. Met een verplicht en digitaal inschrijvingsregister wordt willekeur door scholen tegengaan en creëren we minder planlast voor scholen.

Visie

De overheid moet ervoor zorgen dat haar burgers beschermd worden in hun eigen huis en daarbuiten. Een goed ontwikkeld politie- en veiligheidsapparaat en moderne inlichtingendiensten waarborgen vrijheid en veiligheid voor allen. Na decennia van laissez-fairebeleid werd met de N-VA de omslag gemaakt naar een echte veiligheidscultuur. Er wordt opnieuw geïnvesteerd in mensen en middelen bij onze veiligheidsdiensten.

De N-VA staat voor een **gecoördineerd, volwassen veiligheidsbeleid op basis van structurele samenwerking en informatiedeling**. Het Kanaalplan is de pionier én het schoolvoorbeeld van een doorgedreven samenwerking op het terrein tussen politie, parket, gemeente, Dienst Vreemdelingenzaken, sociale en fiscale inspectie- en opsporingsdiensten, ...

Naar aanleiding van de islamitisch gemotiveerde aanslagen in België en elders in Europa, namen we meer dan 30 antiterrorismemaatregelen: vertrekken naar het buitenland voor terroristische doeleinden is nu strafbaar, de financiële tegoeden van terroristen worden bevroren, de analysecapaciteit van de Staatsveiligheid, defensie wordt ingezet om bewakingsopdrachten uit te voeren, haat predikende websites worden onder loep genomen, ... Die maatregelen kwamen bovenop de installatie van BE-alert, de uitbreiding van het AN-PR-cameranetwerk met nummerplaatherkenning, en het centraal register van alle beveiligingscamera's.

Vriend en vijand erkennen dat ons **veiligheidsbeleid er de voorbije jaren duidelijk op vooruit is gegaan**. Honderd procent veiligheid kan niemand garanderen. Toch kunnen we met zekerheid zeggen dat we nu in een veiliger land leven dan vijf jaar geleden.

We moeten de ingeslagen weg verder volgen en blijven **investeren in onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten**. Maar de beschikbare middelen zijn uiteraard beperkt. Daarom gaan we in eerste instantie op zoek naar efficiëntiewinsten, via verregaande samenwerking tussen lokale politiezones en schaalvergroting door fusies. De vrijgekomen middelen investeren we opnieuw in ons veiligheidsbeleid en zetten we in waar ze nodig zijn. Zo gaan we voor meer blauw op straat.

Ons doel is een **doordacht nultolerantiebeleid**. Iedereen moet zich aan de regels houden. Doet men dat niet,

dan moet de overheid optreden. Een **integrale veiligheidsaanpak** kan evenwel enkel werken als er een intelligente informatiedoorstroming én samenwerking is tussen alle actoren: burgers, gemeente, politie, parket, fiscale en sociale opsporingsdiensten, ...

Daarbij moet men uiteraard de privacyregels in acht nemen. Het is in een samenleving ook altijd opletten dat de zoektocht naar veiligheid niet haaks staat op de vrijheid en de verantwoordelijkheid van mensen.

Preventie vormt de eerste schakel van een integrale veiligheidsaanpak. Informatie verstrekken en kleinschalige, concrete preventieacties opzetten kan met beperkte middelen. We denken bijvoorbeeld aan preventiecampagnes tegen bepaalde plaatselijke, al dan niet tijdelijke, fenomenen zoals handtasdiefstallen, fietsdiefstallen,... of aan woningen controleren tegen braak, het stimuleren van camerabewaking bij handelszaken,...

De huidige Brusselse beleidsverantwoordelijken hebben niet voldoende aandacht voor de veiligheidsproblematiek Dat werd enkele malen pijnlijk duidelijk, bijvoorbeeld bij rellen na een voetbalmatch of de aanhoudende criminaliteit rond prostitutie. Diefstal, vandalisme, en kleine criminaliteit zijn vaak ook de basis voor een gevoel van onveiligheid. Maar de zwakke opvolging en ondersteuning van degelijk politiewerk werken het gevoel van straffeloosheid in de hand en ondermijnen het gezag en de geloofwaardigheid van de ordediensten.

Elke politiezone moet dezelfde kerntaken van basispolitiezorg uitoefenen. Dat vergt een **voldoende schaal-grootte**. Vandaag zijn sommige politiezones in dit land te klein. In Brussel, dat zes politiezones telt, is het hoog tijd de structuur aan de grootstedelijke realiteit aan te passen, met behoud van nabijheid voor de burger.

Brussel telt amper buurtinformatienetwerken, in tegenstelling tot de andere gewesten. Om het veiligheidsgevoel te verhogen en criminaliteit te voorkomen, moeten we **lokale overheden en burgers stimuleren** om buurtinformatienetwerken op te richten. Die netwerken hebben bovendien een gemeenschapsvormend effect.

Voorstellen

Strijd tegen radicalisering en terrorisme

We zetten in op de preventie van radicalisering van vaak jonge moslims. Leerkrachten, welzijnswerkers, jeugdwerkers en arbeidsconsulenten hebben een belangrijke rol in het oppikken van signalen die kunnen wijzen op (gewelddadige) radicalisering. Zij kunnen ook helpen om die personen weer op het juiste spoor te zetten.

De burgemeester krijgt de mogelijkheid om **panden te sluiten als er aanwijzingen zijn dat er wordt opgeroepen tot gewelddadige radicalisering.**

We herbekijken de voorwaarden voor erkenning van lokale geloofsgemeenschappen. We leggen de focus op de lokale inbedding, de positieve rol in de gemeenschap en het beteugelen van ongewenste buitenlandse inmenging. De rol van de Staatsveiligheid wordt aangescherpt. Indien nodig kan de erkenning worden ingetrokken.

De taak van de inlichtingendiensten is dreigingen identificeren en opsporen. Nu ligt de focus zeer vaak op het opsporen van daders. **Ze moeten meer inzetten op een preventieve werking,** namelijk het vroegtijdig detecteren van de dreiging, waardoor die kan voorkomen worden.

We zorgen ervoor dat **de overheid te allen tijde weet wie er geregistreerd staat als gebruikelijke bestuurder van een voertuig, ook van gehuurde en geleasede wagens.** We nemen een wetgevend initiatief om het bestaande systeem met de leasingsector performanter en sluitender te maken. Hierdoor zal het eenvoudiger worden om boetes voor verkeersovertredingen te innen én maken we het gebruik van huurwagens voor terroristische aanslagen moeilijker.

Strijd tegen drugs en georganiseerde criminaliteit

De N-VA pleit voor een **strengere aanpak van drugcriminaliteit en drugoverlast.** Een gedoogbeleid biedt geen oplossing. Dat confronteert gebruikers onvoldoende met de problematiek en leidt tot een ontoelaatbare overlast op straten en pleinen.

We moeten drugshandelaars treffen waar het hen het meeste pijn doet: in hun portemonnee. **We focussen op de recuperatie van criminele vermogens, ook in het buitenland.** We doen dit van bij het begin van het

strafrechtelijk onderzoek. Zo vermijden we dat criminelen zich in de loop van het onderzoek onvermogen maken.

Het fenomeen van de illegale drugshandel moet grensoverschrijdend gemonitord worden. Er wordt gewerkt aan een performante informatie-uitwisseling tussen de overheden in België en Nederland. Er kan ook gewerkt worden met gemeenschappelijke onderzoeksteams voor het uitvoeren van financiële onderzoeken, bijvoorbeeld met kaalplukteams die alle winsten afkomstig uit misdaad afpakken.

Criminelen maken steeds meer gebruik van handelszaken en investeringen om hun geld wit te wassen of hun criminele praktijken uit te breiden. **De burgemeester moet een integriteitsonderzoek kunnen voeren naar de uitbaters van handelszaken** en indien nodig het pand sluiten of de vergunning intrekken. Daarnaast krijgt hij ook de mogelijkheid om bestuurlijke maatregelen effectief te kunnen handhaven door middel van **een bestuurlijke dwangsom en een bestuurlijke verzegeling.** We zien nu veel te vaak dat mensen de maatregelen die ze opgelegd krijgen, simpelweg aan hun laars lappen en dat de burgemeester daarop niet gepast kan reageren. Die vorm van straffeloosheid moet eruit.

In de **strijd tegen illegale transmigratie en mensensmokkel** voeren we de politiecontroles langs de autosnelwegen en langs de reisroutes van de transmigranten op. Uiteraard is ook daar de medewerking van het lokale bestuur vereist.

We zorgen voor een voldoende gespreid cameranetwerk over het ganse Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Sommige gemeenten investeren te weinig in camera's met als gevolg dat er te veel blinde vlekken zijn. Alle publieke camera's moeten ook worden aangesloten op het gewestelijk videobeveiligingsplatform.

Het prostitutieprobleem geraakt maar niet opgelost omdat de gemeenten blijven vasthouden aan hun autonomie. Het gevolg is dat de leefkwaliteit en veiligheid van omwonenden en prostituees in gevaar gebracht wordt. **We pleiten voor een beleid dat alle vormen van overlast die gepaard gaan met prostitutie aanpakt.** Straatprostitutie wordt niet getolereerd, maar met een juridisch kader kan raamprostitutie op specifieke plaatsen en met voldoende controle op misbruik en werkomstandigheden.

Een efficiënt, effectief en toekomstgericht veiligheidsbeleid

Het communicatie- en crisiscentrum verzamelt alle belangrijke spelers op vlak van preventie en veiligheid. De oproepcentrales van de hulpdiensten zijn daar gevestigd, maar ook de dispatching van politiezone Brussel Hoofdstad. Om een doeltreffend communicatie- en crisiscentrum te realiseren, moeten alle politiezones zich aansluiten bij het centrum.

We blijven structureel investeren in onze inlichtingen- en veiligheidsdiensten. De staatsveiligheid wordt versterkt. De staatsveiligheid en de militaire inlichtingendienst (ADIV) creëren bovendien één **inlichtingengemeenschap**.

Brussel is door de aanwezigheid van talloze internationale en Europese instellingen een zeer belangrijke diplomatieke pool, waar veel strategische info beschikbaar is. De veiligheidsdiensten moeten de nodige middelen en bevoegdheden krijgen om effectief **op te treden tegen spionage en buitenlandse inmengingen**.

De federale dotatie die Brussel krijgt voor haar uitgaven voor de veiligheid bij Europese toppen en in het kader van haar (inter)nationale hoofdstedelijke functie **moet correct worden besteed** en verdeeld worden volgens de werkelijke inzet van elke politiezone. Drinkfonteinen van de MIVB en drugscentra horen met dat geld niet gefinancierd te worden.

Onze ondernemingen, hun klantendata en hun kennis en technologie moeten we beter beveiligen. **Het Centrum voor Cyberveiligheid moet strategische dreigingsanalyses maken en ondernemingen ondersteunen.**

De overheid moet zich richten op haar kernopdrachten en nagaan of bepaalde taken niet beter en voordeliger worden uitgevoerd door private ondernemingen. Denk bijvoorbeeld aan het verlenen van advies rond inbraakpreventie of de controle van de conformiteit van voetbalstadions. De eigenlijke politietaken blijven uiteraard het monopolie van de politie.

Binnen de GAS-wetgeving bestaat de gemeenschapsdienst als alternatief voor de administratieve geldboete. Het probleem is dat de gemeenschapsdienst nu enkel kan op vrijwillige basis. **We willen de gemeenschapsdienst op een meer dwingende manier kunnen opleggen.** We voorzien ook de mogelijkheid van hogere GAS-boetes in geval van recidive. Daarnaast werken we aan een **centraal register van administratieve sancties**

en maatregelen. Gemeenten krijgen daarop gecontroleerde toegang.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering moet de lokale besturen aanmoedigen hun gemeenschapswachten op te leiden tot gemeenschapswachten met sanctionerende bevoegdheid, zodat zij het werk van de politie kunnen verlichten.

We betrekken de burger meer in de veiligheidscultuur. De buurtinformatienetwerken (BIN's) worden actief ondersteund. We creëren ook een wettelijk kader dat het mogelijk maakt dat vrijwilligers bij de politie aan de slag kunnen, bijvoorbeeld voor taken die een specifieke expertise vereisen.

Er moet een **coherent wettelijk kader komen voor de noodtoestand**, zoals dat bestaat in Nederland, Groot-Brittannië en Frankrijk. Tijdens de noodtoestand zijn administratieve detentie, huisarrest en bestuurlijke zoekingen mogelijk. Uiteraard houdt een rechter toezicht op de hoorplicht, noodzakelijkheid, proportionaliteit, effectiviteit en afdoende motivering van de detentie.

Hervorming politiediensten

In plaats van de huidige zes politiezones, moet er één gecentraliseerde politiezone komen onder gezag van één korpschef o.l.v. de minister-president. Gespecialiseerde en gedecentraliseerde diensten (o.m. 'community police', wijkwerking, recherche, drugsbrigade, verkeerspolitie, metropolitie, oproerpolitie bij manifestaties,...) worden, met aandacht voor de nabijheid voor de burger, uitgerold over het hele grondgebied van Brussel.

In afwachting van een fusie van de politiezones en de gemeenten, moet **de minister-president zijn rol als coördinator van het preventie- en veiligheidsbeleid met meer doortastendheid opnemen zodat er van een echte coördinatie eindelijk sprake is.**

In Brussel worden alleen politieambtenaren aangeworven die het vereiste tweetaligheidstest hebben. Voor het bestaande politiekorps moet een inhaaloperatie plaatsvinden.

Brandweer

De brandweer- en hulpdienst werd jarenlang geteisterd door wanbeheer van de politieke verantwoordelijken en interne conflicten. Om een goede werking van de dienst te garanderen, kiest de N-VA voor een eenheid van commando bij de brandweer, zowel voor wat het operationele als het administratieve betreft.

We zorgen ervoor dat de Brusselse brandweer eindelijk een tweetalige dienstverlening kan aanbieden.

Innovatie in veiligheid

De veiligheidsdiensten werken aan digitalisering en een optimale informatievergaring en -doorstroming. Er komt een **Kruispuntbank Veiligheid**. Dat is een platform dat de gegevens van de bestaande databanken met elkaar linkt. Het doel is informatie in real time uit te wisselen en de zoekactie van een aanvrager te vergemakkelijken. Ook op Europees niveau moet er nog meer worden ingezet op een vlotte informatiedoorstroming.

De N-VA wil het gebruik van bodycams uitbreiden van de politie naar andere hulpverleners (ambulances, brandweer, parkeerwachters).

Visie

Naast een kordaat veiligheidsbeleid is er ook nood aan een goed werkende justitie. We moeten inzetten op een **efficiënt gerechtelijk apparaat waarbij de rechtzoekende centraal staat**. Iedere burger heeft recht op kwaliteitsvolle rechtspraak binnen een redelijke termijn. Het slachtoffer van een misdrijf heeft recht op spoedig herstel van de geleden schade. De maatschappij mag er terecht van uitgaan dat veroordelingen snel, correct en efficiënt worden uitgevoerd.

Al jarenlang is justitie een onderneming in moeilijkheden: archaïsche wetboeken, rigide personeels- en organisatiemanagement, torenhoge gerechtelijke achterstand, gebrekkige informatisering, een strafuitvoering die te wensen overlaat, overbevolkte gevangenissen, ...

De voorbije legislatuur zijn er heel wat stappen gezet om justitie eindelijk die 21ste eeuw in te loodsen. We hebben een historische hervorming doorgevoerd van het **systeem van de tweedelijnsbijstand (pro-deosysteem)**. De misbruiken ervan werden aangepakt en er werd een middelentoets ingevoerd zodat mensen die er echt nood aan hebben, recht blijven hebben op kosteloze rechtsbijstand. **Het erfrecht en het huwelijksvermogensrecht** werden gemoderniseerd en aangepast aan de huidige samenlevingsvormen. Er werd tevens een betere wettelijke omkadering voorzien voor **pleegzorgers**.

Ook de **gerechtelijke procedureregels werden aangepast**. Te veel en te logge procedureregels staan een goede, efficiënte rechtsbedeling in de weg. Louder administratieve taken werden afgestoten zodat de rechtbanken zich meer kunnen focussen op hun kerntaken.

Een pijnpunt blijft de **strafuitvoering**. Dat is nefast voor de geloofwaardigheid van justitie. Voor de N-VA moet een straf in principe volledig worden uitgevoerd. Modaliteiten zoals beperkte detentie, elektronisch toezicht en voorwaardelijke invrijheidsstelling zijn gunsten die pas kunnen worden toegekend als de gedetineerde de wil heeft getoond om zich te re-integreren in onze maatschappij. Die modaliteiten zijn van groot belang in het kader van de voorbereiding op het terugkeren in de maatschappij. Iedereen verdient een nieuwe kans maar men moet ook bereid zijn om die ten volle te grijpen.

Justitie is een logge tanker die zich langzaam laat bijsturen. Voor de N-VA is het falen van justitie voor

een belangrijk deel te wijten aan de complexe bevoegdheidsverdeling. De zesde staatshervorming heeft die complexiteit helaas nog verhoogd. Voor werkstraffen, elektronisch toezicht en de re-integratie van gedetineerden in de gevangenis zijn de gemeenschappen bevoegd. Voor de gevangenisstraf en de gevangenen zelf bleef de federale overheid bevoegd. De complexe versnippering van bevoegdheden maakt een geïntegreerd, efficiënt en effectief strafuitvoeringsbeleid zeer moeilijk.

Een belangrijke oorzaak van de kloof tussen burger en justitie is het **archaïsche taalgebruik**. Daarom moeten we alle justitiële spelers zoals magistraten en advocaten motiveren om toegankelijke taal te gebruiken.

Voorstellen

Veilig Brussel

We leggen een interventiedatabank aan waarin we het profiel van de jongere en de genomen maatregelen opnemen en nagaan of er nadien sprake is van recidive. Op termijn kunnen jeugdrechters de meest effectieve sanctie kiezen en wordt recidive op wetenschappelijke wijze tegengegaan.

Voor de begeleiding van delinquente jongeren voorzien we aangepaste programma's, met snelle en preventieve interventies en wanneer nodig, bestraffing op maat. Daarbij worden ze aangesproken op hun verantwoordelijkheid en staat het herstel van de slachtoffers centraal. We investeren ook in een 'high care, high security' voorziening waar we jeugd delinquenten met een psychiatrische problematiek aangepaste begeleiding kunnen garanderen.

De Justitiehuisen moeten onmiddellijk actie ondernemen als een ex-gedetineerde zijn voorwaarden niet naleeft. We moeten werk maken van een automatische digitale terugkoppeling naar de andere partners in de strafrechtsketen (onder meer het Openbaar Ministerie, dat een cruciale rol speelt) als een veroordeelde zijn voorwaarden niet naleeft. Ook de politie moet systematisch ingelicht worden als een gedetineerde onder voorwaarden de gevangenis mag verlaten.

Streng maar rechtvaardig

De rellen van eind 2017 en tijdens nieuwjaarsnacht hebben aangetoond dat een snelrecht moet komen voor zaken die eenvoudig, dat wil zeggen zonder dat er veel bijkomende onderzoeksdaden nodig zijn, kunnen berecht worden. Daders die meteen gearresteerd konden worden door de politie of die goed herkenbaar zijn op camerabeelden zouden binnen enkele dagen voor de rechter moeten kunnen verschijnen. Zo

wordt meteen duidelijk gemaakt dat de samenleving zulke toestanden niet tolereert.

We voeren een systeem in met verschillende gradaties van toerekeningsvatbaarheid. Niet elke geesteszieke kan immers volledig ontslagen worden van zijn verantwoordelijkheid. Het toekennen van een bepaalde graad van toerekeningsvatbaarheid zal bepalend zijn voor de mogelijke maatregelen, bijvoorbeeld plaatsing in een forensisch psychiatrisch centrum of een verplichte ambulante psychiatrische behandeling.

Ieder arrondissement moet over een drugsbehandelingskamer beschikken. Problematische drugsverslaafden die voor de correctionele rechtbank komen, moeten de kans krijgen om in een begeleid traject af te kicken. Als men dat traject naleeft, wordt ermee rekening gehouden in de straf.

We verhogen de strafmaat voor terroristische misdrijven. Zo is de maximale gevangenisstraf voor deelname aan een terroristische groepering tien jaar. Dat is te weinig en moet worden opgetrokken.

De N-VA pleit voor een centraal slachtofferregister. Slachtoffers moeten meer en tijdig informatie krijgen op belangrijke momenten voor en na de veroordeling van de dader.

De terbeschikkingstelling aan de strafuitvoeringsrechtbank moet worden uitgebreid naar een groter aantal misdrijven. We moeten ook bekijken of het mogelijk is om de terbeschikkingstelling verplicht op te leggen. De huidige maximumtermijn van 15 jaar is te kort. Voor tero-veroordeelden moet levenslang mogelijk worden.

Forensisch DNA kan van grote meerwaarde zijn in strafonderzoeken. **We pleiten voor een optimaal gebruik van DNA-onderzoek en de implementatie van nieuwe ontwikkelingen.** Het koppelen van de politie-databank met de DNA-databank zou nuttig zijn om onder meer netwerken in kaart te brengen. Uiteraard moeten het recht op privacy en de rechten van verdediging steeds gerespecteerd blijven. We verzamelen principieel enkel DNA-materiaal van criminelen.

Naar een efficiënt en klantgericht gerechtelijk apparaat

De N-VA ziet ook een bijzondere rol weggelegd voor **de eenheidsrechtbank.** Zij kan een betere dienstverlening bieden aan de rechtszoekende. Zo komt er één aanspreekpunt voor wie naar de 'gewone' rechtbank

van aanleg moet, naar de rechtbank van koophandel, naar de arbeidsrechtbank,... Daarbij vermijden we bevoegdheidsconflicten tussen rechtbanken en geven we de korpsoverste meer mogelijkheden om de nodige functies binnen het arrondissement efficiënt in te vullen en om rechters te laten specialiseren.

We werken verder aan de informatisering van justitie om te komen tot een papierloos, volledig elektronisch gerechtelijk dossier. Ook noodzakelijk is een kruispuntbank waartoe alle justitiële actoren toegang hebben en waar ze documenten kunnen opladen.

We maken videoconferentie mogelijk voor alle soorten gerechtszaken. Videoconferentie moet in eerste instantie mogelijk worden voor de verschijning van in verdenkinggestelden in voorlopige hechtenis voor de Raadkamer. Op die manier kan het aantal transporten van gedetineerden tussen gevangenissen en justitiepalen worden beperkt.

We zorgen in iedere centrale rechtbank voor een eenheidsloket waar mensen terecht kunnen met vragen om informatie. Ze kunnen er ook hun dossier indienen en het is de rechtbank die het dossier doorstuurt naar de bevoegde kamer, zodat er minder bevoegdheidsconflicten zijn.

Een zaak voor het Hof van Assisen is archaïsch, duurt zeer lang en kost zeer veel geld. **De N-VA pleit voor de afschaffing van Assisen** en de oprichting van een criminele kamer in de correctionele rechtbank, die bemand is door professionele rechters.

Gerechtsdeskundigen en tolken worden nu veel te laat en te weinig betaald. Daardoor zijn er steeds minder deskundigen die voor justitie willen werken. Dat zorgt voor een lagere kwaliteit van onze justitie. Door het tekort ontstaan er vertragingen waardoor procedures nog langer blijven aanslepen. Daarin moet dringend geïntevesteerd worden.

Op de rechtbank moeten dove mensen op eenvoudig verzoek steeds kunnen rekenen op de bijstand van een gebarentolk, betaald door justitie.

We moderniseren de juridische beroepen met focus op de klantvriendelijkheid. We schakelen de gerechtsdeurwaarder in in de strijd tegen de schuldindustrie. We onderzoeken of het hypotheekkantoor en kadaster kunnen worden omgevormd in een digitaal grondboek dat geïntegreerd wordt met andere registers.

We zorgen voor een objectieve werklasmeting en daaraan gekoppelde verdeling van middelen en kader.

Familierecht op mensenmaat

Huwen kan vandaag enkel in de gemeente waar je gedomicilieerd bent. Maar mensen hebben niet steeds een band met de plaats waar ze wonen of willen wel graag trouwen waar hun roots of hart liggen. **Wij willen dat koppels onder bepaalde voorwaarden kunnen kiezen in welke gemeente ze trouwen.**

Geschillen inzake familiale relaties worden bij uitsteking via bemiddeling geregeld. Bij een scheiding waarbij kinderen betrokken zijn, geniet het de voorkeur in gezamenlijk overleg tot overeenkomst te komen. De wetgeving rond co-ouderschap is al meer dan tien jaar in voege en verdient een grondige evaluatie.

In de praktijk zijn er te veel vonnissen inzake omgangsrecht van ouders of grootouders die niet worden nageleefd. Jammer genoeg zijn mensen vaak niet op de hoogte van de sanctiemogelijkheden die zij hebben ten aanzien van de onwillige ouder. We zorgen ervoor dat de sanctiemogelijkheden worden opgenomen in het vonnis of akkoord dat de omgangsregeling vastlegt. Het bestaande straffenarsenaal is een stok achter de deur tegenover de onwillige ouder. **In het geval van oudervervreemding zetten we eerst in op preventie en herstelgericht contact, als het niet anders kan moeten er sancties volgen.**

De **onderhoudsbijdrage** is een van de meest fundamentele zaken nadat ouders scheiden. Er is nood aan een meer objectieve berekeningswijze. Er moet ook een analyse gemaakt worden van de fiscale behandeling van onderhoudsbijdragen.

Strafuitvoering en gevangenis

Voorwaardelijke invrijheidsstelling is en blijft een gunst en is geen manier om overbevolking in de gevangenis aan te pakken. Het is ook niet omdat iemand wettelijk gezien in aanmerking komt om vervroegde vrijla-

ting aan te vragen, dat dit ook meteen moet toegestaan worden. **De minimumtermijnen voor een voorwaardelijke invrijheidsstelling moeten omhoog.**

Als we alle gevangenisstraffen uitvoeren, moet de gevangenis capaciteit worden uitgebreid. Het Masterplan III dat voorziet in een uitbreiding tot 11.634 plaatsen moet onverkort worden uitgevoerd.

De N-VA pleit voor de inrichting van kleinere detentiehuisen omdat de begeleiding en de re-integratie van de gedetineerden daar over het algemeen eenvoudiger te realiseren is dan in een klassieke gevangenis. Ook wordt er bekeken of er voor de opsluiting in kleinere detentiehuisen voorrang kan worden gegeven aan delinquenten tussen 18 en 25 jaar die een eerste keer opgesloten worden, al dan niet in voorlopige hechtenis. Voorwaarde is dat er bij de lokale bevolking in de buurt van het detentiehuis een draagvlak is en dat de detentiehuisen voldoende beveiligd zijn.

We zorgen er eindelijk voor dat de wet wordt uitgevoerd en dat iedere gedetineerde een individueel detentieplan op maat heeft om hem vanaf het begin van de opsluiting in de gevangenis voor te bereiden op een zo vlot mogelijke re-integratie. Voor sommigen hangt hun re-integratie samen met het volgen van een beroepsopleiding, voor anderen in de beschikbaarheid van psychologische hulp, in de behandeling van hun verslaving, ... We zorgen er ook voor dat er in de gevangenis voldoende kortlopende opleidingen voorhanden zijn voor veroordeelden met een kortere gevangenisstraf.

Radicalisering in de gevangenis is een probleem. Er moeten nog meer mensen en middelen worden vrijgemaakt om geradicaliseerde gedetineerden te begeleiden en om gevangenis personeel op te leiden om signalen van radicalisering te herkennen en ermee om te gaan. **Gedetineerden met een radicaal terreurgedachtegoed moeten we eerst afzonderlijk zetten en behandelen, en daarna evalueren of die persoon klaar is voor het gewone regime.**

Visie

De N-VA staat voor een degelijk en kordaat asiel- en migratiebeleid. Zo willen wij van migratie weer een positief verhaal maken. Dat doen we door de instroom niet passief te ondergaan maar door te werken aan een beleid van harmonieuze immigratie dat rekening houdt met onze culturele, economische en sociale draagkracht. Een beleid dat onze samenleving versterkt in plaats van verzwakt. Daartoe wil de N-VA een gereguleerd, georganiseerd en begrensd migratiebeleid. We moeten zelf kunnen kiezen wie en hoeveel mensen we verblijfsrecht geven.

Ons beleid zet **duidelijkheid boven willekeur**. Daarom hebben we de laatste jaren de ongecontroleerde instroom ingedijkt, hebben we grenzen gesteld aan de opvang en prioritair werk gemaakt van terugkeer, in de eerste plaats van criminelen en illegalen.

Om een einde te maken aan het onduidelijk beleid van het verleden, opteren wij voor **een sterkere focus op collectieve opvang, in de eerste plaats in de regio's van herkomst**. We verkiezen kwaliteitsvolle opvang in de regio van herkomst boven intercontinentale migratie. Ter plaatse helpen we bij de uitbouw van veilige havens zonder dat er mensensmokkelaars aan te pas komen.

Elk migratiebeleid start bij een sterk grenzenbeleid. Iedere lidstaat van de Europese Unie moet haar verantwoordelijkheid daarin nemen, te beginnen met – maar niet uitsluitend – de grenslanden van de Unie. Die kunnen daarvoor op de nodige steun rekenen van de andere EU-landen. Migranten die de regels aan hun laars lappen, kunnen geen toegang krijgen tot ons grondgebied. Wie op een illegale manier Europa bereikt of tracht te bereiken, wordt dus uitgesloten van een verblijf in de EU. Tegelijk moet de doorwuifaanpak tussen de lidstaten stoppen, zodat lidstaten de verantwoordelijkheid over controle, opvang, en verblijf niet langer onverantwoord naar elkaar doorschuiven.

Wij willen een modern Europees en internationaal asiel- en migratiebeleid. De mensenrechten zijn universeel, maar burgerrechten zijn dat niet. Dat onderscheid maken de internationale migratieakkoorden uit de vorige eeuw niet. Nochtans is dat essentieel: burgerrechten bouwt men stap na stap op, rechten komen met plichten. Daarom wil de N-VA bijvoorbeeld meer grenzen stellen aan de toegang tot de sociale zekerheid.

Wie daarvan gebruik wil maken, moet eerst bijdragen.

Er moet meer aandacht zijn voor actieve immigratie. Een positief migratiebeleid gaat ook om arbeids- en kennismigratie. Met studenten, hoogopgeleiden en andere specifieke profielen voor knelpuntberoepen kunnen we met een correct migratiebeleid onze samenleving versterken.

Een sterk terugkeerbeleid blijft het sluitstuk van een volwaardig migratiebeleid. Vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet. Een bevel om het grondgebied te verlaten laat geen keuze. Illegaal verblijf kan niet worden gedoogd. De N-VA wil sterk blijven investeren in internationale samenwerking voor het terugkeerbeleid.

Voorstellen

Opvang in de regio van herkomst met onze steun

We voorzien operationele en financiële ondersteuning voor de opvang in de regio's van herkomst. Parallel met de afbouw van de capaciteit in België worden de middelen en expertise van onder meer Fedasil geroriënteerd naar de opvang buiten Europa in veilige havens in samenwerking met internationale organisaties en de Europese Unie. We richten ons daar ter plaatse op de grote infrastructuurnoden die noodzakelijk zijn voor een menswaardig bestaan en de afhandeling van een correcte asielprocedure.

Met de landen die opvang voorzien, ontwikkelen we een **hecht economisch en politiek partnerschap**. We investeren in de sociaaleconomische positie, veiligheid en stabiliteit van het gastland en van de vluchtelingen. Van landen die financiële steun krijgen, verwachten we ook dat ze hun grenzen adequaat bewaken en de doorstroom van illegale migratie tegengaan.

Halt aan de illegale immigratie

De illegale instroom van migranten wordt een halt toegeroepen. Wie onderschept wordt op zee of wie in Europa verblijft zonder geldig visum verliest zijn recht op asiel of verblijf en wordt teruggebracht naar een veilig derde land.

De Europese Unie moet terugnameakkoorden sluiten om alle smokkelboten met illegale migranten terug te brengen naar het laatste transitland. Deze pull-backs houden de boten tegen aan de stranden van landen als

Libië en Tunesië. We versterken Frontex, het Europese grens- en kustwachtagentschap, en zorgen voor een gepast mandaat zodat zij hun rol terdege kunnen opnemen.

Eens de illegale instroom is ingeperkt, engageren we ons tot **vrijwillige hervestiging**. Die hervestiging van personen buiten de Europese Unie organiseren we samen met de UNHCR in buitenlandse opvangkampen. Daarbij werken we met een strikt jaarlijks nationaal quotum. We houden daarvoor rekening met de socio-economische en culturele draagkracht van onze samenleving.

Elkeen en elke organisatie is eraan gehouden de Europese regelgeving consequent en degelijk toe te passen. Dit geldt ook voor NGO's en vzw's die illegale immigratie faciliteren. Om minderjarige slachtoffers van mensenhandel beter op te vangen en netwerken van mensensmokkelaars sneller op te rollen, zorgen we voor een statuut voor minderjarige slachtoffers - naar analogie met het statuut voor volwassenen. Daarnaast richten we een aangepast centrum in waar we niet-begeleide minderjarigen die slachtoffer zijn van mensenhandel opvangen.

Toch illegaal in Europa geraakt? Terugkeer is de enige optie

Asiel kan alleen aangevraagd worden in de conflictregio's. Zolang de Europese regelgeving dat principe niet heeft verankerd, kan een asielaanvraag enkel ingediend worden aan de buitengrenzen van België. De grenspolitie registreert de aanvraag. De kantoren van de Dienst Vreemdelingenzaken in Brussel worden ontheven van die taak en kunnen alleen in uitzonderlijke gevallen de asielaanvraag behandelen.

Er is geen gedoogbeleid voor personen in illegaal verblijf. Alle diensten van de overheid maken daar werk van. Want wie geen recht op verblijf heeft, heeft ook geen recht om hier te werken of sociale bijstand te ontvangen. Personen in illegaal verblijf zullen geen regularisatie-aanvraag meer kunnen indienen.

In het terugkeerbeleid geldt de regel 'vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet'. We intensifiëren het terugkeerbeleid. Wie wil terugkeren naar het oorspronkelijke land van herkomst kan in aanmerking komen voor een sterkere re-integratieondersteuning, zowel financieel als praktisch.

Loslaten van scheefgegroeide Europese regelgeving

We gaan voluit voor het hervormen van Europese richtlijnen en verordeningen die een strikt migratiebeleid onmogelijk maken. Daartoe bouwen we partnerschappen uit binnen de Europese Unie. Op korte termijn passen we de Europese regelgeving nog slechts zeer strikt toe, zoals ook Zweden heeft gedaan. Wanneer een aanpassing van de Europese regelgeving onmogelijk blijkt, ijveren we voor een opt-out systeem naar Deens model.

Collectieve opvang, geen lokale opvanginitiatieven

De opvang in individuele huizen of appartementen dooft uit. **We houden een klein netwerk van collectieve asielcentra aan.** Verzoekers van internationale bescherming zullen daar tijdens de gehele procedure verblijven. Vanuit een centraal punt wordt de nieuwkomer op medisch, psychologisch, juridisch en maatschappelijk vlak begeleid.

De opvang is beperkt in tijd. De overheid streeft er naar een standaard asielprocedure na zes maanden af te ronden. In de centra wordt een verplichte gemeenschapsdienst georganiseerd en een pre-inburgeringscursus voorzien.

Een sterke koppeling tussen integratie en verblijf

Er komt een getrappt systeem van verblijfsvergunningen. De eerste vergunning geldt per definitie enkel voor een bepaalde duur. Pas na bewezen inburgering en voldoende kennis van het Nederlands of het Frans kan een permanente verblijfsvergunning worden toegekend. Wanneer blijkt dat de kansen van het inburgerings- en integratiebeleid niet worden aangegrepen, moet er een einde gemaakt worden aan het verblijf.

De gemeenschappen moeten in de eerste plaats zelf bijkomende integratievoorwaarden kunnen stellen. Want wie hier zijn leven wil verderzetten, moet de Nederlandse of Franse taal spreken en bijdragen aan onze samenleving.

We willen grenzen stellen aan de toegang tot de sociale zekerheid. Er moet eerst worden bijgedragen vooraleer er gebruik van kan worden gemaakt. Alleen door een getrappt systeem uit te bouwen, kunnen we de sociale zekerheid betaalbaar houden en rechtvaardig organiseren.

Economische migranten moeten zelfredzaam zijn en kunnen niet ten laste vallen van de sociale zekerheid. Het recht op sociale bijstand kennen we enkel nog toe aan wie aan een reeks strikte voorwaarden voldoet zodat we maximaal werken aan activering. Tegelijk zorgen we bijkomende responsabilisering van lokale overheden die op dit vlak niet passend optreden.

Verstrenging van de gezinshereniging

Wie zijn familie of echtgenoot wil laten overkomen via gezinshereniging, moet geïntegreerd zijn. We voeren bijkomende voorwaarden in, die de startpositie van de partners en gezinsleden ten goede komt. Zo moet de gezinshereniger op het ogenblik van de aanvraag tewerkgesteld zijn, moeten er naast bestaansmiddelen ook spaargelden zijn, en moet er een aantoonbaar goed maatschappelijk gedrag zijn.

Inburgering begint in het buitenland. Wie naar hier wil komen met oog op lang verblijf zal in een inburgeringstoets moeten slagen, net zoals in Nederland. In deze test wordt gepeild naar de basiskennis van onze taal en maatschappij. Slagen in deze toets die in het buitenland wordt afgelegd is een voorwaarde om een visum te krijgen.

De persoon die naar dit land wil komen voor gezinshereniging mag **geen illegaal verblijf hebben gehad in de laatste vijf jaar.**

De Belgische nationaliteit is een gunst, geen recht

Het verkrijgen van de nationaliteit is het sluitstuk van een succesvol integratietraject. We voeren een burgerschapstest in, die de kennis van en deelname aan de samenleving aantoonst. Er is een wachtperiode van vijf jaar die verlengd wordt tot tien jaar als er geen overtuigende bijdrage aan de samenleving is geweest. Wie niet aan de voorwaarden voldoet, zal ook de nationaliteit niet krijgen.

De dubbele nationaliteit wordt afgeschaft. Wie onze nationaliteit wil bekomen moet afstand doen van zijn oorspronkelijke nationaliteit.

In uitzonderlijke gevallen kan een tweede nationaliteit gecombineerd worden. Zo willen we het Belgen die in het buitenland werken niet onmogelijk maken hun professionele activiteiten verder te zetten. De aanvrager moet dan aantonen dat het niet bekomen van de nieuwe nationaliteit hem of haar onevenredig zal hinderen of moet een wezenlijk hoger economisch belang aan de dag kunnen leggen.

De gronden om de nationaliteit in te trekken verruimen we. Wie duidelijk maakt geen deel te willen uitmaken van onze samenleving, verliest de nationaliteit.

Visie

Zich integreren is meer dan zich ergens vestigen. **Elke nieuwkomer die inburgert, start tegelijk met de participatie aan onze samenleving.** De N-VA houdt van Brussel, het Nederlands, ons erfgoed en onze manier van leven. We dragen onze cultuur trots uit en nodigen nieuwkomers uit om er volwaardig deel van te worden. Ons burgerschap staat voor hen open. Als maatschappij hebben we er alle belang bij kansen te bieden, en elke nieuwkomer heeft er belang bij die ook maximaal te benutten.

Het louter terugplooiën op de eigen culturele tradities en gewoontes zonder inspanning om onze cultuur te leren kennen, belemmert de integratie van migranten en hun kinderen, net omdat er zo weinig contact is met de rest van de bevolking. We willen duurzame verbinding creëren, tussen 'oude' en 'nieuwe' Brusselaars. Dit is een van de grootste uitdagingen waar we voor staan. Als samenleving kunnen we niet aangaan dat we geen plichten opneemt, wel alle rechten kan genieten. Dat kan gaan om een flagrante weigering te participeren aan de samenleving, om het bewust niet leren van de talen, maar ook het niet respecteren van de leerplicht.

Onze rechtsstaat staat bij dit alles niet ter discussie. Zo staat er geen enkele religie of levensbeschouwing boven de wet, is er de scheiding der machten, de scheiding van Kerk en Staat, de gelijkheid en individuele vrijheid op het vlak van levensbeschouwing, geslacht, seksuele geaardheid en het publieke beleven daarvan. We mogen verwachten dat onze rechten, plichten en vrijheden aanvaard maar ook toegepast worden in de dagelijkse omgang. Daarbij begeleiden we elke nieuwkomer in het inburgeringsproces maar betuttelen we niet.

Na jarenlang non-beleid in Brussel werd in 2017 eindelijk de **verplichte inburgering** bij ordonnantie ingevoerd. Deze ordonnantie moet echter nog altijd in werking treden.

Ondertussen nam Vlaanderen wel al lang haar deel van de verantwoordelijkheid, en voorzag sinds 2004 via haar Brusselse Onthaalbureaus voor Nieuwkomers (BONS) al duizenden inburgeringscursussen, weliswaar op vrijwillige basis. Toch kon men vaak de vraag naar inburgering niet volgen, een bewijs dat het Vlaams inburgeringsbeleid ook in Brussel succes heeft.

Sinds 2016 is men eindelijk ook aan Franstalige kant

gestart met inburgeringscursussen via Bapa Bxl in Brussel-Stad en Via in Schaarbeek en Molenbeek. Er worden echter op dit ogenblik nog onvoldoende inburgeringscursussen voorzien om alle inburgeraars die weldra verplicht zullen moeten komen op te vangen. Vlaanderen heeft reeds geïnvesteerd in bijkomende trajecten, waardoor het totaal aangeboden trajecten op 5.400 zal komen. Voor de Franse Gemeenschapscommissie komt het totaal op een 4.000-tal. De Franse Gemeenschapscommissie zal dus nog een tandje moeten bijsteken.

We concentreren ons in het aanbod op **taalverwerving, de maatschappelijke oriëntatie en de economische zelfredzaamheid van de nieuwkomer.** We mogen eisen stellen aan de inburgering van nieuwkomers. **Inburgeringstrajecten zijn niet vrijblijvend.**

Ook de toegang tot de sociale zekerheid, bijstand en fiscale voordelen wordt gekoppeld aan verblijf en/of werk. Vroeger had men al recht op een werkloosheidsuitkering na één dag werk. Dat is dankzij de N-VA opgetrokken naar drie maanden. Ook de inkomensgarantie voor ouderen is voorwaardelijk gemaakt aan een verblijf in dit land van minstens tien jaar.

Voorstellen

Inburgering voor alle nieuwkomers met duurzaam verblijfsperspectief

Alle nieuwkomers die zich langdurig in Brussel willen vestigen, nemen deel aan een inburgeringstraject.

Alleen personen met een duurzame verblijfsvergunning zullen toegang krijgen tot de inburgeringscursus. Personen in een asielpprocedure die nog niet zeker zijn van een verblijfsvergunning krijgen toegang tot een pre-inburgeringstraject in de asielcentra.

Betere taalvaardigheid

De beheersing van de landstalen opent de deuren voor iedereen. We verbeteren de taalvaardigheid tot het niveau B1 van het Europees taalreferentiekader. Betere taalkennis en -verwerving is essentieel voor zelfredzaamheid en deelname aan de maatschappij.

Als overheid communiceren we laagdrempelig en duidelijk. We moeten anderstaligen zoveel mogelijk kans geven om het Nederlands te oefenen buiten de klas.

Als nieuwkomers een tolk nodig hebben in hun in-

---

teractie met de overheid, moeten ze die zelf betalen en wordt die niet langer gesubsidieerd.

Aan de slag met waarden en normen in de samenleving

De cursus maatschappelijke oriëntatie is gericht op het zich eigen maken van de publieke waarden en de normen die gelden in onze westerse samenleving. Nieuwkomers verwerven kennis over hoe burgers met elkaar omgaan en hoe het is om hier te wonen en werken. Ook onze geschiedenis, cultuur en onze plichten als burger komen aan bod.

We voegen een burgerschapstest in met drie onderdelen: (1) de toetsing van de kennisoverdracht; (2) de on-

dertekening van een participatieverklaring, waarin de nieuwkomer bevestigt de waarden en normen te kennen en die te zullen naleven, en (3) de omzetting van de verklaring in de praktijk, waarbij de nieuwkomer aan- toont de verworven kennis ook effectief te gebruiken door actief deel te nemen aan de samenleving.

Werk, de weg naar succes

Elke nieuwkomer die een inburgeringstraject volgt, wordt verplicht om zich in te schrijven bij de VDAB of Actiris. Op die manier wordt de nieuwkomer begeleidt naar werk. De toegang tot sociale rechten, bijstand en fiscale voordelen wordt meer afhankelijk gemaakt van de verblijfsduur en/of de deelname aan de arbeidsmarkt.

Visie

De energiebevoorrading is onzeker geworden en de factuur voor onze energie blijft stijgen. We moeten weg uit dat sukkelstraatje. We maken werk van bevoorradingszekerheid en van een betaalbare energiefactuur zonder de duurzaamheid uit het oog te verliezen. Ook zorgen we ervoor dat we voor onze elektriciteit niet al te afhankelijk zijn van het buitenland. Wij laten ons hierbij niet gijzelen door contraproductieve taboes. We combineren economie en ecologie via technologie en innovatie. De energieproductie moet vergroenen, maar die vergroening moet slim gebeuren zodat de draagbaarheid voor gezinnen en ondernemingen gegarandeerd is.

Een **gebrek aan een duidelijke langetermijnvisie** heeft er in het verleden voor gezorgd dat we vandaag voor heel wat moeilijke keuzes staan. Het wanbeleid van de afgelopen decennia heeft geleid tot een scheefgetrokken energielandschap: een kernuitstap zonder alternatieven voor bevoorradingszekerheid met CO₂-vrije bronnen; een overgesubsidieerd systeem voor hernieuwbare energie; een btw-verlaging als verkiezingsstunt. Daarom is het essentieel dat elke toekomstige beslissing **grondig onderbouwd én becijferd** wordt en dat subsidies die de factuur bezwaren, afgebouwd worden. Om dit tot een goed einde te brengen, is het essentieel dat het energie- en klimaatbeleid integraal bij de regio's komt te liggen.

De N-VA werkt volop mee aan de energietransitie, een **omslag naar een koolstofarme samenleving met duurzame economische groei**. In het komend decennium gaan we daarom voluit voor het effectief realiseren van de genomen engagementen. We gaan de strijd tegen klimaatverandering effectief aan en waken daarbij tegelijk over het draagvlak voor en de betaalbaarheid van de energietransitie.

De druk op onze leefomgeving neemt voortdurend toe. We mogen niet toelaten dat de volgende generaties hiervan het slachtoffer worden. Om onze kinderen en kleinkinderen dezelfde kansen en levenskwaliteit te geven, beperken we de uitstoot van broeikasgassen zo veel mogelijk. Een duurzame energiemix is daarbij essentieel. Nu een kernuitstap realiseren, betekent in de praktijk echter altijd meer fossiele energie, en dus ook meer CO₂-uitstoot.

Dankzij de N-VA komt er een monitoring die zal **waken over de drie pijlers van onze energiemix: betaalbaarheid, zekerheid en duurzaamheid**. De energietransitie naar een koolstofarme samenleving mag immers niet losgekoppeld worden van de realiteit.

Betaalbaar: Wij zetten in op een betaalbare energiefactuur voor gezinnen en een energiekost die competitief is voor de ondernemingen.

Tegelijk mogen we de burger geen blaasjes wijsmaken door de energiefactuur tijdelijk te verlagen of te bevrozen. De energietransitie zal geld kosten. We kunnen dit voor een stuk ondervangen door verstandiger (en dus minder) energie te verbruiken en niet-energiegerelateerde kosten uit de energiefactuur te halen. Op vraag van de N-VA is men er federaal in geslaagd om de kostprijs van windmolenparken op zee te drukken.

Naast het beheersen van de energiefactuur moeten we ook **energiearmoede** aan de bron aanpakken door op het energieverbruik te werken. De meest geschikte manier om onze energiefactuur te beheersen en CO₂-uitstoot te verminderen, blijft energie-efficiëntie en energiebesparing.

Zeker: Zon en wind zijn niet altijd beschikbaar, daarom heb je ook nood aan productiecapaciteit waar je altijd op kan rekenen.

We zetten volop in op wetenschappelijk onderzoek in nieuwe en duurzame technologie. Energieopslag is zeker een stap in de goede richting. Ook de ontwikkeling van nieuwe, innovatieve kernreactoren moet bekeken worden. In tussentijd blijven kerncentrales en gascentrales een noodzaak om te zorgen dat het licht niet uitgaat. Een **volledige kernuitstap in 2025 is een luxe die we ons niet kunnen veroorloven**.

Veiligheid blijft daarbij de prioriteit. Dankzij de N-VA zijn de veiligheidsprocedures en noodplannen rond kerncentrales volledig gemoderniseerd. Tegelijk mogen we ook de opportuniteiten van kernenergie o.a. voor de medische wereld niet uit het oog verliezen. Het MYRRHA-project zorgt ervoor dat onze expertise op vlak van nucleaire technologie versterkt wordt.

Duurzaam: De sleutel tot een duurzaam energiebeleid zit bij het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en dan voornamelijk CO₂. Inzetten op hernieuwbare energie is een belangrijk onderdeel van de oplossing. Maar je kan de CO₂ ook op andere manieren

terugschroeven bv. door in te zetten op kernenergie of CO₂ te capteren en te hergebruiken.

We zetten **technologieneutraliteit** voorop en wegen zonder taboes alle energiebronnen tegen elkaar af bij het vormgeven van onze toekomstige energiemix. Van hernieuwbare energie en synthetische brandstoffen tot thermische centrales én nucleaire energie. Geen noodoplossingen meer maar een doordachte, toekomstgerichte aanpak.

Dit slaat niet alleen op het regionale en nationale niveau maar ook op het Europees niveau. Door het Europese netwerk verder uit te bouwen, versterken we ons als regio én als Unie.

Voorstellen

Technologieneutraliteit om de bevoorrading te verzekeren

We hebben veel duurzame energie nodig die inzetbaar is op het ritme van de moderne maatschappij.

We moeten onderzoek, innovatie en technologische vooruitgang alle groeikansen geven, zonder reeds op voorhand voorkeuren te uiten of pistes uit te sluiten. We moeten de sector zelf de kans geven om met oplossingen te komen voor het klimaat- en energievraagstuk. Grote innovatieve doorbraken zijn nodig, denken we maar aan de opslag van energie uit wind en zon, het omzetten van CO₂ naar nieuwe synthetische brandstoffen met waterstof (gerecycleerde koolstofbrandstoffen), het ontwikkelen van duurzame biobrandstoffen (zoals biomethaangas, waterstofgas, biomethanol,...) en innovatieve kernreactoren.

De N-VA gelooft niet dat het sluiten van alle kerncentrales een goede beslissing is. Om onze bevoorradingzekerheid te diversifiëren, onze CO₂-uitstoot laag te houden, maar ook om dure nieuwe subsidies in gascentrales maximaal te vermijden, is het opportuun om 2 tot 3 GW aan nucleaire capaciteit minstens 10 jaar langer open te houden. Het gaat hierbij om de meest recente centrales die een upgrade krijgen op het vlak van veiligheid. De winst die we boeken met het langer openhouden van de jongste kerncentrales, investeren we in duurzame energietransitie.

De N-VA sluit een nieuwe kerncentrale niet uit indien dit economisch rendabel is. Daarbij moeten we bijzondere aandacht hebben voor de verschillende mogelijkheden van verwerking van kernafval.

We beschikken met het SCK in Mol over één van de nucleaire kenniscentra in de wereld. Het project rond de **MYRRHA-reactor** heeft een doorstart gekregen die zich concretiseert in een lange termijn ondersteuning door de federale regering. Dit moet ons toelaten een belangrijke bijdrage te leveren in de domeinen van de nucleaire geneeskunde, op vlak van het verwerken van nucleair afval en op vlak van de nieuwste generatie van kernreactoren. We willen dan ook blijven inzetten op deze kennispool want naast wetenschappelijke faam heeft het ook een maatschappelijke meerwaarde.

Een transparante en betaalbare energiefactuur

We bekijken hoe we de energiefactuur voor de burger en de ondernemingen kunnen beheersen.

Ook voor de industrie willen we energie betaalbaar houden en hun competitiviteit versterken. Daarom **voeren we een energienorm in** die ervoor zorgt dat de energiefactuur bij ons niet hoger ligt dan in de buurlanden. Dit wordt gecombineerd met effectieve concrete maatregelen zodat we onze ondernemingen met hun innovatieve slagkracht hier houden want zij spelen een belangrijke rol in de oplossingen voor de klimaatuitdagingen.

We zetten verder in op bestrijding van energiarmede door op vermindering van het energieverbruik te werken met een specifieke ondersteuning en de renteloze energielening.

We evalueren het statuut van beschermde afnemer, en schaffen overbodige procedures die niet alleen de energieleverancier maar ook vooral de kwetsbare afnemers nodeloos op hoge kosten drijven af. We maken een grondige evaluatie van de Brusselse energiemarkt, met aandacht voor zowel een efficiënte sociale bescherming als een gezonde marktwerking.

Klimaatverandering aanpakken met daden

De kerndoelstelling is voor ons het reduceren van CO₂-uitstoot op een realistische en kostenefficiënte manier.

We moeten ambitieus zijn en ook realistisch. Op het einde van de rit draait het om effectieve realisaties en niet wie de mooiste of duurste beloften heeft geformuleerd.

We hebben een te beperkte oppervlakte om al haar hernieuwbare energie op eigen bodem te genereren. **Samenwerkingsverbanden met buurlanden om nieuwe grote projecten rond hernieuwbare energie op te zetten**, kunnen, zolang het dient om onze eigen doelstellingen te realiseren, het een bijdrage levert aan onze bevoorradingszekerheid en zorgt voor lokale werkgelegenheid en een economische return.

Een unieke software tool dient ontwikkeld te worden om real time alle mogelijke gegevens te verzamelen om-trent ons energieverbruik en -productie zodat we een gefundeerd beleid kunnen voeren.

Naar een klimaatneutrale woonomgeving en economie

We hervormen alle vormen van ondersteuning voor energie-efficiëntie tot één transparant systeem om energiebesparing in gebouwen te stimuleren.

Warmtenetten zijn, waar passend, een belangrijk instrument om de energietransitie mogelijk te maken. Deze kunnen immers de restwarmte van ondernemingen, groene warmte uit lokale duurzame biomassa en geothermie transporteren naar verbruikers in de buurt.

We mogen **ons gasnetwerk niet zomaar afschrijven** maar moeten dit efficiënter gebruiken. Synthetisch gas, biogas en groengas vormen bijkomende interessante en klimaatneutrale oplossingen, voor verwarming en transport.

De elektriciteitsproductie wordt meer en meer onvoorspelbaar, waardoor het energielandschap flexibeler en dynamischer moet worden.

Om dit te kunnen faciliteren hebben we een **slim elektriciteitsnet nodig en wordt de digitale meter snel en overall uitgerold**. Na de snelwegen zetten we versneld in op **een slimme uitrol van ledverlichting naar alle gewestwegen**.

We houden onze industrie kampioen in energie-efficiëntie en begeleiden hen in de energietransitie. Met het instrument van vrijwillige energiebeleidsovereenkomsten, ook voor KMO's per sector, zorgen we dat de industrie richting 2030 haar voortrekkersrol blijft vervullen. Hierbij houden we rekening met de concurrentiepositie t.a.v. de ondernemingen in het buitenland.

We brengen kennis over energie- en klimaatmaatregelen tot bij de KMO's en stellen een vergelijkingstool ter beschikking zodat ze binnen hun sector hun energiegebruik en gebruikte technologie kunnen vergelijken.

Hernieuwbare energie: ambitieus maar realistisch

Het potentieel voor hernieuwbare energie (wind, zon en waterkracht) is beperkt in ons land. Wij willen Vlaanderen en Brussel in Europa naar voren schuiven als een **toekomstige draaischijf voor innovatieve koolstofneutrale brandstoffen** (bv. waterstof) en **materialen** (bv. bouwmaterialen). We willen een duwtje geven aan de waterstofeconomie door het inzetten van innovatiemiddelen en het samenbrengen van sleutelsectoren en actoren.

We moeten de ondersteuning van hernieuwbare energie herzien. Verschillende technologieën zijn intussen matuur geworden met lagere investeringskosten tot gevolg. Dit moet ten goede komen aan de verbruiker. **Wij willen afstappen van exploitatiesteun**, en zoveel mogelijk overstappen naar investeringssteun via openbare aanbestedingen.

We zetten verder in op offshore windenergie: projecten zullen via een marktmechanisme toegekend worden om op die manier de subsidies te minimaliseren, zonder ondersteuning als het kan. We zetten ook verder in op samenwerking met onze buurlanden om te komen tot een netwerk op de Noordzee.

We herevalueren het systeem van steun aan zonnepanelen via groenestroomcertificaten in het Brussels Gewest, en passen waar nodig aan. We vermijden ten allen koste een ontsporing van de energiefactuur of de opbouw van een historische schuld door de oversubsidiëring van zonne-energie.

Visie

Een gemeenschap is een verbond tussen deze generatie, de voorbije generaties én de toekomstige generaties. Het is daarom **onze opdracht alles wat op de aarde leeft goed te beheren**. Dit rentmeesterschap overstijgt de valse tegenstelling tussen mens en natuur. Een mooie en groene omgeving maken het leven ook vandaag leefbaar. De N-VA heeft de ambitie om de lucht- en waterkwaliteit in Brussel verder te verbeteren, de biodiversiteit verder te versterken, onze natuur nog meer te vrijwaren en om nog meer en betere alternatieven voor fossiele brandstoffen te zoeken.

Natuur en bos zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de planeet. Bomen fungeren als een opslagplaats voor CO2 en verzachter van het hitte-eilandeffect. Natuur behoedt ons van vele vormen van vervuiling, biedt veel socio-economische voordelen en heeft een positieve impact op onze gezondheid. Het behoud van onze **biodiversiteit** gaat daarmee samen. Helaas wordt in Brussel te weinig aandacht geschonken aan groen in de openbare ruimte. Zo werden op veel nieuw aangelegde pleinen amper bomen en aanplantingen voorzien.

Ook het waterbeheer is van groot belang. **De verantwoordelijkheid bij watersnood en -droogte** ligt deels bij de overheid. De overheid moet er alles aan doen om het risico op rampen zo klein mogelijk te houden. Maar we moeten ook alle burgers sensibiliseren om de effecten van watergebrek en -overlast te milderen door water efficiënt en lokaal te gebruiken en bijvoorbeeld regenwaterputten te steken, overtollig water te infiltreren en minder te betonnen.

Een zorgenvrij blijven de rioleringen. Er moeten nog ettelijke kilometers heraangelegd worden en veel oude riolen worden amper onderhouden. Wanneer riolen de toevloed aan regenwater niet kunnen slikken, lozen ze afvalwater in onze waterlopen. Drinkwaterleidingen zijn op tal van plaatsen ook aan vervanging toe wegens lekken en slijtage.

Vivaqua werd door de fusie met Hydrobru de enige bevoegde watermaatschappij in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar de instelling wordt geplaagd door een gepolitiseerd bestuur, en de schuldennerfenis van Hydrobru. Het is dan ook hoogtijd voor een rationalisering en depolitisering van deze instelling. Een bestuur met meer neutrale experts en een duidelijke

visie moet Vivaqua omvormen tot een moderne, efficiënte en onafhankelijk bestuurd watermaatschappij.

De **luchtkwaliteit** in Brussel blijft een belangrijke bezorgdheid. De belangrijkste bronnen van luchtverontreiniging zijn het verkeer en de gebouwenverwarming; we zetten in op emissievrij openbaar vervoer en stimuleren emissievrije levering aan handelszaken. Via het mobiliteitsbeleid kiezen we voor een reductie van het aantal gereden kilometers.

Voorkomen is nog altijd beter dan genezen. Door minder afval te produceren, beter te sorteren, te composteren en te recyclen, kan onze afvalberg aanzienlijk verkleind worden. Daarnaast kan afval ook als grondstof dienen en vermindert het ook onze afhankelijkheid van het buitenland. We willen **van Brussel een kringlooeconomie maken in plaats van een wegwerpeconomie**.

Indien er toch sprake is van afval en dus vervuiling en **hinder**, is het principe dat de **vervuiler betaalt**. Zo kunnen groene fiscaliteit en betere productnormering, de burger en ondernemingen nog meer sensibiliseren voor hun impact op ons leefmilieu.

De kwaliteit van onze leefomgeving is de afgelopen decennia sterk verbeterd. We produceren minder afval en de uitstoot van allerhande gevaarlijke stoffen naar lucht en water is sterk afgenomen dankzij de inspanningen van burgers en ondernemingen.

Helaas is een minderheid hardleers, en bevuilen ze nog steeds ons milieu door gevaarlijke stoffen te lozen zonder vergunning, door illegaal te dumpen en door zwerfvuil achter te laten. Dat doet een deel van de inspanningen van de rest teniet en bovendien creëert het een oneerlijk concurrentievoordeel voor de "cowboys".

Voorstellen

Ruimte voor natuur

We brengen de realisatie van de Europese natuurdoelen op kruissnelheid.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maken we een inventaris op van het aantal bomen en werken we een ambitieus bomenplan uit. Elk plein verdient voor ons een heuse bomenpartij, en bij elke aanleg of heraanleg van de openbare ruimte bekijken we of er bomen kunnen aangeplant worden. Daarin kijken we

waar er bomen kunnen bijkomen, met prioriteit langs drukke verkeersassen en in woongebieden. Voor elke boom die verdwijnt moet minstens een andere elders in de plaats komt.

Vanuit het gezondheids- en welzijnsbeleid wordt in het kader van preventie meer aandacht gegeven aan een groene, gezonde leefomgeving. We voorzien zoveel mogelijk zorginstellingen of scholen van substantiële groenfaciliteiten in het kader van de positieve relatie 'gezondheid-natuurbeleving'.

Bij het ontwerpen van onze stedelijke ruimte en gebouwen, scheppen we meteen **ruimte voor de natuur** die er thuishoort.

De N-VA maakt werk van de adequate bescherming van bestemde natuur- en bosgebieden. Wij pleiten ervoor dat natuur en bos, die in een groene bestemming zijn opgenomen of definitief bestemd zijn, zoals Neerpede en het Zoniënwoud echt veiliggesteld worden voor de toekomst.

Brownfieldterreinen hergebruiken is veel interessanter dan nieuwe gronden aan te snijden ten koste van natuur. We zetten bijkomend in op sanering van verontreinigde gronden die een potentieel op herontwikkeling hebben.

Het **Koninklijk park van het paleis in Laken wordt publiek toegankelijk.** De serres, uniek in de wereld worden permanent, in plaats van slechts enkele weken per jaar, opengesteld.

Luchtkwaliteit verbeteren, schadelijke stoffen en hinder beperken

We maken werk van een betere luchtkwaliteit: We ijveren verder voor ambitieuze productnormering om schadelijke uitstoot aan de bron te verminderen én aan een strikte handhaving van deze normen.

Het beleid inzake emissies wordt gebaseerd op de Europese emissienormen die uitstoot in reële geobjectieerde omstandigheden meten. Hiermee verkrijgt de burger objectieve en consistente informatie over uitstoot en verbruik. Als overheid maken wij geen technologische keuzes maar baseren we ons beleid op objectieve Europese gegevens.

De drempelwaarden voor het pollutieplan moeten aan-

gescherpt worden. Zo moet PM2.5- fijnstof opgenomen worden in de alarmdrempels. In de toekomst moet ook de integratie van ultrafijnstof in de pollutiepiekplannen worden onderzocht.

We breiden op intelligente wijze het aantal meetpunten voor de luchtkwaliteit in Brussel uit. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor de drukste verkeersaders, kruispunten en voor kwetsbare punten zoals scholen, ziekenhuizen en rusthuizen. Zo krijgen we een beter beeld van de effectieve luchtkwaliteit in Brussel.

We zetten in op emissievrij openbaar vervoer én distributie in de stad. In Brussel evalueren we permanent of de LEZ tot de gewenste resultaten leidt en overwegen we een versnelde verstrenging indien nodig.

We verwijderen risicovol asbest uit onze gebouwen, met prioriteit voor de meest kwetsbare doelgroepen (zoals scholen, kinderkribbes, ziekenhuizen ...).

Ruimte voor biodiversiteit

Natuur en biodiversiteit beperken zich niet tot beschermde natuurgebieden. Bij de inrichting van de open en de bebouwde ruimte zetten we in op de uitbouw van groenblauwe infrastructuur en natuurgebaseerde oplossingen.

We zetten een geïntegreerde werking op met de actoren die aan milieu- en natuurhandhaving doen (natuurinspectie, milieuambtenaren, politie, boswachters, GAS-ambtenaren). Op die manier wordt de burger niet meer van het kastje naar de muur gestuurd als hij een inbreuk op de natuur- en milieuwetgeving meldt.

We zetten in op actieve ontsnippering van de infrastructuur op de grootste knelpunten door aanleg van **ecoducten of ecotunnels.**

Europees blijven we mee aan de kar trekken voor een **grensoverschrijdend netwerk van groene infrastructuur** (TEN-G).

Het is nu al duidelijk dat de EU de afspraak in 2020 mist en de vooropgestelde doelen inzake biodiversiteit niet haalt. Het is noodzakelijk dat **de Europese Commissie nu werk maakt van een duidelijke strategische visie rond biodiversiteit voor de periode na 2020.**

Aandacht voor water

Heffingen voor afvalwater moeten gebruikt worden waarvoor ze geïnd worden, nl. voor aanleg en onderhoud van riolering en zuiveringsinstallaties.

Er moet een ambitieus investerings- en renovatieplan komen met een duidelijke kalender voor de sanering en het onderhoud van de Brusselse rioleringen en waterleidingen.

We brengen de belangrijkste bronnen van waterverontreiniging in beeld en pakken die aan. Het principe “de vervuiler betaalt” staat daarbij centraal.

Slim watergebruik

We werken een **korting op de waterfactuur uit voor gezinnen die hun hemelwater recupereren, laten infiltreren of vasthouden**.

We stimuleren hergebruik van gezuiverd afvalwater én hemelwater om zo onze strategische voorraden beter te vrijwaren én ons te verzekeren van alternatieve aanvoer in periodes van dreigend tekort. Een slimmere buffering van hemelwater helpt ons bovendien te beschermen tegen overstromingen.

We rollen een slimme watermeter uit die ook aan lek-detectie doet en zich automatisch in veiligheid kan stellen om grote lekken te vermijden. Hierdoor vermijden we verspilling van water.

Een beter afval- en netheidsbeheer

Openbare Netheid moet terug een integrale bevoegdheid worden van het Gewest. Nu is dit zowel een bevoegdheid van de gemeenten als het Gewest wat vaak leidt tot discussie waardoor er niks gebeurt. **Er moet één Brusselse minister voor Leefmilieu en Netheid komen**. Op dit moment zit dat verdeeld tussen de minister voor afvalbeleid enerzijds en leefmilieu anderzijds.

Er moeten meer gewestelijke containerparken komen en ook het aantal ondergrondse containers moet omhoog.

De klassieke ophaling van huisvuil moet herbekeken worden. Bv. de **mogelijkheid van sorteerstraten** moet bekeken worden.

De N-VA pleit voor een snelle aanpak van belangrijke problemen, door **snelle, mobiele en gespecialiseerde interventieteams** die ook aandacht hebben voor bv. graffiti.

Afval als grondstof

Europa heeft maar in beperkte mate eigen grondstoffen. **Kringlooeconomie is dan ook essentieel om onze maatschappij onafhankelijker te maken van invoer**.

Producenten moeten we actief aanmoedigen om hun merkidentiteit en hun marktinvoel in te zetten voor de bevordering en duurzame en circulaire consumptie.

We ondersteunen de ontwikkeling van ondernemingsmodellen waarbij je een dienst in plaats van een product koopt en van de deeleconomie. We bevorderen hiermee herstelling en recyclage van defecte toestellen. Dit moet effectief leiden tot een vermindering van grondstoffengebruik.

We stellen bij openbare aanbestedingen circulaire voorrangsregels in om de kringlooeconomie te versterken. Daarbij kijken we ruimer dan de recycleerbaarheid van producten of het gehalte aan recyclaten in producten: we hebben ook veel meer aandacht voor hergebruik en reparatie.

We zorgen voor criteria om de bouwsector te oriënteren richting circulaire en modulaire gebouwen.

Een circulaire economie betekent dat Brussel zich moet voorbereiden op een gefaseerde uitstap uit afvalverbranding tegen 2050. De afvalverbrandingsoven die we in tussentijd bewaren, moet de hoogst mogelijke energie-efficiëntie hebben. We herbekijken het systeem waarbij groenestroomcertificaten worden toegekend aan de afvalverbrandingsoven van Neder-Over-Heembeek.

We moeten onze afvalberg verkleinen.

De N-VA ijvert voor een **algemene Europese strategie inzake wegwerpproducten**, ongeacht het materiaal waaruit ze gemaakt zijn. Bovendien moeten producten slimmer ontworpen worden, zodat ze langer meegaan en makkelijker herstelbaar zijn.

In dit kader maken wij er ook een **prioriteit van om de verspilling van voedsel te doen dalen**. Via een ketenoverleg werken wij op de diverse niveaus verder aan

---

een halvering van de voedselverspilling tegen 2030.

Binnen een Europese aanpak **verbieden we het gebruik door fabrikanten van microplastics** in cosmetica, verzorgingsproducten, detergents en dergelijke meer.

Zwerfvuil aanpakken is ieders verantwoordelijkheid: we zorgen ervoor dat de verpakkingsector zijn engagementen nakomt en zetten in op handhaving. Ook de producenten hebben er baat bij dat hun producten als duurzaam worden bestempeld.

We moeten onze recyclage ook meer in eigen handen nemen.

We zorgen voor **goede én betrouwbare cijfers over ingezameld en gerecycleerd afval**, zodat we ons beleid goed kunnen sturen én zeker zijn dat de doelstellingen ook echt gerealiseerd worden.

We zetten in op **maximale recyclage in eigen land van elektronisch afval**, om de waardevolle grondstoffen te herwinnen én dumping te vermijden, mits economisch haalbaar.

We onderzoeken hoe de afvalinzameling kan worden vereenvoudigd door afval efficiënter te sorteren en scheiden in het afvaldepot, vanwaar het optimaal werkt en gerecycleerd wordt.

Visie

We staan te veel stil. Files verlammen mens, milieu en economie. Wie het openbaar vervoer neemt is vaak niet veel beter af met de vele vertragingen en onze Brusselse bussen en trams staan vaak mee in de file. Het is zo erg dat onze levenskwaliteit en groeikansen eronder lijden. We moeten verder investeren in onze mobiliteit, structurele maatregelen durven nemen én de Brusselaar en pendelaar zo uitnodigen om zich anders te organiseren.

De N-VA staat voor **combimobiliteit**, dat alle aspecten van ons verplaatsingsgedrag erkent. We willen mensen verleiden om de auto vaker te laten staan en in te ruilen voor alternatieven. We bouwen de mobiliteitsknooppunten verder uit en creëren zo een fijnmazig netwerk van 'mobipunten' waar je de keuze krijgt tussen verschillende vervoermiddelen. Wij zijn echter ook realistisch voor wat het autogebruik betreft. Zelfs met een alternatief aanbod voor handen hebben sommige mensen geen andere keuze dan de auto te nemen voor bepaalde verplaatsingen.

De N-VA kiest om volop in te zetten op een performant en kwaliteitsvol openbaar vervoer in onze hoofdstad. Daarom breiden we het vraaggericht aanbod verder uit, verhogen we het aanbod op de verzadigde lijnen en zetten we volop in op de ontsluiting van vervoersarme zones in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Netheid en veiligheid aan alle op- en afstapplaatsen staat hierbij centraal.

Wij staan voor **ambitieuze en gezonde vervoersmaatschappijen**, met een doordacht en vraaggestuurd aanbod. De prestaties van onze vervoersmaatschappijen moeten veel beter zodat ze de toets in een concurrentiële markt op elk vlak doorstaan: comfort, klantgerichtheid, snelheid en maatschappelijke kost. Een efficiëntere organisatie is daarvoor noodzakelijk. Met de **gegarandeerde dienstverlening** maakten we het openbaar vervoer alvast betrouwbaarder op stakingsdagen.

We maken van Brussel een **vervoersregio**, waarin alle openbaar vervoersmaatschappijen en betrokken administraties deelnemen. We hevelen de bevoegdheden op het vlak van mobiliteit en openbare werken van de gemeenten over naar het Gewest, zodat Brussel de nodige instrumenten in handen krijgt om een gezond en coherent mobiliteitsbeleid te voeren.

We bouwen Brussel om tot een echte fietsstad. We verhogen de investeringen in afgescheiden fietspaden en zetten volop in op de uitbreiding van het Fiets-GEN en de Gewestelijke Fietsroutes. We pleiten voor een duidelijke hiërarchisering van de Brusselse wegen om zo conflictsituaties tussen verschillende vervoersmodi weg te werken.

Verkeersveiligheid is voor ons een topprioriteit. Daarom kiest de N-VA resoluut voor een eengemaakt gewestelijk mobiliteits- en verkeersveiligheidsbeleid. We maken onze infrastructuur veiliger. We bestraffen onveilig gedrag en belonen veilig gedrag. We nemen zoveel mogelijk mensen mee in ons streven naar meer verkeersveiligheid.

Het fiscale beleid ondersteunt het mobiliteitsbeleid. We maken eindelijk werk van een intelligente vergroening van de verkeersbelasting. De invoering van de lage emissiezone is een goede eerste stap in het verbeteren van de luchtkwaliteit. Op dat pad gaan we verder. Sterk verlaagde arbeidsbelastingen moeten het interessanter maken te verlonen met loon in plaats van met bedrijfswagens.

Om de fileproblemen op te lossen, moeten we **niet enkel werk maken van alternatieven voor de wagen, maar ook van de nodige infrastructuur**. We investeren in de optimalisering van de Ring rond Brussel, waarbij het doorgaand en lokaal verkeer worden gescheiden en sluipverkeer in de hoofdstad wordt aangepakt.

Voorstellen

Combimobiliteit en mobiliteit als dienst ondersteund door een performant openbaar vervoer

We zetten de reiziger centraal in de Brusselse vervoersregio. Deze vervoersregio zorgt voor een geïntegreerde mobiliteitsplanning op het vlak van openbaar vervoer, fiets, autoverkeer en andere mobiliteitsvormen.

We bouwen onze mobiliteitsknooppunten verder uit en creëren zo een netwerk van 'mobipunten': knooppunten waar verschillende vormen van vervoer samenkomen en waar je heel makkelijk de overstap kan maken van de ene modus op de andere.

We faciliteren de uitbouw van fietsenstallingen aan belangrijke Brusselse verkeerspunten (zowel korte

als lange termijn) en breiden het netwerk aan fietsboxen verder uit. We zorgen ervoor dat je met je MI-VB-abonnement ook toegang hebt tot het deelfietsstysteem.

We integreren samen met de private sector de betaaltoepassingen van gedeeld en openbaar vervoer om één uniform ticket/abonnement te kunnen aanbieden. We zetten dus volop in op Mobility as a Service, mobiliteit als een dienst.

We geven een plaats aan nieuwe spelers in de openbaar vervoersmarkt. Hierbij houden we de veiligheid, betaalbaarheid en kwaliteit steeds voor ogen. We nemen de barrières weg die de intrede belemmeren.

Bedrijfsterreinen ontsluiten we vraaggericht met het openbaar vervoer en kwaliteitsvolle fietsverbindingen. Bij nieuwe stadsvernieuwingsprojecten zorgen we direct voor een goede ontsluiting.

We zorgen ervoor dat de stiptheid van de treinen opnieuw toeneemt. Het loon van het management van de NMBS zal daarom van deze stiptheid afhankelijk gemaakt worden. De stiptheidsmeting moet rekening houden met alle vertragingen uitgezonderd overmacht. We breiden de gegarandeerde dienstverlening uit zodat reizigers tijdens stakingen tijdig op hun bestemming geraken.

We pleiten voor een verhoogd aanbod van het S-netwerk. Er moet een coherent plan komen waarbij de GEN-stations worden voorzien van overstapparkings en worden gelinkt met busverbindingen.

We werken verder aan de uitbouw van de metro op de Noord-Zuidlijn.

Er moet parkeerbeleid komen voor het gehele Brusselse grondgebied. We tekenen een uniform handhavingsbeleid met herkenbare parkeertarieven en parkeermeters uit. We zetten volop in op buurtparkings, waarbij bewoners parkeerplaatsen kunnen huren in bedrijvenparkings.

Brussel als fietsstad

Brussel moet een fietsstad worden. We tekenen een gewestelijk fietsbeleid uit met een concreet investeringsplan voor fietspaden.

We gaan in overleg met de werkgevers om ook hen te overtuigen de fiets te promoten, bijvoorbeeld door fietsstallingen en douches te voorzien.

Villo wordt verder uitgebreid met elektrische fietsen.

We hervormen de wegcode om de fiets zijn volle potentieel te laten benutten. Fietsstraten, fietszones, fietsostrades, ... vergen niet alleen een modernisering van de wetgeving, maar ook infrastructurele ingrepen voor een duidelijke en veilige inrichting.

Meer veiligheid op onze wegen

Verkeersveiligheid is voor ons een topprioriteit. We gaan voor een echt lik-op-stuk beleid waar handhaving van de verkeersregels centraal staat en de zwakke weggebruiker een voorrangrol wordt toebedeeld.

We zetten volop in op een scherpe daling van het aantal verkeersslachtoffers en gaan richting nul.

We werken prioritair alle zwarte verkeerspunten weg en werken met een dynamische lijst zodat nieuwe knelpunten snel aangepakt kunnen worden.

We zorgen voor een voetpadenplan waarbij alle voetpaden systematisch worden gescreend en heraangelegd zodat deze er allemaal veilig en netjes bijliggen.

We voeren het rijbewijs met punten in. Recidivisten pakken we harder aan, boetes en straffen moeten daadwerkelijk afgedwongen worden.

We digitaliseren in samenwerking met de private sector het aanrijdingsformulier. Zo krijgen we ook betere verkeersveiligheidsstatistieken. Voor alle verkeersinbreuken moet er gegevensuitwisseling zijn met andere Europese landen zijn. Elke boete moet kunnen geïnd worden.

In Brussel gaan we voor een centraal boeteverwerkingscentrum om de boetes efficiënter te innen.

We maken een Europees Carpass-systeem voor tweedehandsvoertuigen.

Verkeersveiligheid in schoolomgevingen is cruciaal. We zetten maximaal in op schoolstraten en op verbeteringen van de schoolomgevingen. Ingangen van scholen aan drukke (gewest)wegen werken we maximaal weg.

Er moet meer budget worden vrijgemaakt voor effectieve trajectcontroles in Brussel. Flitspalen moeten overall kunnen geplaatst worden zonder inmenging of toestemming van de Brusselse gemeentebesturen.

Betere doorstroming voor meer levenskwaliteit en een bloeiende economie

We investeren in alle vormen van vervoer, met name in de alternatieven voor de (vracht)wagen: de voetganger, de fiets, het openbaar vervoer en de binnenvaart. We blijven ook investeren in onze wegen, met voorrang waar er nog missing links zijn en waar we nu stil staan. We doen beroep op cofinanciering van derde partijen om projecten met minder belastinggeld te kunnen realiseren.

We werken verder aan de uitbouw van dynamische verkeerslichten en sluiten alle verkeerslichten aan op de centrale verkeerscomputer.

We zetten samen met private partners sterk in op big data en dynamisch verkeersmanagement om de doorstroming te bevorderen. De digitale mobiliteitsinformatie verbinden we aan elkaar.

Een fiscaliteit die het mobiliteitsbeleid ondersteunt

We vergroenen de verkeersfiscaliteit op basis van daadwerkelijke uitstootcijfers. We zijn daarbij technologieneutraal.

De vele buitenlandse weggebruikers die gebruik maken van onze infrastructuur, moeten we daarvoor mee laten betalen. De netto-inkomsten die hierdoor ontstaan, investeren we in mobiliteit. Daarom voeren we een kilometerheffing voor alle voertuigen in, gedifferentieerd naar plaats, tijdstip en milieukeurmerken van het voertuig. We zorgen ervoor dat dit geen belastingverhoging wordt. Dat doen we door bestaande autotaksen (belasting op inverkeerstelling en jaarlijkse verkeersbelasting) af te schaffen. Deze maatregel moet mee de files aanpakken.

Vandaag is het draagvlak voor het rekeningrijden echter volledig zoek. Zowel voor- als tegenstanders hebben extreme scenario's en totaal onrealistische tarieven naar voor geschoven, waardoor zowel politiek als belastingbetaler zich verzetten. Terecht, want een belastingverhoging kan nooit de bedoeling zijn.

Toekomstgerichte mobiliteit (digitaal – autonoom – emissievrij – delen)

Met een flexibel kader voor zelfrijdende auto's zorgen we dat Vlaanderen en Brussel hierin een innovatieve voorsprong kunnen nemen. We faciliteren deelsyste-

men voor motorische en niet-motorische voertuigen.

We sturen aan op een betere communicatie van Brussel Mobiliteit o.a. via hun website en sociale media.

Wij willen in Brussel tegen 2020 aan 250 laadpalen voor elektrische wagens geraken met een gedegen spreiding over het gehele gewest.

We stellen in Brussel een meerjarenactieplan op voor de marktontwikkeling van milieuvriendelijke energie/brandstoffen voor voertuigen en de bijhorende infrastructuur.

De groei van scheepvaart en luchtvaart ondersteunen met respect voor mens en milieu

We werken een definitieve oplossing uit voor de problematiek van de geluidsoverlast rond de luchthaven van Zaventem, op basis van een evenwichtige spreiding van het aantal vliegtuigen en met respect voor de historische context. We schaffen de no-flyzone boven het park van Laken af.

We geven de havenondernemingen meer mogelijkheden voor het organiseren van de laatste kilometer van het goederenvervoer in de havens.

Bij de verdere uitbouw van het waterwegennetwerk voorzien we de nodige overslagfaciliteiten, zodat de *modal shift* maximaal gestimuleerd wordt. We investeren in innovaties die de binnenvaart nog efficiënter, flexibeler en dus aantrekkelijker maken. We geven bijvoorbeeld ruimte aan innovatieve vaartuigen, onbemand varen en een nieuwe generatie van kleinere binnenvaartschepen.

Visie

Ruimtelijk beleid voeren, betekent de juiste keuzes maken zodat we **onze kinderen een aangenaam en leefbaar Brussel nalaten**. Het is essentieel dat we de inname van onze resterende open ruimte beperken en die maximaal vrijwaren voor natuur. De levenskwaliteit verhoogt wanneer we in onze architectuur en ruimtelijke ordening aandacht hebben voor schoonheid en kleinschaligheid. We moeten de ruimtelijke ontwikkelingen in Vlaanderen verantwoord beheren, zonder betutteling of moraliserend vingertje.

De N-VA wil blijvend groeikansen bieden voor wonen, ondernemingen, recreatie, ... die niet ten koste gaan van onze open ruimte. Dit doen we door in te zetten op kwalitatieve en slimme verdichting en het activeren van onderbenutte terreinen. Zo **doen we meer op minder ruimte**. We stimuleren het multifunctioneel gebruik en het verweven van ruimte, functies en gebouwen waar mogelijk en wenselijk. We besteden bijzondere aandacht aan voorzieningen zoals scholen, crèches en groene ruimte bij grote woonprojecten.

Ons ruimtelijk beleid moet **resultaatgericht** zijn. Volgende draagvlak vanaf dag één is de sleutel om later in het proces met minder juridische procedures te worden geconfronteerd en om tot een beter resultaat te komen. Tegenover inspraak en betrokkenheid staat ook rechtszekerheid voor de burger en de ondernemer. We blijven de procedures versnellen en vereenvoudigen. Radicaal digitaal is hierbij de regel waarbij we het principe 'only once' hanteren.

Zelf eigenaar zijn van je woning is nog steeds de beste verzekering voor de toekomst. Een **eigen woning** is één van de manieren waarmee we gezinnen willen stimuleren om een kapitaal op te bouwen zodat ze op latere leeftijd kunnen genieten van hun oude dag.

Woningen moeten **betaalbaar** blijven. We versterken daarom het aanbod via het bedachtzaam aansnijden van goed gelegen gronden en het herontwikkelen van bestaande gebieden waarbij we ook inzetten op collectieve en innovatieve woonvormen.

Woningen moeten **kwaliteitsvol** zijn. We ondersteunen dit door te werken naar één transparant en effectief ondersteuningssysteem voor renovatie.

Een gezonde vastgoedmarkt betekent ook een **stevige**

huurmarkt. We realiseren een goed evenwicht tussen de rechten en plichten van huurders en verhuurders. Een gezonde huurmarkt biedt een balans tussen kwaliteit en betaalbaarheid voor de huurders aan de ene kant en een betaalzekerheid voor de verhuurders.

Een **sociale woning** is een instrument om gezinnen te helpen doorgroeien. Die sociale woningen moeten in de eerste plaats worden toegewezen aan zij die er het meest nood aan hebben. We werken de historische achterstand in renovaties van sociale woningen verder weg. We voeren een taalvoorwaarde in voor sociale huurders. We blijven onverkort inzetten op leefbare buurten.

Voorstellen

Betaalbare, kwaliteitsvolle en duurzame woningen

We zetten verdere stappen in de richting van klimaatneutrale woningen en gebouwen. De overheid is een ondersteunende partner bij de renovatie. We informeren de burgers over het nut en de opbrengst van investeringen in renovatie, isolatie, verwarming, energieverbruik en hernieuwbare energie.

We rationaliseren de vele verschillende renovatie -en energiepremies en brengen deze allemaal samen bij één bevoegde administratie.

We voorzien een uniek woon- en energieloket op verschillende plaatsen in Brussel. Hiermee kunnen we de burger een betere dienstverlening aanbieden en de kennis bundelen.

We stellen de renovatiepremies open voor verhuurders. We stimuleren het gebruik van het conformiteitsattest, te beginnen met de oudste huurwoningen.

De gewestelijke dienst leegstand in Brussel moet de volledige autonomie krijgen om de leegstand in kaart te brengen en waar nodig te beboeten.

We verhogen het aantal controleurs bij de Brusselse Huisvestingsmaatschappij om huisjesmelkerij en woningen in gebreke krachtadig aan te pakken.

Kwalitatieve sociale huisvesting voor zij die er het meest nood aan hebben

We blijven investeren in sociale huisvesting, in de eerste plaats in de renovatie en/of heropbouw van leegstaande en verouderde sociale woningen. We creëren één transparant gewestelijk financieringssysteem voor

---

alle vormen van sociale huisvesting. Mensen in een vergelijkbare situatie krijgen dezelfde tegemoetkoming.

Misbruik van sociale huisvesting zoals domiciliefraude en overtreding van de eigendomseisen wordt strenger opgespoord en bestraft. We maken gebruik van de middelentoets voor de toegang tot sociale woningen.

We binden de strijd aan met het politiek cliëntelisme in de toewijzing van de sociale woningen. We passen de regels van behoorlijk bestuur en volledige transparantie effectief toe.

We laten sociale woonactoren hun krachten bundelen Zo kunnen ze als “woonmaatschappijen” sociale huur, bescheiden huur voor starters en sociale huur van private woningen via één loket aanbieden aan de burger.

Burgers in een sociale woning hebben soms nood aan woonbegeleiding. Daarom ondersteunen we de samenwerking tussen de sociale woonactoren en de welzijnspartners.

De N-VA pleit voor een rigoureuze fusie van de verscheidene openbare vastgoedmaatschappijen en een uitsluitende bevoegdheid voor de Brusselse Huisvestingsmaatschappij inzake het woonbeleid op het Brussels grondgebied en niet langer de gemeenten. We rationaliseren het aantal sociale verhuurkantoren

Sociale huisvesting is geen kerntaak van de lokale overheden. We hevelen stelselmatig het woonpatrimonium van de gemeenten en de OCMW's over naar een een-gemaakte gewestelijke openbare vastgoedmaatschappij.

Een eenvoudige en hedendaagse woonwetgeving

We werken de juridische drempels weg om de opkomst van collectieve en innovatieve woonvormen te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld woonprojecten via recht van opstal, cohousing, *community land trusts* en nieuwe bouwmethoden.

We creëren samen met de onderwijsinstellingen, studentenvertegenwoordiging en Brusselse Huisvestingsmaatschappij een permanent overlegkader om de tekortkomingen van Brussel als studentenstad structureel weg te werken. Een regelgevend kader omtrent studenten die inwonen bij particulieren hoort daar absoluut bij.

Een eenvoudige omgevingswetgeving, met snellere procedures

We pleiten voor een omgevingsvergunning (integratie van milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning) naar het voorbeeld van Vlaanderen en versnellen de procedures. We openen een enkel loket voor alle aanvragen ter zake

We zorgen voor **kwalitatieve digitale ruimtelijke data die gemakkelijk beschikbaar zijn.** We **regionaliseren het kadaster.**

Resultaten in plaats van procedures voor de rechtbanken

We betrekken burgers en middenveld van bij de start van een groot project om zo stilstand tijdens de procedure te vermijden. Zo stellen we het algemeen belang opnieuw voorop en voorkomen we blokkeringen verderop in het proces.

Bij nieuwe stadsontwikkelingsprojecten moet van bij de start rekening gehouden worden met de stedelijke mobiliteit

Bij nieuwe (industrie)zones zorgen we ervoor dat de opgelegde milieumaatregelen gegarandeerd worden uitgevoerd.

De N-VA pleit voor een renovatie van het huidige Koning Boudewijnstadion, indien dit technisch haalbaar is. Op die manier kan de Memorial Van Damme behouden blijven op dezelfde locatie.

Visie

Brussel is een tweetalige hoofdstad. De gelijkwaardigheid van het Nederlands en het Frans is essentieel voor haar hoofdstedelijke functie en haar rol als ontmoetingsplaats voor de twee grote gemeenschappen. Door de grote openheid en kwaliteit van de Vlaamse instellingen in Brussel, en het feit dat tweetaligheid betere kansen biedt heeft het Nederlands aan respect gewonnen bij Brusselaars van iedere mogelijke origine en socio-economische achtergrond. De Nederlandse taal is steeds meer een symbool van kwaliteit en sleutel tot werk en welvaart. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel is bijzonder sterk in het afleveren van twee- en zelfs drietalige jongeren.

Als N-VA willen we bijdragen aan deze positieve dynamiek, en zetten we maximaal in op het verder promoten van het Nederlands ten aanzien van alle Brusselaars.

Toch stellen we vast dat de Brusselse politiek en instellingen ondanks deze positieve evolutie achterblijven. Zowel volgens de Grondwet als volgens de Wet op het taalgebruik in bestuurszaken is Brussel een taalgebied waar het Frans en het Nederlands op voet van gelijkheid horen te worden behandeld door overheidsdiensten. De taalwetgeving regelt de betrekkingen tussen de overheden in Brussel en de burgers. Zij bevat garanties waardoor alle burgers in de officiële taal van hun voorkeur bejegend kunnen worden. Bovendien moeten in de Brusselse gemeenten en OCMW's en ook in bijvoorbeeld de openbare ziekenhuizen alle personeelsleden die met het publiek in contact komen tweetalig zijn.

De cijfers wijzen echter jaar na jaar uit dat deze taalwetgeving flagrant en massaal met de voeten getreden wordt. Onwettige aanwervingen, gemeentehuizen waar men niet in het Nederlands geholpen kan worden en tweetalige instellingen die feitelijk zuiver ééntalig zijn, zijn in Brussel nog steeds schering en inslag. De taalwetgeving wordt te vaak behandeld als een vodge papier.

Voor ons moeten we dan ook eindelijk streng optreden om de taalwetgeving te doen respecteren. We benutten maximaal de bestaande mogelijkheden om sturend, en waar nodig sanctionerend op te treden ten aanzien van overheden en instellingen die de taalwetgeving niet respecteren. Waar nodig scherpen we de controle mogelijkheden aan en versterken we de garanties op tweetalige dienstverlening. Alleen zo kunnen we er voor zorgen dat Brussel werkelijk de hoofdstad van iedereen

wordt en dat de band tussen Brussel en de andere gewesten wordt versterkt.

Voorstellen

De taalwetgeving moet gerespecteerd worden

De taalwetgeving is van openbare orde en dient dan ook gerespecteerd te worden. De taalwetgeving garandeert dat in het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest iedere burger naargelang zijn voorkeur in het Nederlands of het Frans bediend kan worden door de overheid. Waar de taalwetgeving niet gerespecteerd wordt moet streng opgetreden worden met sancties.

We promoten het Nederlands

We voeren een taalstimulerend beleid en promoten het gebruik van het Nederlands ten aanzien van elke Brusselaar. We investeren verder in een behoeftedekkend aanbod lessen Nederlands Tweede Taal (NT2). We bouwen het Huis van het Nederlands verder uit tot hét referentiecentrum voor Nederlands en voeren een ruime campagne om het Nederlands Tweede Taalonderwijs te promoten als toegangspoort tot arbeidsmarkt, onderwijs, cultuur en gemeenschapsvorming.

Gemeenten/OCMW's die in strijd zijn met de taalwetgeving worden tuchtrechtelijk gesanctioneerd

Bepaalde gemeenten blijven moedwillig de taalwetgeving schenden. Zo weigert Sint-Lambrechts-Woluwe na verschillende waarschuwingen haar gemeentebled aan te passen en blijft het op illegale wijze uitgeven. We responsabiliseren de uitvoerende mandatarissen van die gemeenten die de taalwetgeving weigeren na te leven door hen via het Gewest tuchtrechtelijke sancties op te leggen, met als ultiem middel de afzetting.

Kennis van de twee landstalen is vereist voor het uitoefenen van een uitvoerend mandaat

Een OCMW-raadslid of gemeenteraadslid moet een verzoekschrift/klacht kunnen indienen bij de Raad van

State wanneer wordt vastgesteld dat een burgemeester of schepen één van de beide officiële talen onvoldoende kent voor de uitoefening van zijn mandaat. Hetzelfde geldt voor Brusselse parlementsleden ten aanzien van de ministers en staatssecretarissen in de Brusselse regering.

Publieke optredens van ministers, staatssecretarissen en burgemeesters en schepenen beschouwen we als overheidscommunicatie en gebeuren dus in twee talen.

We herstellen en versterken de controle van de vicegouverneur op de toepassing van de taalwetgeving bij lokale besturen

De vicegouverneur controleert in Brussel alle aanwervingen en benoemingen in de lokale besturen op hun overeenstemming met de taalwetgeving. Als een lokaal bestuur iemand zonder kennis van de andere landstaal aanwerft of benoemt kan de vicegouverneur deze beslissing schorsen. De Brusselse Regering moet daarna beslissen binnen 40 dagen maar als ze zich niet uitspreken wordt de onwettige aanwerving of benoeming toch definitief, wat nu keer op keer gebeurt. Daarom keren we het systeem om: de schorsing van de vicegouverneur wordt automatisch definitief, tenzij de Brusselse Regering daartegen bezwaren uit.

In het kader van onwettige benoemingen uit het verleden, moeten de onwettig benoemde ambtenaren binnen bepaalde termijn hun tweetaligheidsattest halen. Door de fusie van de politiezones en het samengaan van de OCMW-ziekenhuizen onder de koepel IRIS-ziekenhuizen werd het toezicht op de toepassing van de taalwetgeving in de politiezones en openbare ziekenhuizen door de vicegouverneur weggehaald. We voeren dit toezicht opnieuw in.

We maken een einde aan het systeem van onterecht betaalde taalpremies

In het verleden werd aan Brussels Gewest zonder controle een som geld gegeven om tweetaligheidspremies aan lokale ambtenaren en werknemers te betalen. Bij controle van de lijsten bleek het vaak om gepensioneerde ambtenaren, dubbele namen en personen die geen attest hadden te gaan.

Jan Jambon weigerde daarom om deze som geld te betalen zonder duidelijke bewijsstukken over hoe veel

ambtenaren het ging, en zonder bewijs dat ze effectief een tweetaligheidsattest hadden. Op deze weg gaan we verder. Het Brussels Gewest moet ieder jaar tijdig een volledig overzicht van de betreffende ambtenaren en bewijsstukken van hun tweetaligheid overmaken. Zo niet betaalt de federale overheid de taalpremies niet.

De Brusselse politie moet de tweetaligheid respecteren

Politieagenten in het Brussels Gewest moeten volgens de taalwetgeving zowel het Nederlands als het Frans machtig zijn voor ze worden aangeworven. Nochtans spreken vier op tien politieagenten in Brussel geen Nederlands. We maken een einde aan de onwettige aanwerving van eentalige politieagenten. We zetten extra in op taalopleidingen, zowel voor reeds aangeworven politieagenten als in de politieopleiding.

De Brusselse openbare ziekenhuizen moeten tweetalige zorg aanbieden

De Brusselse openbare ziekenhuizen vallen onder de taalwetgeving en moeten Brusselaars dus kunnen verzorgen in zowel het Nederlands als het Frans. We waken daarom streng over de aanwervingen in deze ziekenhuizen. We versterken in samenwerking met het Huis van het Nederlands het taalbeleid in deze ziekenhuizen. We waken er over dat in het opzetten van ziekenhuisnetwerken tussen openbare en private ziekenhuizen geen Nederlandstalig zorgaanbod verloren gaat.

“Bicommunautaire” rusthuizen moeten ook echt tweetalig zijn

Alle Franstalige rusthuizen werden de afgelopen legislatuur omwille van financiële redenen overgedragen van de Franse Gemeenschap naar het Brusselse bicommunautaire niveau. Nochtans is Brussel normaal enkel bevoegd voor instellingen die niet enkel tot de Franstalige of de Vlaamse gemeenschap behoren.

Voor ons moeten deze rusthuizen dan ook tweetalige zorg aanbieden, waar we streng over waken. Een erkenning van de Franstalige gemeenschap mag pas gelijkge-

steld worden met een bicommunautaire erkenning als de instelling in de feiten écht tweetalig is.

De dienst brandweer en dringende medische hulpverlening moet effectief tweetalig zijn.

Voor de N-VA moeten toekomstige taalkaders voorzien in voldoende Nederlandstaligen om op elk moment de dienstverlening aan Nederlandstaligen in hun taal te waarborgen. We voorzien dwingende garanties dat de tweetalige dienstverlening effectief afgedwongen en gesanctioneerd wordt.

Er wordt een taalkader vastgelegd voor de MIVB

De MIVB behoort tot de lange rij van Brusselse “tweetalige” openbare diensten die de taalwet openlijk aan hun laars lappen. Ongestraft, want de Brusselse regering laat al jaren na om een taalkader vast te leggen, binnen hetwelk de verhouding tussen het aantal Nederlandstalige, Franstalige en tweetalige medewerkers bepaald wordt. Nochtans heeft de Vaste Commissie voor Taaltoezicht het gebrek aan taalkader al herhaalde malen aan de kaak gesteld.

1.

Arbeidsmarkt

Visie

Onze job is een deel van onze identiteit. Vaak wordt de vraag “wie bent u?” in één adem gesteld met de vraag “en wat doet u?” Natuurlijk werken we om den brode, maar daarbovenop krijgen we in ons werk de kans onze talenten te ontplooiën en iets op te bouwen voor onszelf en onze naasten.

Onze arbeidsmarkt moet zo georganiseerd zijn dat wie wil werken, daarvoor erkend, aangemoedigd en beloond wordt, zonder uitsluitingsmechanismes voor nieuwkomers, ouderen of jongeren. **Meer mensen langer aan het werk** helpen en houden vormt de beste garantie om onze welvaart en welzijn veilig te stellen voor de komende generaties. Alleen zo kunnen we de toenemende noden in de sociale zekerheid financieren zonder een extra tekort of schuld op te bouwen.

Het gaat goed met onze economie. Sinds 2014 kwamen er meer dan 200.000 jobs bij in België. De werkloosheid staat op haar laagste peil in 15 jaar en er zijn een recordaantal mensen aan het werk. Het vertrouwen van ondernemers en consumenten groeit en onze handelsbalans kleurt positief. Dankzij onder meer de indexsprong, loonmatiging en de taxshift werkten we op twee jaar tijd de loonkostenhandicap weg die sinds 1996 werd opgebouwd tegenover onze buurlanden en voornaamste handelspartners. **En dankzij het herstel van onze internationale concurrentiekracht zijn we opnieuw een land waar het interessant is om te investeren, ondernemen en werken.**

Jammer genoeg stellen we vast dat de **werkloosheid in Brussel de hoogste blijft in België**. Met een werkloosheidsgraad van amper 61,1 % blijft er enorm veel werk op de plank liggen.

Voornamelijk de **jeugdwerkloosheid blijft een groot probleem**. Teveel Brusselse jongeren haken af in het onderwijs en vinden bijgevolg nauwelijks werk. Net deze jongeren vormen het enorme arbeidspotentieel van onze dynamische hoofdstad. Deze grote groep moet prioritair aangeklampt worden zodat deze niet terecht komt in moeilijke situaties. Werk is het belangrijkste strijdmiddel tegen armoede voor onze Brusselse ketjes.

Een van de belangrijkste uitdagingen voor de arbeidsmarkt voor de komende jaren is om deze **hoge instroom in langdurige arbeidsongeschiktheid en ziekte** zoveel als mogelijk te voorkomen door te zorgen voor aange-

paste begeleiding en jobs op maat. Dit is mogelijk als zowel de betrokken werkgevers, werknemers als artsen hiervoor voldoende geresponsabiliseerd worden en er voldoende aandacht wordt geschonken aan 'levenslang leren' en het verwerven van nieuwe competenties.

We verstevigen de inspanningen van Actiris om in te spelen op de vraag van werkgevers en Brusselse bedrijven. We leggen de aandacht op de vorming en activering van werkzoekenden naar knelpuntberoepen en gaan verder in de ontwikkeling van thematische polen per sector.

We stappen af van de politiek om Brusselaars aan het werk te krijgen via overheidsjobs. We leggen de focus volledig op de doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt.

We hervormen gericht het doelgroepenbeleid. We focussen sterk op de aanwerving en tewerkstelling van laag- of middengeschoolde jongeren, 55-plussers of personen met een arbeidshandicap. We besteden meer aandacht aan de activering van niet-EU burgers en vrouwen, die oververtegenwoordigd zijn in de Brusselse werkloosheidsstatistieken.

De praktijk van alternerend leren werken we verder uit in de Brusselse context. We herbekijken de Jongeren-garantie en de inschakelingsovereenkomsten, die vandaag te weinig succesvol blijken en niet toeleiden naar een vaste job.

Voorstellen

Activering van werklozen

We beperken de werkloosheidsuitkering in tijd. België is nog steeds het enige land ter wereld waar een werkzoekende onbeperkt in duur werkloosheidsuitkeringen kan ontvangen. We stellen in een eerste fase een hogere uitkering voor die nauwer aansluit bij het vroegere loon, maar die in de tijd beperkt is tot maximaal twee jaar, in verhouding tot het aantal gewerkte jaren voordien. De aandacht gaat prioritair uit naar reactivering naar een nieuwe job. Lukt dat niet, dan volgt in een tweede fase een forfaitaire activeringsuitkering, met een aangepaste opleiding en begeleiding naar nieuw werk. Deze activeringsuitkering is beperkt tot maximaal één jaar. Voor oudere werklozen voorzien we overgangsmaatregelen.

België is een van de weinige landen ter wereld waar mensen een werkloosheidsuitkering ontvangen zonder

dat ze ooit gewerkt hebben. **We voorzien een intensieve begeleiding voor elke jongere die afstudeert maar geen werk vindt.**

We laten niemand aan zijn lot over, elk talent telt. Actiris zorgt voor een **actieve begeleiding van iedere werkzoekende tot de leeftijd van 65 jaar.** Hierbij worden werkzoekenden met een beperking extra ondersteund. We schakelen werkgevers actief in om feedback te geven aan sollicitanten en Actiris, zodat we gericht kunnen werken aan de ontbrekende missende vaardigheden en de motivatie van de werkzoekenden. Actiris volgt de werkbereidheid nauwlettend op en sanctioneert waar nodig.

Actiris focust zich daarbij ook op vrouwen en migranten. Want uit statistieken blijkt dat vooral de activiteitsgraad van deze groepen zeer laag ligt in Brussel.

De gewesten krijgen de volledige autonomie om een **verplichte gemeenschapsdienst** voor langdurig werkzoekenden in te vullen als stap in hun traject naar werk.

We blijven fors inzetten op **werkplekieren, met focus op knelpuntberoepen.**

We laten het brugpensioen (SWT) verder uitdoven door de nieuwe instroom te stoppen en door wie reeds op brugpensioen is te activeren naar een nieuwe job.

Elke vorm van discriminatie wordt streng aangepakt. De N-VA vindt het belangrijk dat mensen worden aangeworven op basis van hun competenties, zonder onderscheid op basis van bijvoorbeeld leeftijd, geslacht of afkomst. We zetten verder in op zelfregulering binnen de sectoren.

Iedereen aan het werk

Iedereen kan binnen zijn mogelijkheden maximaal actief zijn en bijdragen aan onze gemeenschap. **We maken van Actiris de centrale regisseur** die zorgt voor actieve begeleiding op maat van werkzoekenden. Ook personen die niet (meer) actief zijn op de arbeidsmarkt, zoals o.a. langdurig zieken, helpen we via begeleiding op maat zoveel mogelijk op weg naar werk.

De PWA's worden vervangen door activeringsprogramma's van Actiris.

We versterken de **interregionale mobiliteit** van Brussel naar Vlaanderen en we blijven inzetten op samenwerking tussen Actiris en VDAB.

Ieder uur werken moet lonen. We verhogen verder het nettoloon zodat het verschil tussen een uitkering en betaald werk voldoende groot is. We streven ernaar om alle leefloongerechtigden via onder meer inschakelingsbetrekkingen en tijdelijke werkervaring opnieuw naar de arbeidsmarkt toe te leiden. Mensen met een handicap en langdurig zieken krijgen de kans om flexibel te werken, waarbij werkgevers enkel hun effectieve prestaties betalen. Voor de dagen/uren waarop ze geen arbeidsprestaties geleverd hebben, behouden ze proportioneel hun uitkering.

We kiezen voor een meer preventieve aanpak van langdurige ziekte en arbeidsongeschiktheid. We stipelen een traject uit met een multidisciplinaire aanpak en betrokkenheid van zowel de behandelende arts, adviserende geneesheer, bedrijfsgeneeskundige dienst en personeelsdienst van de werkgever, als van de gespecialiseerde begeleiding en arbeidsbemiddeling van de gewestelijke diensten.

We uniformiseren de periode van gewaarborgd loon voor arbeiders en bedienden, zodat die voor werkgevers en werknemers op een evenwichtige manier responsabiliserend werkt.

Wie na ziekte opnieuw begint te werken, maar vervolgens hervalt aan dezelfde ziekte heeft, vanaf 14 kalenderdagen werkhervatting, recht op een nieuwe periode van gewaarborgd loon. **We trekken de periode van 14 dagen werkhervatting substantieel op** om een 'draaideureffect' te vermijden waarbij bepaalde werknemers telkens een nieuw ziekte-attest en een nieuwe periode van gewaarborgd loon krijgen.

Excessief voorschrijfgedrag bij behandelende artsen sporen we actief op via datamining en door de adviserende geneesheren hiervoor in te zetten onder regie van het RIZIV in plaats van onder regie van de ziekenfondsen. Zo zorgen we voor verdere responsabilisering.

We stimuleren de opleidingen voor (toekomstige) knelpuntberoepen.

We maken van jobverlies een loopbaankans door **in het ontslagrecht positieve prikkels in te bouwen** zodat werknemers sneller opnieuw aan de slag gaan.

Inzetten op competenties

De deelname aan levenslang leren ligt in dit land lager dan gemiddeld in de EU. Daarom **versterken we het**

competentiebeleid en zetten we sterker in op levenslang leren. We voorzien voor elke werknemer een jaarlijks recht op opleidingsdagen, met een groeipad naar gemiddeld vijf dagen per jaar. We kijken ook verder dan diploma's en maken vaardigheden en competenties maximaal zichtbaar door tijdens de loopbaan en na een eventueel ontslag, in samenspraak met de werkgevers, een competentievisum op te stellen.

Oudere werknemers mogen niet langer uit de arbeidsmarkt geprijsd worden: loonvorming dient te gebeuren op basis van competenties en productiviteit in plaats van leeftijd of anciënniteit.

We versterken actief de **promotie van en aandacht voor het Nederlands** als een positieve hefboom in de Brusselse arbeidsmarkt.

We zetten in op een betere coördinatie tussen Actiris en OCMW om bv. leefloners te activeren en toe te leiden naar opleidingen en competentieopbouwende workshops.

Onderwijs beter afstemmen op de arbeidsmarkt

We gaan voor een snelle en brede uitrol van het nieuwe duaal leren en breiden het uit naar het hoger onderwijs. Ook voor werkzoekenden en werkenden is werkplekleren de beste manier om competenties te verwerven en werkervaring op te doen. We stimuleren ons onderwijs via de financieringsmechanismen om die richtingen aan te bieden die competenties afleveren waar onze ondernemingen nood aan hebben.

Sociale economie

Er komt een transparante, correcte en gelijke behandeling van alle sociale-economie ondernemingen. We volgen de doorstroom vanuit de sociale economie naar de reguliere arbeidsmarkt op en dwingen die af indien nodig. We belonen sociale-economie ondernemingen die hun werknemers succesvol laten doorstromen.

We evalueren de wetgeving omtrent sociale economie en bekijken samen met belangenverenigingen hoe we innovatie en ontwikkeling in de sector verder kunnen uitbouwen. We blijven inzetten op een gericht doelgroepenbeleid.

Op een flexibele arbeidsmarkt werkbaar aan het werk

We willen werknemers gemotiveerd aan de slag houden en proactief werkloosheid voorkomen door hun competenties up-to-date te houden en indien nodig te versterken. We zorgen ervoor dat ze hun profiel kunnen opladen op een **'loopbaanplatform'**. Dat platform laat hen weten wat hun kansen zijn op de arbeidsmarkt en doet dat op basis van profielen en het 'carrièreverloop' van werknemers met soortgelijke competenties en doet hen aanbevelingen met welke opleidingen ze hun kansen op de arbeidsmarkt kunnen verhogen.

We maken het voor ondernemingen mogelijk om hun werknemers uit te lenen aan een andere onderneming zodat ze nieuwe kennis en competenties kunnen verwerven en hun inzetbaarheid vergroten.

We evolueren verder naar één statuut arbeiders en bedienden. Bij de overheid wordt de contractuele aanwerving de regel.

We rationaliseren de hoge gesubsidieerde tewerkstelling bij de vele Brusselse instellingen en de door de overheid gesubsidieerde vzw's.

We optimaliseren het statuut van zelfstandige in bijberoep door hen in verhouding tot de betaalde sociale bijdragen socialezekerheidsrechten te laten opbouwen; dit geldt enkel voor wie zijn hoofdactiviteit als werknemer/ ambtenaar deeltijds uitoefent en zal beperkt zijn in de tijd.

De wildgroei aan extralegale voordelen is een rechtstreeks gevolg van de hoge lasten op arbeid. We **vervangen het fiscaal voordeel van de maaltijd- en ecocheques door een lastenvrije vergoeding met dezelfde waarde.** Naast een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging betekent dat ook een besparing voor de werkgevers en de kleinhandel.

Elke job telt, ook deeltijdse arbeid. We schaffen het verbod op kleine deeltijdse arbeid af, zodat een werknemer voortaan ook minder dan een derde van de prestaties van een voltijdse werknemer kan verrichten. We moderniseren de arbeidswet. Flexibiliteit en maatwerk zijn de centrale begrippen. De nadruk komt te liggen op resultaatgerichte prestaties, in plaats van een louter focus op de arbeidstijd zelf, ook bij de overheid.

We voeren de wettelijke mogelijkheid in om de arbeidsduur te annualiseren, extra vakantiedagen op te

sparen en glijdende werkuren en nacht- en zondagsarbeid in te voeren, onder meer in de e-commerce.

De werknemer neemt zo zelf zijn loopbaan in handen en kan zijn arbeidsprestaties beter afstemmen op zijn privéleven en op de noden van het bedrijfsleven.

Strijd tegen sociale fraude en sociale dumping

We zijn solidair met wie het echt nodig heeft en streng voor wie de sociale zekerheid misbruikt. We bekijken op regelmatige basis of een rechthebbende nog wel voldoet aan de voorwaarden van zijn uitkering of premie, zodat de **ondersteuning maximaal wordt ingezet voor wie het echt nodig heeft.** Met nieuwe technieken zoals datamining en datamatching pakken we sociale fraude actief aan. Ook domiciliefraude sporen we actief op in de sociale bescherming en onderzoeken de mogelijke samenwerking met de private sector. Fraude door werkgevers, zorgverstrekkers, zorginstellingen, enz. wordt ook actief opgespoord en beteugeld.

We gaan voor een doelgerichte en efficiënte sociale inspectie. De 6 verschillende federale inspectiediensten worden samengevoegd in één sociale inspectiedienst.

Om de oneerlijke concurrentie in kader van detachering binnen Europa tegen te gaan, voeren we een **gedeeltelijke fiscalisering van de sociale zekerheid in risicosectoren in.** We gaan ook voor een betere informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de diverse nationale en regionale inspectiediensten o.m. in dergelijke sectoren zoals transport, bouw en schoonmaak.

Beheersing van de loonkost

We verlengen de volledige vrijstelling van sociale zekerheidsbijdrage bij de aanwerving van een 1^e werknemer. De korting op de sociale zekerheidsbijdrage voor de 2^e tot de 6^e werknemer wordt automatisch toegekend.

We behouden het systeem van flexi-jobs in de huidige sectoren en onderzoeken de uitbreiding ervan naar andere sectoren met een hoge arbeidsintensiteit

We evalueren het systeem van onbelast bijverdienen en sturen het waar nodig bij om concurrentievervalsing met zelfstandigen en private ondernemingen te vermijden. Het contingent aan fiscaal voordelige overuren organiseren we per jaar en niet langer per maand.

Een constructief sociaal overleg

Werknemers en werkgevers krijgen **op sectoraal en ondernemingsniveau de autonomie om in onderling akkoord af te wijken van de loonakkoorden die op een hoger niveau zijn gesloten.**

De uitbetaling van werkloosheidsuitkeringen organiseren we via de overheid, en niet langer via de uitbetalingsinstellingen van de vakbonden.

Tegenover een recht op staken is er ook een recht op werken. Daarom moet er een wetgeving komen die deze regels vastlegt. Het recht op staken is geen absoluut recht en rechtvaardigt nooit het plegen van een strafrechtelijke inbreuk. Niemand staat boven de wet. **De vakbonden krijgen daarom rechtspersoonlijkheid.**

We hervormen de wet Renault bij collectief ontslag. We voeren een kortere procedure in om sneller duidelijkheid te bieden in het belang van de betrokken onderneming én werknemers.

Visie

Ondernemers verdienen ons respect, ons vertrouwen en onze steun. Het zijn zij die de handen uit de mouwen steken, risico's nemen en welvaart creëren. Ondernemende mensen die een onderneming oprichten, innoveren en werk geven aan anderen. Eenvoudigere, lagere belastingen en minder administratieve rompslomp, daar hebben onze ondernemers nood aan. En het komt de gehele samenleving ten goede.

De N-VA wil van **Vlaanderen en Brussel één grote broedplaats maken voor startende, doorgroeïende en gevestigde ondernemingen.** Het principe van de **vrije markt** levert de beste garantie voor kwaliteit, keuze, prijs en innovatie. Het bewaken van een gelijk speelveld voor alle ondernemingen is daarbij fundamenteel. Oneerlijke concurrentie, oneerlijke handelspraktijken en machtsmisbruik moeten eruit.

Spijtig genoeg is het aantal bedrijven dat wegtrekt uit onze hoofdstad hoger dan het aantal nieuwkomers die zich in Brussel komen vestigen. Brussel heeft de laatste jaren enorm ingeboet aan populariteit. De redenen daarvoor zijn niet enkel de afwezigheid van beschikbare gronden die nodig zijn voor de uitbreiding van de economische activiteit maar ook het tekort aan hoogopgeleid personeel, de mobiliteitsproblemen en de vele taksen op voornamelijk bedrijfsvastgoed. Zo is de onroerende voorheffing in Brussel gestegen met ongeveer 12% zonder directe compensatie voor de bedrijven.

De overheid moet in de eerste plaats een betrouwbare en rechtszekere partner zijn voor ondernemers. **Een verantwoordelijke overheid schept een stabiel kader dat klaar is voor de toekomst.** Ze moet niet doen wat de markt kan, en ze moet vooral geen onnuttige regels opleggen die het ondernemerschap fnuiken. Onze strategische sectoren moet zij beschermen om de economische en maatschappelijke veiligheid en de vrije marktwerking te garanderen.

De N-VA is bovendien voor een **echte bescherming van de consument** en dat vergt meer dan louter een heleboel papieren regeltjes. De consument moet weten waar hij met klachten terecht kan. Aan gefundeerde klachten moet gehoor gegeven worden o.a. met doelgerichte controles. Bij goeder trouw handelen onze inspecteurs wel in de eerste plaats als partner in plaats van als bestraffer.

We moeten de wereldreferentie zijn voor een aantal **innovatieve technologieën en sectoren** en moet **dé voortrekker zijn in het digitaal ondernemerschap.** Halsstarrig vasthouden aan de recepten uit het verleden zal zich op termijn wreken. We moeten dus enerzijds de juridische drempels wegwerken voor nieuwe businessmodellen. Anderzijds moeten we onze bestaande ondernemingen, zelfstandigen en KMO's ondersteunen om de overstap te maken naar innovatie, professionalisering en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Een sterke (telecom)infrastructuur is daarbij de rugengraat.

Voorstellen

Een cultuur van ondernemerschap en innovatie

We maken van iedereen binnen zijn job een ondernemer. We stimuleren ondernemerschap in alle geledingen van de maatschappij en dus ook in de overheid, de social profit, het onderwijs en de cultuursector, en dit op elke leeftijd.

We zetten verder in op het actief betrekken van de burger bij ons innovatiebeleid: via wetenschapscommunicatie en de verdere uitbouw van burgerwetenschap creëren we een positief klimaat voor innovatie, wetenschappelijk onderzoek en STEM (Science-Technology-Engineering-Mathematics).

We stimuleren ondernemingen en kennisinstellingen om hun infrastructuur en data open te stellen voor ondernemende burgers en kmo's **om nieuwe oplossingen te ontwikkelen.**

Onze welvaart in Brussel verankerd

We zetten de voordelen van lokaal kopen in de verf. Het lokale vakmanschap moet als **kwaliteitsmerk** synoniem staan voor innovatie, ondernemerschap met succesvolle start-ups en doorgroeïbedrijven en de rijke culturele traditie. Zo ondersteunen we onze ondernemers, export en toerisme.

De N-VA wil levendige stadskernen met een bruisende middenstand. Winkelstraten en –kernen moeten belevingsstraten worden, die elk een uniek thema kunnen uitdragen dat typisch is voor de wijk/buurt. Onze handelaars zijn immers essentiële bouwstenen van ons sterk Brussels economisch weefsel

We zijn een open economie maar we zijn niet naïef.

Door zelf als land en/of regio te participeren in onze belangrijke nutsbedrijven en die te controleren, zorgen we ervoor dat onze strategische belangen niet bedreigd worden door mogelijke buitenlandse overnamen.

Er komt een **KMO-pact met een economische strategie voor KMO's en familiebedrijven**. Het pact bevat maatregelen om knelpunten inzake ruimte, mobiliteit, vergunningen, belastingen en afstemming tussen onderwijs en de arbeidsmarkt aan te pakken.

Beter werkende markten voor meer productiviteit en groei

We evalueren, versterken en integreren de marktregulators.

We gaan voor een divers aanbod en topkwaliteit aan een betaalbare prijs in de telecomsector. We harmoniseren de gemeentelijke belastingen op zendmasten en antennes om de uitrol van het 5G niet af te remmen. Ook de te strenge stralingsnormen moeten afgezwakt worden.

Om de markten beter te doen werken, zorgen we dat **betalingen sneller gebeuren**. Instant betalingen maken we mogelijk. Wettelijke achterpoortjes sluiten we. De overheid betaalt op tijd haar facturen en schuldvoorderingen.

We werken de drempels weg en zetten maximaal in op de **opportunities van de digitalisering van de bedrijfsvoering en van de overheid**, bijvoorbeeld wat betreft e-facturatie, blockchain en elektronische transportdocumenten.

Klanten geven we meer vrijheid en handelaars, zelfstandigen en KMO's meer flexibiliteit om zich aan te passen aan de veranderende marktomstandigheden en de wensen van de klant, bijvoorbeeld via **soepelere openingsuren**.

Er moeten terug voldoende bankautomaten in Brussel aanwezig zijn.

Volledig publiek gefinancierd onderzoek moet vrij en openbaar raadpleegbaar worden gemaakt zodat burgers en ondernemingen er mee aan de slag kunnen.

Een gezonde economie waarin volgens de regels wordt gespeeld

De economische inspectie moet in eerste instantie optreden als partner van ondernemingen: eerst informeren, dan pas sanctioneren. De inspectie bewaakt het gelijke speelveld zodat iedereen met gelijke wapens kan strijden. Controles moeten in de eerste plaats gebeuren op de uitschieters.

We moderniseren de **Kruispuntbank voor Ondernemingen tot een gemakkelijk raadpleegbaar verzamelpunt voor alle publiek beschikbare informatie** ten dienste van alle economische actoren.

We maken een **databank van beroepsverboden** en bepleiten dit op Europees niveau. Al te vaak kunnen fraudeurs immers zorgeloos vanuit een ander land opnieuw hier hun diensten aanbieden, wat niet de bedoeling kan zijn.

We **digitaliseren de ondernemingsrechtbanken en versterken de samenwerking tussen de verschillende ondernemingsrechtbanken**, zodat ze malafide en structureel noodlijdende ondernemingen beter kunnen opsporen en aanpakken.

We herzien de wetgeving rond toeristische logies. In vergelijking met Vlaanderen of Wallonië werpt de Brusselse regelgeving onnodige obstakels op die de lokale, niet-professionele verhuurder onnodig afremmen.

De uitvoering van de wetgeving inzake pop-up winkels moeten stimulerend werken. In tegenstelling tot Vlaanderen en Wallonië staat de wetgeving in Brussel nog immers in haar kinderschoenen.

De rotte appels moeten uit de markt. Bij een vermoeden van frauduleus faillissement zorgen we ervoor dat een nieuwe opstart niet direct mogelijk is.

Brussel moet voortrekker worden in technologische innovatie

Brussel staat nog ver verwijderd van de doelstelling om 3% van haar bruto binnenlands product (BBP) te investeren in onderzoek, ontwikkeling en innovatie. Het is daarom cruciaal om zowel de publieke als de private investeringen flink op te krikken want de

---

technologische innovaties van vandaag, zijn de jobs en de welvaart van morgen en overmorgen. Zo verstevigen we de fundamenten van onze kenniseconomie gebaseerd op innovatieve technologie, geven we onze ondernemingen een competitief voordeel en verankeren we Brussel internationaal als innovatieve regio.

We werken verder aan een eenvoudige toegang voor innovatie- en ondernemingssteun, in het bijzonder voor KMO's. Waar mogelijk en doelmatig kennen we premies en steunmaatregelen automatisch toe.

We zetten onze onderzoekscentra, speerpuntclusters en universiteiten verder aan om hun **kennis te delen** en in te zetten voor oplossingen die onze ondernemingen een concurrentiële voorsprong geven. We faciliteren dat doctoraten makkelijker kunnen plaatsvinden bij ondernemingen.

We rollen *City of Things* uit. Deze proeftuin van communicatie tussen voorwerpen moet van Brussel het stadsgewest van de toekomst maken: kennis uitwisselen, investeringskosten delen of zelfs concrete slimme toepassingen inzake verkeerslichten, parkeerbegeleiding, meten van luchtvervuiling, afvalbeheer, energieverbruik, enzovoort.

We voeren een **ambitieuw beleid rond artificiële intelligentie en cyberveiligheid** in samenwerking met het onderzoeksveld en de ondernemingen.

In overheidsopdrachten gaan we op zoek naar flexibele en innovatieve oplossingen voor problemen, producten en diensten en focussen we op de gewenste resultaten. Zo maken ook starters en KMO's meer kans om de opdracht binnen te halen en zo de Brusselse overheid als referentieklient te kunnen vermelden.

Nieuwe businessmodellen en -sectoren

Een gelijk speelveld, zowel op fiscaal als reglementair vlak is ons uitgangspunt. Ook de regelgeving rond arbeid, zowel wat betreft werktijden als in de afbakening van de taken, moet gemoderniseerd worden zodat ondernemen in de dienstensector met nieuwe businessmodellen eenvoudiger wordt. Denk maar aan het gebruik van drones, deel- en platformeconomie, e-commerce en circulaire economie.

Eerlijk en veilig voedsel

Een geregionaliseerde voedselveiligheid vereist de oprichting van **een onafhankelijk voedselagentschap**.

We communiceren correct, transparant en duidelijk over voedselveiligheid. We verbeteren de bestaande procedures en passen de regels rond houdbaarheidsdata aan zodat de voedselverspilling kan worden teruggedrongen. We maken gebruik van moderne technologie om ons voedsel beter te traceren en op te volgen doorheen de keten.

Visie

Iedereen die werkt, spaart en onderneemt vormt de ruggengraat van onze samenleving: zij maken onze welvaart mogelijk. De overheid mag hen nooit behandelen als citroenen die eindeloos kunnen worden uitgeperst. Belastingen moeten omlaag en worden ingezet om de noodzakelijke overheidsfuncties te financieren.

Omdat de belastingen nog steeds te hoog zijn, in het bijzonder deze op arbeid, moeten we verder gaan op het nieuw ingeslagen pad en **de belastingen verlagen en hervormen**. De federale taxshift heeft aangetoond dat lagere belastingen op arbeid een positief effect hebben op jobcreatie.

Voor de ondernemers is een competitieve vennootschapsbelasting belangrijk om hun activiteiten te kunnen uitbreiden en zo jobs te creëren. Door **de hervorming van de vennootschapsbelasting** daalt het tarief naar het EU-gemiddelde.

We moeten afstappen van de complexe Brusselse fiscaliteit en gaan voor een vereenvoudiging via een eenvoudige en eenvoudige belastingstelsel zonder verschillen tussen de Brusselse gemeenten.

Een eenvoudige fiscaliteit **beperkt de mogelijkheden tot frauderen** en maakt fraude ook makkelijker detecteerbaar voor de fiscus. We streven ook daarom naar een vereenvoudiging van de fiscaliteit door de verbreding van de belastbare basis, gekoppeld aan een verlaging van de tarieven, waarbij aldus de fiscale uitzonderingsmaatregelen beperkt blijven tot die uitzonderingen waarvan het doel bewezen en aanvaard wordt. Dit laatste is het geval als ze sturend kunnen werken (bv “de vervuiler betaalt”), of als ze passen binnen een economische realiteit.

De belastingen moeten voor iedereen omlaag, maar het principe blijft: **de sterkste schouders moeten nog steeds de zwaarste lasten dragen**. De N-VA kiest voor de progressiviteit in de personenbelasting, maar met het behoud van bepaalde afzonderlijke tarieven, zoals de roerende voorheffing voor bijvoorbeeld dividenden en interesten. We willen ook mensen aanmoedigen om hun geld deels terug in de economie te investeren, want dat is in ieders voordeel.

We willen **geen fiscale bevoegdheden uit handen geven aan het EU-niveau**, de beslissingsmacht moet bij

de landen blijven. Samenwerking binnen de EU is een goede zaak, maar fiscale maatregelen blijven, zoals vandaag, unaniem aangenomen door de lidstaten. Als er wordt afgesproken om een nieuwe belasting samen in te voeren moeten de inkomsten naar de lidstaten gaan. Die inkomsten gebruiken we om de lasten op arbeid voor wie werkt en onderneemt te verlagen. De aanpak van belastingontwijking en -ontduiking gebeurt best ook op het internationale niveau met gerichte maatregelen, verhoogde transparantie en automatische informatie-uitwisseling.

Voorstellen

Werken belonen en inzetten op meer koopkracht

De lasten voor wie werkt moeten verder omlaag. Om ervoor te zorgen dat mensen meer nettoloon overhouden, verbreden we de belastingschijven en schaffen daarvoor de tariefschijf van 45% af. We zetten ook in op de **problematiek van de fiscale pensioen- en activiteitsval en zorgen ervoor dat gepensioneerden kunnen bijverdienen** zonder dat ze hiervoor fiscaal afgestraft worden.

Ondernemen belonen

We kiezen voor een aanvullende hervorming van de vennootschapsbelasting. Het tarief van de vennootschapsbelasting moet verder dalen tot het EU-gemiddelde. Er is nog ruimte om dit in een budgetneutraal kader te doen door uitzonderingsregimes te schrappen.

We voeren een ondernemersaftrek in. Wie via een vennootschap werkt wordt belast in de vennootschapsbelasting, wie via een eenmanszaak werkt, wordt belast in de personenbelasting. We voeren voor eenmanszaken een ondernemersaftrek in om zo een **gelijk fiscaal speelveld te bekomen tussen ondernemen met of zonder vennootschap**.

We willen de fiscale administratieve lasten voor de ondernemingen verminderen. Bijvoorbeeld: nu moet een onderneming voor elke wagen apart de verkeersbelasting voldoen, dit moet ze kunnen doen via één betaling.

Om de stadsvlucht een halt toe te roepen gaan we voor één belastingsysteem voor kantooroppervlakten in Brussel dat competitief is met Vlaams- en Waals-Brabant.

Sparen en investeren belonen

We hervormen de belasting op interesten en dividenden. De fiscale behandeling van de verschillende soorten roerende inkomsten wordt zoveel mogelijk gelijkgetrokken. De vrijstelling die werd ingevoerd voor de dividenden wordt uitgebreid zodat ze ook voor inkomsten uit fondsen en uit obligaties geldt. Tegelijk snoeien we in de complexiteit van de spaarfiscaliteit en verbreden we maximaal de belastbare basis. Met die extra belastinginkomsten **verlagen we het tarief van de roerende voorheffing.**

We pleiten voor het invoeren van een brede federale korf langetermijnsparen (pensioensparen, werkgeversaandelen, bepaalde beleggingen, eigen bijdrage groepsverzekering...) met behoud van de bestaande rechten. Het wordt een mandje die elke belastingplichtige naar eigen keuze kan invullen.

Er wordt verder gewerkt aan een vereenvoudiging van de belastingaangifte. Het verminderen van het aantal codes is prioritair. Tegelijk wordt het aanslagbiljet meer leesbaar gemaakt zodat de afrekening van de belastingen duidelijker is. We waken er streng over dat iedereen naargelang zijn voorkeur de belastingaangifte in het Nederlands dan wel in het Frans ontvangt.

Fraudebestrijding

Iedereen heeft er belang bij dat alle vormen van ontwijking, en van fraude correct en doortastend worden aangepakt. Dan is er een eerlijke concurrentie en moeten we allen minder bijdragen. De N-VA wil daarom verder werken aan een fiscale wetgeving die eenvoudiger, competitiever en rechtvaardiger is. Tel daarbij een uniforme controle, en de fiscale fraude zal afnemen.

Daartoe wordt de **samenwerking tussen verschillende inspectiediensten** geoptimaliseerd en worden al die inspectiediensten gefuseerd. Het wettelijk arsenaal wordt aangepast op basis van de nog om te zetten aanbevelingen van de verschillende parlementaire onderzoekscommissies.

De fiscus optimaliseert verder het gebruik van de toenemende internationale data en transparantie om fiscale fraude beter aan te pakken.

Betrouwbare overheid

Er moet een samenwerkingsmodel opgezet worden tussen burger, ondernemer en fiscus: de fiscus en de

belastingplichtige raken nog te vaak in conflict door tal van onduidelijkheden en onverwachte wijzigingen. In de toekomst willen we het horizontaal toezicht verder uitbreiden. Daarbij is er proactief samenwerking tussen fiscus en ondernemingen nodig.

De N-VA wil een belastingstop invoeren in Brussel voor inwoners en bedrijven en een fiscaal beleid voeren dat de stadsvlucht tegengaat.

Woon- en vermogensfiscaliteit

We gaan voor een volledige vrijstelling van erfbelasting voor zowel langstlevende partner als de kinderen tot 21 jaar. Voor de alleenstaande erflaters voeren we voordelen in voor de vererving naar door hen zelf gekozen 'beste vrienden'.

We verlagen en vereenvoudigen verder de schenkingsrechten zodat dit interessanter blijft dan erfbelasting en zodat de rijkdom van oudere generaties sneller naar de jongere generaties vloeit, en kan geïnvesteerd worden in de economie. Daarom moeten schenkingsrechten altijd voordeliger zijn dan erfbelasting.

We trekken het grensbedrag voor de rechtenvermindering in de registratierechten op zodat meer mensen van de verlaagde registratierechten gebruik kunnen maken.

We verlagen de kostenstructuur bij de aankoop van onroerende goederen, en bij het verlijden van notariële aktes.

Kinderen ten laste gelijk fiscaal behandelen

Alle samenlevingsvormen moeten fiscaal op dezelfde manier behandeld worden, maar dat is vandaag niet altijd het geval. Kinderen ten laste geven recht tot verhoging van de belastingvrije som. Deze verhoging stijgt exponentieel per extra kind. De N-VA wil onder andere een **gelijke fiscale behandeling voor alle kinderen ten laste** waarbij dus elk kind recht geeft op een gelijke verhoging van de belastingvrije som.

Europese fiscaliteit

De **financiële transactietaks** kan ingevoerd worden, liefst mondiaal en minimaal op schaal van de hele Europese Unie. De opbrengsten zijn voor de nationale lidstaten.

Visie

De voorbije bestuursperiode werd het Brussels administratief landschap **complexer**. Om het eenvoudiger te maken, moeten we kijken hoe we bepaalde autonome overheidsinstellingen terug kunnen integreren in de Brusselse administraties. Men kan er niet naast kijken dat Brussel, met haar meer dan 1.100 politieke mandaten en 50 politieke instellingen, waarvan een derde werkt, een derde niet werkt en een derde tegenwerkt, aan een **vereenvoudiging** toe is.

De overheid is er voor de burgers, voor de verenigingen, voor de ondernemingen en niet omgekeerd. Daarom moet ze efficiënt werken: de best mogelijke dienstverlening bieden tegen de laagst mogelijke prijs. Dat geldt niet alleen voor de administratie maar ook voor de politiek. De burger verwacht van de overheid terecht dat ze het algemeen belang dient, integer bestuurt en kwaliteitsvolle regelgeving maakt.

Enkel zo kunnen we **garanderen dat burgers zich in hun overheid herkennen**. Door te zorgen voor een fitte overheid, met een administratie die haar kerntaken beter uitvoert, zorgen we bovendien voor een sterker bestuur en dus voor een sterker gewest.

Geloofwaardigheid vereist ook dat de rekeningen kloppen. Een tekort op de begroting betekent een belasting voor de toekomstige generaties. Daarom staat de N-VA voor **budgettaire nuchterheid en zuinigheid op de uitgaven**. De begroting moet in evenwicht zijn en de schulden onder controle.

De rekeningen van de meeste Brusselse overheidsinstellingen worden al jaren niet goedgekeurd door het Rekenhof omdat ze onregelmatigheden en tekortkomingen vertonen of soms niet eens (tijdig) worden ingediend. Ondernemers en handelaars zouden in dergelijke situatie op weinig begrip kunnen rekenen vanwege diezelfde overheid. De overheid moet het voorbeeld geven. De nood aan goed bestuur bij die overheidsinstellingen moet dus dringend aangepakt worden.

De afgelopen legislatuur heeft het federale niveau die verandering ingezet. De schuldgraad is voor het eerst sinds de financiële crisis weer op een structureel dalend pad gebracht. Het begrotingstekort werd op drie jaar tijd met 2/3de gereduceerd en dit ondanks de moeilijke context van de asielcrisis én terreurcrisis die substantieel gewogen hebben op de federale overheidsuitgaven.

Tegelijk verlaagden de federale regering de belastingen, vooral voor zij die werken en ondernemen.

Federaal moet de begroting verder saneren om een evenwicht te realiseren, en moet de overheidsschuld de dalende trend aanhouden. Naast verder saneren, moeten er maatregelen genomen worden om de overheidsfinanciën op structurelere wijze onder controle te brengen.

In de komende jaren stellen zich grote uitdagingen. Door de sterke bevolkingsgroei heeft **Brussel nood aan extra investeringen** in bijvoorbeeld zorg en infrastructuur.

Om tegemoet te komen aan die uitdagingen in Brussel wil de N-VA werk maken van een slankere, moderne overheid. Afgelopen legislatuur kwamen er echter maar liefst acht overheidsinstellingen bij. Dit is geen goed bestuur en maakt een doeltreffende besluitvorming bovendien complexer.

Voorstellen

De rekening op orde

Facturen kunnen niet worden doorgeschoven naar later. **Elke regering is bovendien zelf verantwoordelijk om haar begroting op orde te krijgen**. Binnen elke regering leggen we aan het begin van de legislatuur uitgavennormen vast per beleidsdomein. Dit doen we op basis van de beleidsprioriteiten. Zo kiest N-VA voor een solide en duurzame financiering van onze sociale zekerheid.

We verlagen het overheidsbeslag door de overheidsuitgaven te verlagen. Eenmalige economische meevallers en rentemeevallers worden t.o.v. een vorige begrotingsoefening duidelijk geïdentificeerd en prioritair ingezet om het evenwicht versneld te bereiken of de schuld af te bouwen.

We gaan ook op federaal niveau naar één minister van financiën en begroting, naar Vlaams en Brussels voorbeeld. Beide domeinen zijn niet los van elkaar te zien. We evolueren ook naar een prestatiebegroting waar middelen flexibeler ingezet kunnen worden, op basis van doelstellingen in plaats van domeinen.

We onderbouwen ons beleid met degelijke, betrouwbare cijfers. We versterken de financieel-economische en statistische voorspellingsdiensten en controleorganen, en garanderen een politiek-onafhankelijke struc-

tuur. We stroomlijnen hun werking om dubbelwerk tegen te gaan, en kwaliteit te garanderen.

Afbouwing van de schuld

We willen de overheidsschuld binnen de 20 jaar naar 60% brengen, zoals de Europese standaarden vereisen. Hiervoor tekenen we een traject uit. Naast het bepalen van de budgettaire inspanning, wordt ook een schuldevolutie als uitgangspunt genomen bij de begrotingscontrole.

De overheid moet zich concentreren op haar kerntaken. We verkopen niet-strategische participaties van de overheid, zoals in Belfius, BNP Paribas, Ethias, NMBS, Proximus en BPOST. Met de opbrengst laten we de staatschuld versneld dalen en bouwen we onze risico's op de financiële markten af.

Overheidspersoneel

Onze overheid wordt gedragen door gedreven en getalenteerde ambtenaren die zich elke dag opnieuw keihard inzetten voor de gemeenschap. Het statuut van de ambtenaren moeten we wel moderniseren en vereenvoudigen, en onnodige ongelijkheden tussen statutaire en contractuele personeelsleden werken we weg.

Wij staan voor neutrale en objectieve selectieprocedures voor de benoeming van door de overheid aan te stellen managementfuncties. We evalueren alle ambtenaren jaarlijks, in Brussel zowel de gewestelijke als deze van de VGC. Ook overheidsmanagers en mandaathouders worden in deze oefening meegenomen.

Contractuele tewerkstelling wordt de norm, de duur en aard van tewerkstelling brengen we in overeenstemming met de taak die moet gebeuren. We moderniseren de evaluatieprocedure van overheidspersoneel.

We bouwen verder aan een modern en tweetalig personeelsbeleid ook in Brussel, door onder meer de invoering van een flexibele arbeidsmarkttoelage voor knelpuntberoepen en een beloningsbeleid afgestemd op de functiewegingen. Net zoals in Vlaanderen maken we ook uitzendarbeid bij de overheid mogelijk met respect voor de taalwetgeving.

De dienstverlening en uitstraling van de overheid moet neutraal zijn. Voor wie contact heeft met de burger is er geen plaats voor opzichtige symbolen van politieke, levensbeschouwelijke of religieuze aard.

Kleinere, efficiënte overheid

We schaffen de senaat af, inclusief bijhorende partijdotaties. De kostprijs van deze "ontmoetingsplaats" is al jaren niet meer te verantwoorden.

We gaan voor een dynamischere aanwending van overheidsgebouwen en gebouwen in beheer van de overheid. Vele van die gebouwen liggen op strategisch interessante plaatsen en hebben ook grote parkeergarages en vergaderruimtes die geopend kunnen worden voor het publiek wanneer de gebouwen gesloten zijn. Onroerende goederen die niet essentieel zijn voor de overheidstaken verkopen we.

We huisvesten overheidsdiensten zoveel mogelijk samen zodat kosten gedrukt kunnen worden en samenwerking bevordert wordt.

Naar Vlaams voorbeeld gaan we ook **in Brussel naar één minister van bestuurszaken**. Hiermee zetten we in op een integrale benadering van de bestuurs- en dienstverlenende processen en zetten we een grote digitale sprong voorwaarts.

Bij de staatshervormingen zijn de federale overheidsdiensten steeds kleiner geworden. Een rationalisering dringt zich daar dus op. **Door samenvoegingen beperken we het aantal federale overheidsdiensten.** Dit doen we vanuit een functionele klantgerichte benadering.

De autonome instellingen in Brussel moeten zoveel als mogelijk geïntegreerd worden in de Brusselse overheidsdienst. Dit verhoogt niet alleen hun daadkracht maar ook de democratische controle.

In Brussel zichten we één onafhankelijke externe auditdienst op, die de efficiëntie en integriteit van alle Brusselse overheidsdiensten en lokale besturen controleert.

Aankoopbeleid

De overheid bundelt haar koopkracht door maximaal samen aan te besteden en zo schaalvoordelen te genereren. Ze doet dit met respect voor duurzaamheid en ethiek.

Lokale ondernemingen, startups en KMO's krijgen bij overheidsaankopen specifieke aandacht, zodat we ons Brussels economisch weefsel versterken en tegelijkertijd duurzaamheid promoten.

Degelijk bestuur

We gaan uit van het **primaat van de politiek**. De overheid laat zich adviseren door de instellingen en het middenveld, maar beslist finaal zelf.

De monarchie is een achterhaalde staatsvorm, het geboorterecht strookt niet met de democratische basisbeginselen. In de overgangsfase naar de invoering van de republikeinse staatsvorm, vormen we de Belgische monarchie om naar een protocollaire monarchie. Hierbij worden ook de dotaties herbekeken en beperkt.

Er komen duidelijke regels van deugdelijk bestuur voor de Brusselse openbare instellingen. Zo willen we 1/3de onafhankelijke bestuurders, voeren we een deontologische code en de mogelijkheid tot het aanduiden van een regeringscommissaris in. Zo zorgen we ervoor dat de raad van bestuur zijn verantwoordelijkheid met de nodige transparantie, integriteit en verantwoordingsplicht kan vervullen.

We hervormen de regeling voor aftredende ministers en staatssecretarissen. Elke Brusselse minister en staatssecretaris die stopt krijgt momenteel twee voltijdse medewerkers ter beschikking voor 5 jaar. In Vlaanderen beschikt een minister die stopt over één medewerker gedurende twee jaar. Als we het Brusselse systeem op dezelfde manier zouden hervormen, zouden we grosso modo vier miljoen euro kunnen besparen tijdens één legislatuur.

Het toezicht op zowel gewestelijke als lokale mandatarissen moet worden aangescherpt en misbruiken moeten consequent worden gesanctioneerd.

Digitalisering en Open Data

De overheid en de private sector slaan de handen in elkaar wat digitalisering betreft, elk vanuit de eigen sterktes. De overheid legt zich toe op het verzamelen, beheren en ontsluiten van kennis en data, met respect voor de privacy. De ontwikkeling van toepassingen hiervoor laat ze over aan de markt, waarbij ze innovatieve startups alle kansen biedt.

We zorgen ervoor dat **administratieve aanvragen en diensten vlot digitaal kunnen afgehandeld worden**, met focus op de gebruikerservaring.

We laten niemand achter. Als overgangsmaatregel naar verdere digitalisering bij de bevolking **voorzien we een performant contactpunt voor assistentie.**

Als een burger of onderneming ergens recht op heeft, moet dit **voordeel waar mogelijk doelmatig automatisch kunnen toegekend worden.** Door digitalisering van de processen en interne informatiedoorstroming maken we dat mogelijk.

We gaan voor een veralgemeende 'elektronische facturatie' bij de Brusselse overheid.

Sterk lokaal niveau

Zeker in Brussel is de fusie van de 19 gemeenten en OCMW's noodzakelijk om de besluitvorming en ook structuur danig te vereenvoudigen.

We vereenvoudigen het scala aan verzelfstandigings- en samenwerkingsvormen die vandaag ter beschikking staan van de lokale besturen. Hierbij staat de aandacht voor de democratische aansturing en verantwoording voorop.

Visie

Wie een leven lang heeft bijgedragen, moet kunnen **genieten van een welverdiend pensioen**. Wij verdienen allemaal beter dan een land met de hoogste belastingen, de laagste pensioenen en de grootste ongedekte vergrijzingsfactuur. De doorgevoerde pensioenhervorming heeft een belangrijke positieve impact op de sociale en financiële houdbaarheid van ons pensioenstelsel op langere termijn.

Dankzij de pensioenhervorming daalt de kost van de vergrijzing tegen 2060 van 3,5% tot 1,5 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Niet omdat mensen een lager pensioen krijgen, wel omdat meer mensen langer werken en dus minder mensen vervroegd op pensioen gaan. Zo zorgen we ervoor dat **meer schouders de financiële last voor iedereen wat verlichten**, want zij betalen immers de pensioenen van vandaag.

Doordat we gemiddeld langer aan het werk blijven, stijgt integendeel het gemiddelde uitgereikte pensioenbedrag en daalt het armoederisico bij gepensioneerden. Doordat vooral vrouwen langer aan het werk blijven en zo meer eigen pensioenrechten opbouwen, daalt ook de genderkloof in het pensioen.

Toch behoort België nog steeds tot de top 3 van EU-landen met de hoogste vergrijzingskost. Er is de komende jaren dus nood aan bijkomende pensioenhervormingen om de oplopende vergrijzingskost verder in lijn te brengen met het gemiddelde van de EU, en om onze effectieve uittredeleeftijd te laten stijgen naar het gemiddelde van de EU.

De gemiddelde effectieve uittredeleeftijd is intussen toegenomen met ongeveer één jaar van 59,6 jaar in 2014 tot 60,5 jaar in 2018. Bovendien is de werkzaamheidsgraad in de leeftijdsgroep tussen 55 en 64 jaar ook opvallend sterk toegenomen van 43% tot 50% in de periode 2014-2018. Onze doelstelling voor de verdere pensioenhervormingen is om de **gemiddelde effectieve uittredeleeftijd verder te verhogen van 61 jaar (in 2019) naar 63 jaar (in 2024)**.

In tegenstelling tot wat vaak beweerd wordt, is het dus **niet zo dat in de toekomst iedereen tot 66 of 67 jaar zal moeten werken**. Het is wel onze ambitie om vervroegde uittrederegelingen voor de leeftijd van 60 jaar onmogelijk te maken, en om de gemiddelde effectieve uittredeleeftijd te verhogen tot 63 jaar. Iedereen beseft

immers dat de huidige situatie onhoudbaar en onrechtvaardig is omdat amper 10% van de Belgen werkt tot aan de wettelijke pensioenleeftijd van 65.

Voorstellen

Het pensioen verzekeren en versterken

De N-VA is en blijft voorstander van het wettelijk pensioen als sterke en betrouwbare eerste pensioenpijler. Daarnaast moet het aanvullend pensioen worden verbreed en verdiept als tweede pijler. Daarom moedigen wij de sociale partners aan om een deel van de beschikbare marge van de loonakkoorden aan te wenden voor stortingen in de aanvullende pensioenen.

Via de introductie van het puntensysteem versterken we het verzekeringsprincipe in de opbouw van het wettelijk pensioen. Vooral voor de werkende middenklasse willen we van het pensioen opnieuw een sociale verzekering maken. Zo zorgen we ervoor dat wie meer werkt en meer bijdraagt, ook een sterker pensioen geniet.

Ook de besteding van de welvaartsenveloppe moet deze verzekeringslogica volgen, zodat de koopkracht van de werkende middenklasse tijdens het pensioen behouden blijft.

Het minimumpensioen voor mensen met een lange loopbaan wordt substantieel verhoogd. De toekeningsvoorwaarden worden vereenvoudigd en geharmoniseerd, zodat ook mensen met een gemengde loopbaan evenveel recht krijgen op een minimumpensioen. We versoepelen ook de bestaansmiddelentest voor 65-plussers in de bijstand (IGO) die voordien gewerkt hebben en dus pensioenrechten hebben opgebouwd.

We zorgen voor een pensioenstelsel dat iedereen de vrijheid geeft om gradueel te stoppen met werken maar op een verantwoordelijke manier. Op eigen beslissing, niet op kosten van de belastingbetaler. **Gepensioneerden die blijven werken moeten er netto altijd op vooruitgaan.**

Solidariteit met de jonge generaties

Demografische projecties tonen aan dat de levensverwachting in België tegen 2070 nog verder zal stijgen. Een cruciale voorwaarde om de betaalbaarheid van onze pensioenen te behouden, en zo de solidariteit met de jonge generaties te vrijwaren, is dat **de wettelijke**

---

pensioenleeftijd die levensverwachting volgt.

Het spreekt voor zich dat het maatschappelijk draagvlak voor een verhoging van de pensioenleeftijd bijzonder beperkt is zolang er nog bevoorrechte categorieën bestaan met een afwijkende wettelijke pensioenleeftijd van 55 of 56 jaar. **De pensioenleeftijd van die bevoorrechte categorieën wordt opgetrokken tot die van de andere werknemers en ambtenaren.**

We laten effectief gewerkte periodes sterker doorwegen in de pensioenopbouw

We versterken de band tussen de effectief gewerkte periodes, betaalde bijdragen en de opbouw van je pensioen. Vandaag is zowat 1/3^e van de pensioenrechten gebaseerd op niet-gewerkte periodes. Deze gelijkstelling behouden we enkel waar dit maatschappelijk verantwoord is, zoals voor periodes van ziekte, zwangerschaps- en ouderschapsverlof en de diverse zorgverloven, maar bouwen we af voor periodes van brugpensioen en langdurige werkloosheid.

Verantwoordelijke overheden

Voor elke nieuwe benoeming van een statutaire ambtenaar moet de financiering van het pensioen voort-

aan de kostprijs ervan dekken. Het kan niet de bedoeling zijn dat publieke werkgevers hun ambtenaren onterecht op ziektepensioen sturen.

Tegelijk pleiten we voor contractuele werving als regel bij de overheid, en voor een veralgemeende aansluiting van contractuelen bij een aanvullend pensioenplan.

De federale overheid **monitort de impact van de pensioenhervorming op de lokale overheden** en ondersteunt waar mogelijk met onder andere incentives tot responsabilisering. De shift van statutairen richting contractuelen brengt lokaal namelijk een zware financiële dobber mee.

Het principe van responsabilisering moet ook gelden voor de **pensioenregeling in alle parlementen.**

Harmonisering van het pensioenstelsel van ambtenaren, werknemers en zelfstandigen

We **harmoniseren het pensioenstelsel van ambtenaren, zelfstandigen en werknemers.** In regel moet iedereen even lang werken om zijn pensioen te kunnen opnemen en moet iedereen een volledige loopbaan van 45 jaar hebben om van een volledig pensioen te kunnen genieten.

Visie

In onze gezondheidszorg moeten de middelen **zoveel mogelijk naar de patiënt** vloeien, en niet naar overbodige en geldverslindende structuren. Daarom moeten effectiviteit, efficiëntie en kwaliteit centraal staan. Als we de kwaliteit van onze gezondheidszorg willen garanderen, en tegelijkertijd de betaalbaarheid van het systeem willen behouden, dan zal er niet alleen over het budget maar ook over de organisatie ervan moeten gesproken worden. Alle instrumenten zitten dan ook het beste op één niveau, dat van de gemeenschappen zoals we ook in onze congresstukken rond het confederalisme hebben neergeschreven.

Op basis van de meest recente gezondheidsindicatoren stellen we vast dat 25% van de Brusselaars van zichzelf vindt dat hij of zij niet in een goede gezondheid verkeert. Het is ook belangrijk dat de Brusselaar kan genieten van toegankelijke gezondheidszorg, zowel in het Frans als in het Nederlands. Vaak kunnen de openbare ziekenhuizen in het Brussels Gewest, hoewel officieel tweetalig, geen effectieve zorg in het Nederlands voorzien. Nederlandstaligen die via spoeddiensten worden opgenomen komen vaak in ééntalig Franse instellingen terecht. Een zo optimaal mogelijke aanwezigheid en toegankelijkheid van een divers Nederlandstalig aanbod aan gezondheidszorg op verschillende niveaus moet dan ook hoog op de agenda staan. Voorkomen is beter dan genezen. Daarom zullen we de **inspanningen op het vlak van preventie verder moeten uitdiepen** met de nodige aandacht voor screening, vaccinaties, gezonde voeding en beweging. We maken werk van een alcohol-, tabak- en drugsplan vanuit een 3-sporenbekleid met preventie, hulpverlening en ordehandhaving.

Een **sterke eerstelijnszorg** en taakverdeling is bovendien cruciaal. We stimuleren het gebruik van goedkope geneesmiddelen om zo de nodige budgettaire ruimte vrij te maken voor innoverende geneesmiddelen. **We betalen enkel terug wat werkt** (evidence based medicine/practice).

De huisarts blijft de centrale spil van de gezondheidszorg. Op die manier vermijden we dat patiënten al te snel bij specialisten en dure spoeddiensten aankloppen. We willen patiënten aanmoedigen om een vaste huisarts te kiezen, die een elektronisch Globaal Medisch Dossier (GMD) van de patiënt bijhoudt. Op die manier kunnen we een **snelle en efficiënte uitwisseling van informatie** tussen verschillende zorgverstrekkers ga-

randeren, en worden dubbele onderzoeken vermeden.

Binnen de budgettaire beperkingen mogen we ook de toegankelijkheid van de zorg niet uit het oog verliezen. **Zorg moet beschikbaar zijn voor alle leeftijden** in plaats van de beperkingen die vandaag bestaan bij onder andere mondzorg en psychologische zorg.

Een sterke gezondheidszorg gaat uit van samenwerking met alle betrokken partners. Dit betekent ook dat we van deze partners de nodige inspanningen vragen om mee te werken aan een efficiënt gebruik van de beschikbare middelen. **Binnen de gezondheidszorg kan er geen plaats zijn voor misbruik en fraude.** Slagkrachtige inspectiediensten zijn een voorwaarde om dit te kunnen realiseren.

De kerntaak van de ziekenfondsen is het bieden van gezondheidsvoorlichting, opvoeding en informatie aan de leden. Zij kunnen echter niet tegelijk rechter en partij zijn, en ook hun rol als doorgeefluik van terugbetalingen van geneeskundige zorgen moet in tijden van informatisering worden herzien. De financiering en de interne werking van de ziekenfondsen moet volledig transparant zijn.

Voorstellen

Betaalbare en toegankelijke gezondheidszorg

We streven naar een **grotere toegankelijkheid van de gezondheidszorg**, zowel wat de fysieke toegang, de betaalbaarheid als de zorg in beide talen betreft. **De tweetalige huisartsenwachtdienst wordt echt tweetalig en we vereisen daarbij van artsen het taalniveau C1 om te kunnen spreken van tweetaligheid.** Daarnaast zetten we in op het aantrekken en behouden van Nederlandstalige huisartsen, verpleegkundigen, paramedische professionals, thuiszorghulpverleners en welzijnswerkers in Brussel.

We waken streng over de toepassing van de wettelijke tweetaligheid van de Brusselse openbare ziekenhuizen, onderzoeken mogelijke investeringen in de uitbreiding van het Nederlandstalige aanbod, en zetten in op extra stimulansen voor tweetaligheid in de private ziekenhuizen.

Artsen worden aangezet om meer goedkope geneesmiddelen voor te schrijven en daarnaast worden de voorschrijfquota op regelmatige tijdstippen verhoogd. We stimuleren het onderzoek naar nieuwe geneesmiddelen, ook voor zeldzame ziekten en dementie.

Tegelijk wordt de prijszetting van innovatieve en soms zeer dure geneesmiddelen kritisch bekeken. **Geneesmiddelen zijn geen snoepjes.** Bij voorschriftplichtige geneesmiddelen is bijkomend (gebruiks)advies zeker noodzakelijk en daarom blijven ze enkel verkrijgbaar via de officina-apotheker, niet via online platformen. We stemmen het aanbod van geneesmiddelen af op de noden van de patiënt en we voeren een regeling in die de onbeschikbaarheid van geneesmiddelen aanpakt. Om te zorgen voor een goede opvolging van de therapietrouw en een optimaal resultaat van de behandeling te bevorderen wordt de actieve rol van de huisapotheker in het geneesmiddelengebruik via het Gedeeld Farmaceutisch Dossier verder ondersteund en uitgewerkt. Daartoe behouden we een apotheek in de nabijheid van elke burger.

We maken werk van een toegankelijke geestelijke gezondheidszorg door de zorgnoden te objectiveren, op basis daarvan de nodige middelen te voorzien en rationeel in te zetten. Het gevoerde beleid toetsen we aan kwaliteitsindicatoren.

Gezondheidszorg die de Brusselaar verdient

We betalen enkel terug wat werkt, ook in de aanvullende verzekering. We beschermen de patiënten tegen charlatans en garanderen kwaliteitsvolle zorg en hulpverlening onder andere door de erkenning van een aantal nieuwe paramedische beroepen (zoals klinisch seksuologen en mondhygiënisten).

Het is cruciaal dat zorgverleners en patiënten goed met elkaar kunnen communiceren. Daarom moet **taalkennis een beroepsuitoefeningsvoorwaarde worden voor alle medische zorgberoepen.** Enkel wie de taal van de regio machtig is, mag het beroep uitoefenen. De aflevering van het visum kan hieraan gekoppeld worden.

We zorgen voor voldoende handen aan het bed door het behoud van de opleiding en de erkenning van HBO5-verpleegkundigen.

We behouden het systeem van de contingentering van (tand)artsen om zowel de uitgaven onder controle te houden als te kunnen zorgen voor een kwaliteitsvolle opleiding en zorg.

We behouden het model van betaling per prestatie, maar een deel van de verloning moet ook gaan naar kwaliteit (pay for quality). We herzien de nomenclatuur binnen budget waarbij we een bijzondere aandacht besteden aan het herwaarderen van de intellectuele prestaties.

Beschikbare middelen beter gebruiken

De schaarse middelen die er zijn moeten zoveel mogelijk naar de patiënt vloeien, en niet naar overbodige en geldverslindende structuren. **Het bestrijden van fraude en oneigenlijk gebruik van middelen in de gezondheidszorg blijft een prioriteit.**

We hervormen het statuut van de adviserende geneesheren en werken de tekorten weg. We integreren de adviserende geneesheren van de ziekenfondsen in het RIZIV zodat deze in alle onafhankelijkheid hun taken kunnen uitvoeren. **De FOD Volksgezondheid en het RIZIV worden één organisatie en we voegen de verschillende sociale inspectiediensten samen tot 1 dienst.**

We zetten in op een vermindering van het overmatig gebruik van geneesmiddelen. We werken maatregelen uit om de therapietrouw bij patiënten te verhogen en polymedicatie, wat vooral optreedt bij ouderen en zorgt voor onnodige complicaties, tegen te gaan.

Een gezonde geest in een gezond lichaam

Het stigma op geestelijke gezondheid is vandaag nog ontzettend groot. Vroege identificatie en behandeling zijn noodzakelijk. Cruciaal hierbij is de kennis over geestelijke gezondheid en de opvattingen die een rol spelen in herkenning, aanpak en preventie van psychische problemen. Daarom willen we **inzetten op deze mentale gezondheidsvaardigheden om zo taboedoorbrekend te werken.**

We werken het systeem van de terugbetaling van de klinisch psychologen verder uit zodat ook de 65-plussers en kinderen en jongeren hierop beroep kunnen doen. **We professionaliseren de geestelijke gezondheidszorg verder** door een betere opleiding voor de huisartsen en door de verdere installatie van multidisciplinaire teams. **Goed georganiseerde zorg**

De eerstelijnszorg blijft voor ons de basispijler van de gezondheidszorg. De huisarts en de apotheker spelen speelt daarin een belangrijke rol. We investeren in zorgzame buurten die chronische zieken beter opvolgen.

We implementeren de e-gezondheid verder en verbeteren daarbij de performantie van het e-health systeem: elektronische doktersbriefjes, elektronische voorschriften voor geneesmiddelen en een gedeeld elektronisch patiëntendossier.

We stimuleren de doorverwijzing door de huisarts naar

de spoed- en specialisatiediensten. Zo **gaan we oneigenlijk gebruik van de spoed tegen**. We zorgen voor sterke, toegankelijke en performantere regionale huisartsenwachtposten zodat de eerstelijnszorg overdag en 's nachts gestroomlijnd wordt.

Het verblijf in het ziekenhuis dient zo kort mogelijk gehouden te worden, met de nodige thuiszorg waarvoor we extra middelen voorzien. Dure ziekenhuisbedden moeten voorbehouden blijven voor complexe zorg. We zorgen voor een optimale communicatie van ziekenhuis naar thuiszorg (huisarts, huisapotheker, thuisverpleging, kinesist,...) en omgekeerd, zodat deze overgang tussen verschillende zorgomgevingen naadloos gebeurt en de (medicatie-)behandeling niet onderbroken wordt. We faciliteren/stimuleren het gebruik van systemen voor conference call/videoconference om het overleg tussen zorgverstrekkers efficiënt te laten gebeuren.

We hervormen de ziekenhuisfinanciering waarbij een correcte vergoeding voor de geleverde zorgen vooropstaat. We verlagen ook de pensioenlast van ziekenhuizen die inzetten op contractuele in plaats van statutaire tewerkstelling.

De vorming van de ziekenhuisnetwerken wordt verder ondersteund en aangepast om een betere afstemming te verkrijgen met de eerstelijnszorgzones en om te komen tot een efficiënte spreiding van zware medische apparatuur en technische diensten. Door het versterken van de banden tussen ziekenhuis en eerstelijnszorg verbeteren we de noodzakelijke zorgcontinuïteit voor de patiënt.

De patiënt aan het roer

We verlenen de nodige aandacht aan de patiëntenrechten. We breiden het toepassingsgebied van de wet patiëntenrechten uit naar alle zorgverleners en welzijnsmedewerkers die in contact komen met patiënten. Iedereen, elke patiënt, moet eigenaar zijn van zijn/haar

eigen gezondheidsgegevens zodat er voldoende transparantie is over het eigen gezondheidsdossier.

Goed ontwikkelde gezondheidsvaardigheden zijn erg belangrijk bij het wegwerken van sociale ongelijkheden. Daarom voeren we een actieplan in om de gezondheidswijsheid aanzienlijk te verbeteren en zo onnodige gezondheidskosten te vermijden

Voorkomen is beter dan genezen

De balans preventie-behandeling moet aangepast worden in de richting van preventie. We verhogen het budget voor preventie zodat de burger de gezondheidszorg kan krijgen die hij verdient. Om de deelname te verhogen zetten we hierbij extra in op sociaal kwetsbare groepen.

De vaccinatiegraad ligt voor een heel aantal aandoeeningen in Brussel gevaarlijk laag. We zetten in op een uitwisseling en coördinatie van de gegevens van alle bevoegde overheden in Brussel en werken een vaccinatieplan uit.

We beschermen minderjarigen tegen de kwalijke gevolgen van roken en **trekken de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabaksproducten en aanverwanten op van 16 naar 18 jaar**. We ijveren voor een alcohol-, tabak- en drugsplan waarbij we kunnen inzetten op preventie en op maatregelen om het aanbod in te perken. Hierbij moeten we de sociale vangnetten voor kwetsbare groepen versterken.

Ontzuiling

De ziekenfondsen worden vandaag overgefinancierd voor hun werkingskosten. Wij willen de taken en controles die kostenefficiënter of effectiever binnen het RIZIV kunnen ook daar laten plaatsvinden. Daarnaast streven we naar een correcte financiering van de ziekenfondsen voor de taken die ze wel nog moeten doen.

Visie

In onze visie op een warm Brussel **zorgen we voor een sterk vangnet** en helpen we mensen die het nodig hebben om zo snel mogelijk weer op eigen benen te staan. We waken over de sociale cohesie in onze samenleving en pakken misbruik aan. We werken ook aan het samenhorigheidsgevoel want enkel bij groepen waarmee we ons kunnen identificeren, waarin we ons 'thuis' voelen, vinden we **verbondenheid en betrokkenheid**. Dat is een voorwaarde voor gedragen solidariteit.

We willen het kostbare weefsel versterken waarbij we samen de verantwoordelijkheid opnemen voor elkaar. We investeren in zorgzame buurten, de ondersteuning van mantelzorgers, vrijwilligers en verenigingen. Zij zijn de motor achter projecten die ijveren voor een samenleving waarbij bijvoorbeeld ook mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen. We rekenen dus niet enkel op de overheid om elk aspect in ons leven te verzorgen.

De overheid heeft als taak voor ondersteuning te zorgen en om **vernieuwende concepten te faciliteren**. We zorgen voor meer zorg door een gelijk speelveld te creëren voor elke zorgaanbieder, beleid te voeren op basis van wat wetenschappelijk aantoonbaar werkt en door het sociaal ondernemerschap te stimuleren.

De uitdagingen in de welzijnssector zijn groot. Duizenden mensen blijven wachten op de juiste zorg en/of ondersteuning en de zorgverstrekkers gaan gebukt onder de zware werkbelasting. Daarom pleiten we als partij voor een **zorgshift** van de budgetten. **Meer handen aan het bed** en minder naar bakstenen en tussenstructuren. We willen de beschikbare financiële middelen meer clientgericht inzetten.

Een **persoonsvolgende financiering** waarbij de persoon met beperking en/of chronische ziekte of oudere met zorg/ondersteuningsnood op basis van een zorgzwaarte-meting een budget krijgt toegewezen, is een concrete uiting van de zorgshift. De gebruiker kan de regie over zijn zorg en/of ondersteuning volledig in eigen handen nemen en zelf bepalen welke zorg en/of ondersteuning hij waar inkoop.

Het Vlaams zorgaanbod in Brussel is van essentieel belang voor de Nederlandstaligen die in onze hoofdstad wonen, er zich willen vestigen, of er waardig oud willen worden. We evalueren de impact van de persoonsvol-

gende financiering op de financiële gezondheid van de Vlaamse zorginstellingen in Brussel.

Het gezin in al zijn vormen speelt een belangrijke rol in onze identiteitsvorming en gemeenschapsvorming. We krijgen via onze ouders waarden en normen mee. Vandaar dat **het gezin de hoeksteen vormt voor onze maatschappij en ze vanuit de overheid ondersteuning verdient**. De overheid moet echter niet bepalen hoe die opvoeding en dat gezin eruitzien, maar dient ouders voldoende ademruimte te bieden om hun gezinsleven te ontplooien.

We willen zorgen voor een warme thuis voor elk kind. In ons gezinsbeleid stellen we **het belang van het kind voorop**. Soms kunnen ouders hun opvoedingsverantwoordelijkheden niet opnemen. Vandaar dat **kwetsbare groepen**, zoals kinderen in een verontrustende opvoedingssituatie en wezen, bijzondere aandacht verdienen. Dankzij de N-VA is er eindelijk een statuut voor pleegouders en werd pleegzorg uitgebreid naar 25 jaar.

Zorg opnemen voor je kind of je ouders lijkt een vanzelfsprekendheid maar is geen evidentie. Zeker de zogenaamde **'sandwichgeneratie'** die zowel de zorg voor de eigen kinderen als voor zorgbehoevende ouders opneemt, heeft het niet gemakkelijk om de puzzel werkgezin-zorg te leggen. We willen hen dan ook de nodige ondersteuning bieden om de dagelijkse puzzel te leggen zonder voortijdig opgebrand te raken. Hierdoor blijven we inzetten op verschillende diensten zoals kinderopvang, geven we gezinnen de nodige tijd via gepaste verlofstelsels en erkennen we mantelzorgers als volwaardige zorgpartners.

De taboes rond **afscheid nemen en rouwen** trachten we te doorbreken en maken we bespreekbaar.

Voorstellen

Ons kostbare weefsel versterken

Het aanbod van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel is rijk en gevarieerd, maar tegelijk erg versnipperd. Dat kan en moet een stuk efficiënter. We moeten alle Vlaamse initiatieven in Brussel (consultatiebureaus, kinderopvang, scholen, culturele centra, jeugd- en sportverenigingen, etc.) in één geïntegreerd pakket aanbieden. Dat maakt het aanbod meer zichtbaar waardoor het nóg aantrekkelijker wordt en ongetwijfeld nog meer Brusselaars zal aanspreken. Zo versterken we het

---

beleid van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Om Brusselse kinderen én ouders vroeg te kunnen bereiken vanuit de Vlaamse Gemeenschap, dienen scholen en welzijnsorganisaties veel nauwer samen te werken. In de eerste plaats denken we aan het registreren, verzamelen en bundelen van gegevens over het zorg- en onderwijstraject dat ouders en kinderen afleggen in Vlaamse voorzieningen. Vandaag wordt deze informatie onvoldoende bijgehouden. Ook moeten het Nederlandstalig opvang- en onderwijstraject sterker op elkaar aansluiten. Aanstaaende moeders die bij Kind en Gezin op gesprek komen voor preventieve gezinsondersteuning, kunnen zo nog voor het kind geboren is al veel beter op de hoogte worden gebracht van het belang van het Nederlands en het aanbod van de Vlaamse Gemeenschap. Zowel het individu als de gemeenschap gaat er dan op vooruit.

Samen-leven in een sterke buurt

We creëren voldoende ontmoetingsplaatsen voor mensen van alle leeftijden. We zien lokale dienstencentra als een lokale spil die buurtgericht werkt. Naast hun rol als ontmoetingsplek voor ouderen, kunnen ze ook opengesteld worden voor de buurt en multifunctioneel worden ingezet.

We kiezen voor een buurtgerichte benadering van zorg. Woonzorgcentra zijn ingebed in het sociaal weefsel. Bereikbaarheid en de mogelijkheid tot spontane sociale contacten en participatie zijn noodzakelijk als we onze ouderen het respect willen geven dat ze verdienen.

Strijd tegen eenzaamheid

We brengen de problematiek van eenzaamheid in kaart. Op basis hiervan werken we een ondersteunende strategie uit om de aanpak van eenzaamheid door lokale besturen te ondersteunen en te sensibiliseren. Om goede praktijkvoorbeelden uit te wisselen stellen we een vrij te raadplegen interventiedatabank ter beschikking.

De Vlaamse Sociale Bescherming wordt een volwaardige Vlaamse Sociale Zekerheid

Een integraal Vlaams zorg- en welzijnsbeleid

Mensen met gelijkaardige zorg- en ondersteuningsnoden helpen we op een gelijke manier verder. Een assistentiewoning kan bijvoorbeeld ook dienen voor een persoon met een beperking die jonger is dan 65 jaar. We stappen dan ook af van het hokjesdenken in de zorg – zowel tussen sectoren als tussen beleidsniveaus – maar zetten de zorgzoekende radicaal centraal.

We werken een regeling uit waarbij de Brusselaars op basis van de Brusselkeuze zich aansluiten vanaf een zekere leeftijd bij een systeem van sociale bescherming. We garanderen dat de Brusselaars kunnen blijven kiezen om zich aan te sluiten bij de Vlaamse Sociale Bescherming. Met dit zorgbudget kunnen mensen worden vergoed die hen elke dag helpen of extra kosten opvangen. Het geeft budgetten voor zorgbehoevenden, betaalt voor o.m. rolstoelen en andere hulpmiddelen en investeert in zorgvoorzieningen zoals woonzorgcentra.

Zorgshift

Zorgondersteuning als kerntaak van de overheid

De overheid moet zich concentreren op de zorg- en ondersteuningskosten. Infrastructuur subsidiëren is niet de kerntaak van de overheid, controle op de kwaliteit wel.

Naast de vrijgekomen budgetten door efficiënter te werken, maken we **extra budgetten vrij om te investeren in de aanpak van de wachtlijsten.** We houden daarbij niet enkel rekening met de zorgzwaarte maar ook met de wachttijd.

We houden de rusthuisfactuur betaalbaar door te investeren in zorgpersoneel, zodat voorzieningen hun prijs hiermee niet moeten aandikken.

Langer thuis wonen mogelijk maken

We werken aan een kwaliteitsvol beleid dat de nadruk legt op een rijk gevulde en veilige (oude) dag in een comfortabele woonomgeving. Veel ouderen en personen met een beperking willen namelijk het liefst van al thuis blijven wonen.

We werken een thuiszorg en mantelzorgplan uit. Momenteel is het beleid te ongericht en versnipperd. Daarom zetten wij in op één plan met een reeks te behalen doelstellingen waaronder een groter aanbod van thuiszorg en een betere ondersteuning voor mantelzorgers.

Innovatieve woonvormen zijn de ideale schakel tussen de eigen woning en een woonzorgcentrum. Drempels in de regelgeving voor woonvormen zoals kangoeroe wonen, groepswonen of cluster wonen en aanleunwoningen passen we aan de huidige realiteit aan.

Meer handen aan het bed

De N-VA waakt erover dat de middelen zoveel mogelijk worden ingezet voor de zorggebruiker zelf. De tegemoetkomingen en persoonsvolgende budgetten worden door één uniek en neutraal loket uitbetaald. We geven ouderen die zware zorg nodig hebben, dezelfde financiële ondersteuning door een hogere zorgzwaartefinanciering in woonzorgcentra.

Een warme thuis voor elk kind

Een warme thuis creëren

We maken werk van gezinshuizen, zodat geen enkel kind onder de 6 jaar in een instelling hoeft te verblijven.

We nemen verdere maatregelen om **probleemsituaties bij interlandelijke adoptie te vermijden** en op te vangen.

We maken ouderschapsverlof mogelijk voor pleegouders die aan langdurige pleegzorg doen.

Het belang van het kind voorop

Het kennen van uw afkomst is belangrijk voor de identiteitsvorming van kinderen. Daarom **schaffen we de anonimiteit van sperma- en eiceldonoren af.**

We maken discreet bevallen mogelijk. Anders dan bij anoniem bevallen worden de gegevens van de moeder in dat geval bijgehouden door een onafhankelijke instantie. Hierdoor blijft het kind de mogelijkheid hebben om op een later tijdstip contact op te nemen met de biologische moeder, met bemiddeling van die instantie.

Er wordt een **wetgevend kader ontwikkeld voor draagmoederschap** waarbij er geen genetische band is tussen de draagmoeder en het kind. Daarnaast verbieden we commercieel draagmoederschap.

Snel ingrijpen om erger te voorkomen

We versterken de jeugdhulp door een groepspad te voorzien waarmee we de wachttijden verminderen en de toegang tot de rechtstreeks toegankelijke hulp verzekeren. **We kiezen voor integrale ketenaanpak van jongeren in een problematische situatie.** Onderwijs, jeugdzorg en politie laten we samenwerken via individuele begeleiding en begeleiding aan huis heeft prioriteit. Maar we durven ook jongeren uit huis plaatsen wanneer dat nodig is om hen alle kansen te geven.

We onderzoeken een rechtsgrond om toekomstige kinderen die in precare situaties dreigen op de wereld te komen preventief te beschermen, zoals wanneer hun ouders met een verslavingsproblematiek kampen en een begeleidingstraject weigeren.

We investeren in een gespecialiseerde voorziening die minderjarige slachtoffers van tienerpooiers opvangt.

De sandwichgeneratie ondersteunen

Een haalbare puzzel werk-gezin-zorg

Telewerk, thuiswerk en glijdende werkuren **helpen ouders om de moeilijke puzzel werk-gezin te leggen.** Ondernemingen moedigen we aan om andere ondersteunende diensten, zoals een wasserij, strijkdienst of crèche aan te bieden.

De leeftijdsgrenzen van de kinderen waarvoor je ouderschapsverlof of tijdskrediet met zorgmotief kan opnemen stemmen we op elkaar af. **Tijdskrediet opnemen voor de zorg van kinderen wordt mogelijk tot het kind 12 jaar is, i.p.v. de huidige 8 jaar.**

We erkennen de mantelzorgers als volwaardige zorgpartners. Alle zorgactoren, inclusief mantelzorgers en de zorgbehoevende zelf, moeten toegang hebben tot een elektronisch zorgdossier.

We stimuleren het gebruik van zorgoplossingen op maat, zoals thuiszorg, thuisverpleging en ondersteunende technologie. Daarnaast zetten we in op meer lokale dienstencentra, centra voor dagverzorging, nachtopvang of kortverblijf. Ten slotte verdienen mantelzorgers een klankbord via bv. lotgenotengroepen.

Kwalitatieve kinderopvang

We zorgen voor voldoende, toegankelijke en betaalbare kinderopvang met een goed evenwicht tussen de verschillende types kinderopvang. We voorzien hiervoor een verder groeipad. Inclusieve kinderopvang voor personen met een beperking en flexibele kinderopvang voor wie niet van negen tot vijf werkt, blijven voor ons belangrijke aandachtspunten.

Vooraf in Brussel is er nood aan bijkomende plaatsen in de kinderopvang. De prioriteit gaat daarbij naar ouders die werken of een werkgerichte opleiding volgen. Daarnaast wordt er maximaal ingezet op het gebruik van het Nederlands in de dagelijkse werking van de Nederlandstalige kinderopvang en zien we streng toe op de actieve taalkennis van de kinderbegeleiders en verantwoordelijken.

We versoepelen het systeem dat de ouderbijdrage aanpast in de inkomensgerelateerde kinderopvang om sneller in te spelen op wijzigingen in het inkomen van ouders. Zo wordt de toegankelijkheid van kinderopvang mee gegarandeerd.

We hebben aandacht voor de financiële leefbaarheid van de kinderopvangsector. Een vergunning voor een opvangplaats moet dan ook gekoppeld worden aan een basissubsidie en we zetten verdere stappen in de geleidelijke gelijkenschakeling van subsidiebedragen. Daarnaast moet het mogelijk zijn om plaatsen met inkomenstarief en plaatsen met vrije prijs op één locatie te combineren.

Een kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang of buitenschoolse activiteiten zorgen ervoor dat kinderen zichzelf kunnen ontplooiën maar ook dat ouders zich geen zorgen hoeven te maken wanneer ze niet tijdig aan de schoolpoort geraken. Kinderopvang

met zorgverbreding voor kinderen in armoede ondersteunen we verder, met aandacht voor de ouders.

Financiële ondersteuning van gezinnen met kinderen

We volgen nauwgezet de pas hervormde gezinsbijslagen op. Waar mogelijk kiezen we voor een vereenvoudiging van het systeem, niet in het minst van het beheer.

Er moet zoveel mogelijk gekozen worden voor het principe: een kind is een kind, waarbij ieder kind recht geeft op eenzelfde bedrag, ongeacht de rang in het gezin.

We rationaliseren de werking van Iriscare, en splitsen de functies van regisseur van de gezinsbijslagen en die van publieke uitbetalingsactor op.

Een waardig levenseinde

We moedigen zorgverleners aan palliatieve zorg tijdig op te starten. We nemen de administratieve onzekerheden weg bij de registratie van de wilsverklaring tot euthanasie. Dit door een verplichte registratie van de wilsverklaring via een elektronisch aangifteformulier bij de huisarts. De overheid moet de patiënt wel periodiek herinneren aan het bestaan van de wilsverklaring en de modaliteiten tot intrekking of aanpassing ervan.

Naast een goede rouwbegeleiding op de werkvloer via coaching, breiden we het 'rouwverlof' voor overlijdens van de partner of familieleden in de eerste graad uit naar 10 dagen. Zo kunnen zij in alle rust de nodige administratie afwikkelen zonder loonderving.

Visie

Bij ons krijgt iedereen de mogelijkheden om iets van het leven te maken. We bieden iedereen voldoende kansen om te starten. Wie extra ondersteuning nodig heeft helpen we graag. Wie het moeilijk heeft, laten we niet achter. We waarborgen de gelijkheid van rechten voor iedereen, los van afkomst, geloof, overtuiging, beperking, geslacht, seksuele geaardheid, of leeftijd.

Meer dan ooit staat onze samenleving onder druk. De armoedeproblematiek in Brussel blijft toenemen. Een op vier Brusselse kinderen groeien op een gezin waar niemand werkt. De armoede in Brussel ligt vier maal hoger in dan in Vlaanderen. Het aantal daklozen in Brussel is op 10 jaar tijd verdubbeld, en stijgt nog. Onze stad is de laatste decennia sterk geëvolueerd met een toenemende diversiteit. De **nieuwe samenlevingsproblemen** die dit met zich meebrengt, vormen een extra uitdaging.

De N-VA staat voor een **open Brussel**. We gaan voor een inclusieve samenleving die iedereen voldoende kansen biedt en de ogen niet sluit voor discriminatie. De volwaardige participatie van eenieder aan onze samenleving is ons doel met een bijzondere aandacht voor personen met een beperking en ouderen.

Respect is hierbij het kernwoord. Met wetten en regels alleen roei je de vooroordelen en racisme niet uit. **Gelijke kansen is een zaak van iedereen.** De overheid mag eisen dat iedereen – burgers, middenveldorganisaties, verenigingen, werkgevers – de geboden kansen grijpt en zelf mee verantwoordelijkheid draagt voor zichzelf en voor de ander.

Een overheid kan en mag echter niet aanvaarden dat de **verantwoordelijkheid** steeds bij ‘de ander’ wordt gelegd of dat mensen of groepen zich in een slachtofferrol wentelen. Vrijheid en verantwoordelijkheid gaan hand in hand. Daarnaast heeft de overheid uiteraard een **voorbeeldfunctie**.

Eenieder is verantwoordelijk om zijn leven in handen te nemen, maar dat is niet voor iedereen even evident. Soms kan het leven tegen zitten en kunnen mensen in **armoede** geboren worden of terechtkomen. Dan is het de taak van de overheid om te helpen. Het uiteindelijk

ke doel van een gedegen armoedebeleid moet zijn om **mensen (opnieuw) zelfredzaam te maken.**

De afgelopen regeerperiode verhoogden de sociale bijstandsuitkeringen en minimumpensioenen. Armoede is echter niet alleen het gebrek aan geldmiddelen maar ook aan een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere levensdomeinen (werk, onderwijs, gezondheid, huisvesting, ontspanning...).

Een structureel armoedebeleid moet bijgevolg niet enkel symptomen bestrijden maar ook onderliggende oorzaken aanpakken. We moeten af van het Brussels beleid waarbij we mensen in armoede tot een positie van permanente afhankelijkheid veroordelen. We kiezen daarentegen voor maatregelen die mensen écht vooruit helpen en perspectief geven om zelf hun leven terug in handen te nemen. Om op dat vlak een coherent beleid te kunnen voeren gaan we naar één OCMW voor heel het Brussels Gewest.

Liever voorkomen dan genezen, is onze lijn. Een preventief beleid vermijdt dat mensen in een negatieve armoedespiraal terechtkomen, zorgt voor een lagere armoedegraad op langere termijn en voor efficiëntiewinsten bij de overheid.

Een job blijft de belangrijkste garantie tegen armoede. Het kan generatie-armoede doorbreken, zorgt voor meer schouders om onze sociale zekerheid te dragen en verzekert een sterke sociale bescherming in de toekomst. Omdat niet voor iedereen de stap naar betaalde arbeid meteen mogelijk of haalbaar is, versterken we de doelmatigheid van de laagste uitkeringen.

Geen betutteling maar respect voor het eigen kunnen. Door te focussen op wat mensen wél kunnen en proberen hen met de nodige individuele ondersteuning (opnieuw) zelfredzaam te maken, creëren we meer eigenwaarde voor het individu. Het is aan het individu om de gegeven kansen te grijpen.

Streng zijn voor misbruik, solidair zijn met wie het echt nodig heeft. Alleen zo vrijwaren we het financieel en maatschappelijk draagvlak van onze sociale zekerheid in de toekomst. Europa kan een rol spelen bij grensoverschrijdende problemen zoals sociale dumping maar hoeft niet onze sociale standaarden te bepalen.

Voorstellen

Armoede voorkomen

We zetten in op een duidelijke informatiestroom, proactieve informering, administratieve vereenvoudiging en **automatische rechtentoekenning** waar mogelijk, zodat wie hulp nodig heeft deze ook ontvangt.

We stimuleren financiële en digitale geletterdheid: preventief in scholen maar ook wanneer hulp bij het OCMW wordt aangevraagd. We gaan na hoe het gesteld is met financiële geletterdheid en voorzien in begeleiding rond de te verwachten kosten en uitgaven.

We pakken de wachtlijsten bij het OCMW en de erkende schuldbemiddelingsdiensten inzake schuldbemiddeling, budgetbegeleiding en budgetbeheer aan en we zetten bij die begeleiding ook sterker in op zelfredzaamheid. Zo kunnen mensen op termijn hun financiën opnieuw zelf in handen nemen.

Schulden creëren meer schulden. Om dit sneeuwbaaleffect van extra kosten bij laattijdige betaling te doorbreken, verminderen we de kosten in alle procedures van de invordering. Daarnaast bemoeilijken we de toekenning van krediet voor mensen die al problematische schulden hebben en moet er een betere gegevensuitwisseling zijn tussen nutsvoorzieningen en OCMW schuldbemiddelingsdiensten om verdere schuldenopbouw te voorkomen.

Armoede bij zelfstandigen is een onderschat probleem. We voorzien in tijdige begeleiding bij financiële problemen.

Een job: de beste bescherming tegen armoede

We benutten optimaal de mogelijkheden van het **verplicht traject op maat voor leeflooncliënten en waar toepasselijk de gemeenschapsdienst** en volgen deze nauwgezet op. Via gemeenschapsdienst kunnen leeflooncliënten werkervaring opdoen en tonen dat ze voldoen aan de werkberedheidsvereiste. OCMW's moeten inzetten op activering en integratie van leefloongerechtigden.

We voorzien in de mogelijkheid om **sancties toe te passen op leefloners die weigeren een traject naar werk en integratie aan te vangen.**

Om OCMW's te helpen om leefloongerechtigden met een verslavingsproblematiek te re-integreren in de samenleving, stellen we in samenspraak met een arts het **volgen van een ontwenningsskuur voor als bijkomen-**

de voorwaarde om een leefloon te ontvangen voor cliënten met een verslaving.

We willen de combinatie betaalde arbeid – uitkering in getrapd tijdelijk systeem mogelijk maken om mensen uit een uitkering te helpen (cf. Nederland). We breiden de mogelijkheid uit om een inkomensvervangende tegemoetkoming voor personen met een handicap te combineren met een gedeeltelijk inkomen uit arbeid.

Uitkeringen als vangnet

Het is onlogisch dat mensen die reeds bijgedragen hebben minder steun krijgen dan mensen die (nog) niet bijdragen. **Socialezekerheidsuitkeringen moeten in regel dan ook hoger liggen dan sociale bijstandsuitkeringen.**

We blijven de **sociale uitkeringen automatisch indexeren** en voorzien de nodige budgettaire ruimte om de sociale uitkeringen en minima welvaartsvast te maken.

Naar Nederlands en Scandinavisch model **kennen we het bedrag van de inkomensgarantie voor ouderen (IGO) toe prorata de verblijfsduur**, waarbij het volledige bedrag overeenkomt met een verblijfsduur van 40 jaar.

We moderniseren en harmoniseren de verschillende middelentoetsen in de sociale bijstand met o.a. een volledige vrijstelling van de gezinswoning, het in rekening brengen van onroerende vermogens in het buitenland en het fors verder optrekken van het vrijstellingsbedrag van de inkomsten van de partner bij de berekening van de Inkomensvervangende Tegemoetkoming voor personen met een handicap.

We brengen de wet betreffende de tegemoetkoming aan personen met een handicap in overeenstemming met het VN-verdrag en **stappen af van de zuiver medische benadering van handicap.**

Hulp voor wie het écht nodig heeft

We maken **alle sociale voordelen afhankelijk van de hoogte van het inkomen** en niet van het uitkeringsstatuut.

Om ervoor te zorgen dat de **hulp écht terecht komt bij wie ze nodig heeft**, sporen we fraude actief op, voorzien we een duidelijk kader voor nieuwe woonvormen en vorderen we onterecht uitbetaalde uitkeringen terug. Gezinnen in armoede geven we één gezinscoach in plaats van een leger van hulpverleners.

We hervormen fundamenteel het daklozenbeleid in Brussel. Daarbij stappen we af van een blanco cheque voor noodopvang zoals Samusocial, en gebruiken we de beschikbare middelen eindelijk voor structurele oplossingen. Zo zetten we prioritair in op Housing First en kiezen we voor begeleiding in een ketenaanpak met alle betrokken actoren. Zo halen we daklozen uit hun situatie en bieden we perspectief op herintegratie in de samenleving. **Gezinnen in armoede**

Kinderen in armoede help je door het gehele gezin te ondersteunen. Vandaar ook het belang van de reeds genoemde maatregelen voor deze doelgroep. Waar mogelijk vervangen we het leger aan hulpverleners die elk vanuit eigen perspectief werken door een gezinsgerichte aanpak waarbij één dossierbeheerder het aanspreekpunt van het gezin is. Die kan beroep doen op de achterliggende expertise van collega's in de backoffice.

We ondersteunen succesvolle initiatieven die **inzetten op vrijetijdsparticipatie** zodat kinderen in armoede kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.

Gelijke Kansen

We zetten verder in op ambitieuze streefcijfers binnen de overheid. We zorgen er zo voor dat het overheidsapparaat meer een afspiegeling is van de maatschappij maar ook voldoet aan de nodige kwaliteitsvereisten. Nieuwe quota zijn uit den boze aangezien voor ons steeds de juiste persoon op de juiste plaats telt.

We sluiten onze ogen niet voor de discriminatie van personen met een migratie-achtergrond. We geven hen kansen door **in te zetten op integratie, taalcursussen en begeleiding naar de arbeidsmarkt.** We treden streng op tegen discriminatie op basis van herkomst.

Gender

De strijd tegen seksueel en intrafamiliaal geweld blijft voor de N-VA een prioriteit. We rollen daarom het zorgcentrum na seksueel geweld en een "*family justice center*" voor *intrafamiliaal geweld voor heel het Brussels Gewest* uit. Voor de specifieke problematiek van stalking breiden we de stalkingsapp verder uit om zo dodelijke slachtoffers te voorkomen.

We verhogen de opsporing en de effectieve bestrafing van daders van vrouwelijke genitale verminking, eergegrelateerd geweld en gedwongen huwelijken. De meldcodes partnergeweld, seksueel geweld en vrouwe-

lijke genitale verminking verspreiden we zo ruim mogelijk naar alle zorgsectoren, en ook bv. naar onderwijs of andere professionelen die hiermee in aanraking komen.

Personen met een intersekse conditie en hun omgeving hebben recht op de juiste omkadering en ondersteuning. Het verschaffen van de juiste informatie over de aard en de gevolgen van de conditie, de rechten van de patiënt, de rechten van het minderjarige kind, mogelijke behandelvormen en de gevolgen hiervan, gebeurt best door een multidisciplinair team in een expertisecentrum.

LGBT

In onze samenleving moeten mensen van elke geaardheid veilig en vrij kunnen leven. We verwachten dat iedereen homo- en transseksualiteit aanvaardt. **Parket en politie moeten consequent optreden tegen daders van geweld tegen holebi's en transgenders.** Tegelijk verdient ook indirecte discriminatie een sterke aanpak.

Personen met een beperking

We vergroten de toegankelijkheid van onze maatschappij op vlak van onderwijs, arbeidsmarkt, cultuur en media, toerisme, mobiliteit, openbare ruimte, noodnummers en publieke gebouwen voor personen met een beperking. We ondersteunen de Vlaamse Gebarentaal o.a. als instructietaal in het onderwijs voor dove kinderen en als communicatiemiddel in de zorg.

Jongeren met een beperking worden aangemoedigd om competenties te verwerven, via o.m. duaal leren en werkplekstages. Verder verhogen we het aantal **studenten met een beperking dat de weg naar het Hoger Onderwijs vindt.** Tevens zetten we veel meer in op de inclusie van personen met een beperking op de arbeidsmarkt, zowel privé als bij de overheid, door sensibilisering, begeleiding en premies.

Asociaal gedrag van mensen die onterecht gebruik maken van voorbehouden parkeerplaatsen voor personen met een handicap pakken we streng aan. We blijven verder inzetten op **toegankelijk openbaar vervoer** voor iedere bezoeker en een integraal toegankelijke infrastructuur. We korten de verplichte reservatietijd voor het gebruik van Taxibus verder in. We bieden de nodige stimulansen om publieke gebouwen en infrastructuur toegankelijk te maken voor iedereen. Als overheid vervullen we een voorbeeldrol.

Visie

Cultuur zit in ons DNA. We hebben van vorige generaties een rijke cultuur geërfd die ons vandaag kan inspireren en verheffen, die ons zowel geborgenheid kan bieden, weerbaar kan maken, en een venster op de wereld kan bieden. Een cultuur die we steeds weer willen vernieuwen om ze aan toekomstige generaties door te geven.

‘Cultuur’ is veel meer dan alleen theater, dans of muziek. Het is onze taal, onze culinaire traditie, onze modeacademies, de stijl waarin onze historische steden gebouwd onze historische gebouwen opgetrokken zijn, onze tradities etc. Cultuur is theater, is muziek en literatuur, is dans, maar is ook erfgoed, onze jeugd- en vrijetijdsactiviteiten, het is sport, media, toerisme en zelfs diplomatie. Het is ook onze creatieve economie met bv. mode, design, gaming en architectuur heeft dit cultureel DNA als grondstof. Kortom, het is onze manier van leven.

Onze cultuur is uniek in de mate waarin ze gebouwd is op onze burgers, op vrijwilligers enerzijds en een uitgebreid middenveld anderzijds, die daarin ondersteund worden door zowel de overheid als de ondernemingen. In de cultuursector alleen al zijn honderdduizenden vrijwilligers actief. Zij vormen het sociaal kapitaal van onze samenleving, de dragers van het kostbare weefsel. Via talrijke jongerenorganisaties worden nieuwe generaties al van jongs af aan betrokken bij onze samenleving. De Vlaamse Gemeenschapscommissie moet dan ook meer dan vandaag een pleitbezorger zijn van de Nederlandstalige jeugdverenigingen die bij de gemeente vaak op een gesloten deur botsen.

Niet toevallig is onze Vlaamse cultuur dan ook internationaal een sterk merk. De voorbije jaren hebben we ons **Vlaams meesterschap** lokaal en internationaal in de verf gezet. Op dat elan moeten we durven verdergaan. We hebben al enkele unieke troeven uitgespeeld: de Vlaamse Meesters, onze Vlaamse (Bourgondische) tafelcultuur, onze wielercultuur en onze schrijvers en dichters. Er was ook aandacht voor de 100-jarige herinnering aan de Eerste Wereldoorlog.

De N-VA koestert de historische ontwikkeling van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel. We blijven inzetten op de ontsluiting van erfgoed brengen nieuwe genera-

ties in contact te brengen met de rijkheid en diversiteit van ons verleden. De volgende jaren willen we verder onze vele vrijwilligers versterken, en tegelijk het culturele ondernemerschap en innovatie stimuleren.

Sport en cultuur vullen elkaar aan: een gezonde geest in een gezond lichaam. Om een sterke, fitte en zowel fysiek als intellectueel weerbare jeugd te hebben, zorgen we voor voldoende sport en cultuur op school, ook na de schooluren. We wensen zoveel mogelijk Brusselaars aan het bewegen te zetten en dat kan alleen maar als er voldoende sportinfrastructuur bestaat.

Voorstellen

Toerisme

We streven naar duurzaam toerisme met een langere verblijfsduur en ontwikkelen een beleid ten aanzien van herhaalbezoekers. We zoeken samen met de sector naar mogelijkheden om onze kunststeden te verbinden met andere steden, de regio's, of met het eigen hinterland. Dat kan door middel van thematische routes.

De toerisme-agentschappen van Vlaanderen en Brussel moeten blijven samenwerken om Brussel in het buitenland te promoten als bestemming voor zowel vrije tijdstoerisme als zakentoerisme

Iedereen verdient vakantie. We werken vakantiedrempels weg, door vraag en aanbod af te stemmen, door samenwerking met alle partners en door expertise te delen.

Cultuur

De N-VA gaat voor een sterk en divers cultuurlandschap, dat ook in staat is naast de subsidiëring zelf fondsen te werven, via een actieve en wederzijds verrijkende samenwerking met de privéwereld.

Wat betreft het internationaal cultuurbeleid geven we prioriteit aan de samenwerking met Nederland en de Franse Gemeenschap. Daarbuiten maken we de link met het beleid inzake culturele diplomatie.

We geloven in een constructieve samenwerking tussen de cultuurwereld, particulieren en privéondernemers. We investeren in onze creatieve economie. We stimuleren aanvullende financiering vanuit de privé.

Kunsten en erfgoed

De aandacht voor de cultureel erfgoedsector is een prioriteit voor de N-VA. Wij willen de ingezette inhaalbeweging verder honoreren door **extra te investeren opdat de musea hun werking kwalitatief kunnen verbeteren en meer interessante tentoonstellingen naar hier kunnen halen.**

We stimuleren samenwerkingen en synergiën met private verzamelaars in een beleid rond presentatie en preservatie. Daarbij blijft de conservatorfunctie voor de erkende musea essentieel.

De N-VA pleit ook voor een (her)waardering van oude en nieuwe ambachten, via een systeem van erkenning van Vlaams Meesterschap. Daarmee slaan we de brug tussen heden en verleden en leggen we de link met toerisme en economie.

Voor Kunstorganisaties die op Vlaams niveau structureel ondersteund worden, willen we de lat hoog blijven leggen. Daarbij willen wij blijvend scherpe keuzes maken om de sector verder te professionaliseren en te ondersteunen.

Het sociaal-cultureel werk is essentieel voor het sociaal weefsel in onze samenleving. Wij blijven de reële werking op het terrein meenemen als belangrijke parameter voor de ondersteuning.

We erkennen de kritische en maatschappelijke rol van de sociaal-culturele sector. Organisaties dienen onze gemeenschappelijke sokkel van waarden, fundamentele rechten en vrijheden na te leven om in aanmerking te komen voor subsidiëring.

De taal en het Nederlandstalig karakter van de vereniging hoort een belangrijk onderdeel te vormen in de beoordelingscriteria van de subsidiestromen voor sociaal-culturele projecten in Brussel.

We verzelfstandigen de federale wetenschappelijke instellingen juridisch en we geven hen, naar internationaal en Vlaams voorbeeld, autonomie inzake management, personeelsbeheer en budgetbeheer. We deblokkeren de financiële middelen voor de renovatie van het Bruegelhuis en dragen het Amerikaans Theater definitief over aan de Vlaamse Gemeenschap.

Jeugd

We blijven investeren in jeugthuizen en jeugdlokalen, die we multifunctioneel inzetten voor en door de jeugd. We investeren verder in tenten, kampmateriaal,

- vervoer, kampplaatsen en jeugdherbergen

We erkennen het belang van onze jeugdbewegingen en jeugdverenigingen. We ondersteunen jeugdbewegingen in campagnes om leiders aan te trekken. De N-VA wil een lokale Nederlandstalige jeugdwerking in elke gemeente

We bouwen een echte fuifzaal voor de Brusselse jongeren en breiden het Nederlandstalig vakantieaanbod uit.

We zorgen voor een echte cultuur van bewegen en sporten

We richten pleinen en straten zo in dat ze **mensen uitnodigen om te bewegen en te sporten**. Met sport-apps tonen we zoveel mogelijk Brusselaars de weg naar waar ze makkelijk en comfortabel kunnen bewegen en sporten, op pleintjes in de buurt, in parken en bossen, op mountainbikeroutes en looproutes, enz.

We zorgen voor **sport op school net na de schooluren**, in elke gemeente en in zoveel mogelijk scholen.

We zetten in op nieuwe innovatieve manieren van bewegen, zoals met *augmented* en *virtual reality* (AR/VR), ook voor zij voor wie sporten minder evident is zoals mensen met een beperking.

We blijven investeren in sportinfrastructuur

Er wordt prioritair geïnvesteerd in bijkomende zwembaden. Daarnaast beslissen we over een definitieve locatie voor een sportcentrum op Brussels grondgebied.

We pleiten voor een opendata sportkadaster, dat alle noden in kaart brengt en als planningstool wordt aangewend voor nieuwe investeringen.

We blijven ook volop inzetten op het **naschools openstellen van sportzalen** in scholen en nemen dit meteen mee bij nieuw te bouwen scholen. We richten speelplaatsen zo in dat ze aanzetten tot bewegen en we ze veilig kunnen openstellen voor de buurt en voor vb. jeugdbewegingen.

We zetten verder in op de ondersteuning en professionalisering van sportclubs.

Vlaamse sportfederaties, die nog geen werking hebben in Brussel, worden gestimuleerd om een aanbod in Brussel uit te rollen.

We trachten **sportfederaties meer te laten samenwerken in Brussel** om hun slagkracht verder te verhogen. Zo stimuleren we hen om administratieve ondersteuning te delen of samen evenementen te organiseren.

Media

De N-VA maakt een sterk en divers privaat medialandschap mogelijk in een steeds internationaler wordende markt, door een duidelijk en stabiel kader dat kansen geeft aan onze mediaondernemingen die hier investeren en mensen te werk stellen. Daarbij **moedigen we investeringen in de productie van eigen kwaliteitsvolle audiovisuele producties aan.**

De Vlaams-Brusselse media werken aan een versterking van de band tussen Vlaanderen en haar hoofdstad.

De overgang naar een digitaal radiolandschap wordt verder ondersteund. DAB+ zal op termijn FM vervangen als belangrijkste uitzendtechniek voor radio. Binnenshuis zal internetradio ook steeds sterker worden.

Wat betreft de sociale media bekijken we hoe we media-actoren kunnen aanmoedigen om ondertiteling te voorzien bij filmpjes die ze posten.

VRT

De VRT is een belangrijke gemeenschapsvormende hefboom en zet in op een brede doelgroep van Vlaamse mediagebruikers. Daarbij is het behalen van een groot marktaandeel geen doel op zich. Het blijft een belangrijke taak van de openbare omroep om onderscheidend te zijn en programma's te brengen die door de private omroepen niet gebracht worden.

Wij gaan voor een **kwaliteitsvolle en kostenefficiënte openbare omroep** die kwaliteitsvolle eigen programma's brengt in een sterke Vlaamse mediasector. De VRT grijpt de natuurlijke uitstroom aan om door middel van gerichte en selectieve aanwervingen haar personeelsbestand verder te laten evolueren tot een performante, digitale en crossmediale mediaorganisatie.

De VRT moet vanuit haar werking ook marktversterkend zijn voor de hele Vlaamse mediasector. De openbare omroep moet zich terughoudend opstellen op de advertentiemarkt.

De VRT moet meer dan nu aandacht hebben voor onze identiteit, voor een correct gebruik van het algemeen Nederlands in alle programma's van de openbare omroep, voor kleine sporten, voor nieuw talent, voor

de samenwerking met Nederland alsook voor een intensievere uitdieping en promotie van onze gemeenschappelijke cultuur.

Defensie

Visie

De ‘noot meer oorlog’-gedachte kleurt onze visie op defensie. We willen vrede en stabiliteit in de wereld, om te beginnen in Europa en zijn achtertuin. Het is naïef om te denken dat we dat zullen bereiken door ons te ontwapenen en op defensie te besparen. **In een veranderende wereld hebben we nood aan een sterke en efficiënte defensie.**

De N-VA heeft defensie weer op de kaart gezet. Met een totaal investeringspakket van 9,2 miljard euro maakt ons beleid komaf met jarenlange besparingen in defensie. Onze strijdkrachten zullen over modern defensiematerieel beschikken dat hen de nodige slagkracht geeft hun taak te vervullen. **Zo kunnen we ons eindelijk weer tonen als een betrouwbare veiligheidspartner voor onze bondgenoten.**

Defensie bleek een belangrijke pijler te zijn voor de binnenlandse veiligheid. De militairen in het straatbeeld droegen bij tot de bescherming van onze burgers. De grootste verdienste daarvoor ligt bij de militairen zelf, die ook in de toekomst moeten kunnen rekenen op het beste materieel en het beste leiderschap om hun opdracht uit te voeren.

Maar het werk is nog niet gedaan. Het is nu zaak onze strategische koerswijziging en de breuk met het verleden volledig door te voeren.

We bouwen aan een professioneel, veelzijdig en inzetbaar leger. De investeringen in modern materieel rollen we verder uit en we geven onze strijdkrachten de middelen die nodig zijn om hun taken uit te voeren. Langdurige defensie-akkoorden die meerdere legislaturen overspannen, garanderen financieel perspectief en stabiliteit.

We werken aan een modern personeelsbeleid. Jonge mensen aantrekken en behouden is een enorme uitdaging. We houden vast aan een kortere militaire loopbaan om nadien de overstap naar de civiele arbeidsmarkt te maken. De top van defensie is aan herziening en afslanking toe.

We versterken diepgaande strategische partnerschappen met NAVO- en EU-bondgenoten. Door samen te werken, worden middelen efficiënter en doeltreffender ingezet. Daarbij hebben we meer oog voor coherentie, minder onnodige duplicatie, minder overhead en

minder lacunes in militaire capaciteiten. Zo wordt met de Benelux-landen nu al actief samengewerkt voor de bewaking van het luchtruim en de gemeenschappelijke aankoop van nieuwe marineschepen.

Defensie is een instrument voor vrede, stabiliteit en veiligheid dat enkel wordt ingezet wanneer de diplomatieke middelen voor conflictpreventie en -bemiddeling gefaald hebben of uitgeput zijn. Internationale tussenkomsten doen we met groen licht van de internationale gemeenschap. We waarborgen daarbij de betrokkenheid van het parlement.

Ons defensieapparaat moet zich voorbereiden op de dreiging van morgen. Defensie is meer dan louter het ‘land’ verdedigen. De cyberspace stopt niet aan de landsgrenzen. Internationale samenwerking op het vlak van regelgeving, samenwerking en uitwisseling van gegevens is meer dan ooit noodzakelijk.

We versterken de innovatiecapaciteit van defensie. We zetten in op kruisbestuiving tussen industrie, onderzoekscentra en defensie. We maximaliseren hun kansen in Europese defensieprogramma's voor onderzoek en ontwikkeling.

De N-VA ijvert voor een wereld zonder kernwapens. De weg naar een kernwapenvrije wereld mag echter niet ten koste gaan van onze veiligheid of die van onze bondgenoten. In andere wapendossiers hebben samenwerking en loyaliteit aan waarden en bondgenoten reeds bewezen dat ze naar ontwapening kunnen leiden in Europa. De N-VA nam al het voortouw in belangrijke gevoelige ontwapeningsdossiers.

Voorstellen

Defensie: voor nationale en internationale veiligheid

Defensie moet in de eerste plaats onze eigen veiligheid ten goede komen. Ze moet niet in elke uithoek van de wereld actief zijn. In onze buitenlandse activiteiten focussen we op het stabiliseren van de ruime ring van landen rond Europa. Op het Afrikaanse continent richten we ons op de landen van de Sahel en in het Midden-Oosten bieden we bijstand aan de strijd tegen terreur.

We ontwikkelen een algemene veiligheidsstrategie die alle mogelijke aspecten van veiligheid aanpakt. Defensie speelt een belangrijke rol in het beschermen van onze kritische infrastructuur zoals havens, energiebevoorrading en digitale infrastructuur. In de ondersteu-

---

ning van de interne veiligheid bij terreurdreiging kan defensie een ruimere rol spelen.

Meer innovatiecapaciteit voor defensie

We moeten bepalen welke kennis essentieel is voor onze veiligheid. Daarom zetten we een meerjarige **onderzoeksstrategie** op. Defensie moet niet alle kennis zelf ontwikkelen.

De Europese samenwerking voor een competitieve en innovatieve defensie-industrie versterken we, niet in conflict, maar in complementariteit met onze visie op de NAVO-samenwerking. We gaan onnodige capaciteit of duplicatie tegen.

Defensie moet voor haar aankopen van materieel en kennisontwikkeling uitgaan van de beste prijs-kwaliteitsverhouding en het versterken van onze industrie en kennisinstellingen.

Defensie is een aantrekkelijke werkgever

Het personeelsbeleid zet in op moderne loopbaanpaden, aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en een grotere arbeidsmobiliteit binnen en buiten de overheid.

We moedigen de **instroom van werknemers met ervaring** in de private arbeidsmarkt aan en valoriseren de opgebouwde anciënniteit. Jongeren die over de juiste competenties beschikken moeten sneller kunnen doorgroeien en topfuncties bekleden.

Stapsgewijs moderniseren we de militaire kwartieren op een duurzame manier. Ze worden omgevormd tot een aantrekkelijke werkomgeving. We hebben bijkomende aandacht voor het welzijn van de militairen.

Defensie richt zich op haar kerntaken en besteedt niet-militaire taken uit. Zo komen we tot een slank maar daadkrachtig defensieapparaat. **We scherpen de samenwerking met private ondernemingen aan** en maken tijdelijke werkstages binnen defensie mogelijk.

De politieke rechten van militairen worden uitgebreid. Militairen moeten zich ook verkiesbaar kunnen

stellen voor parlementen.

Een betrouwbare bondgenoot

Europa moet zijn stem kracht kunnen bijzetten en strategisch autonoom zijn. We evolueren naar een permanente defensiesamenwerking met de Europese lidstaten. Deze samenwerking moet naast de diplomatieke instrumenten ook concrete militaire capaciteiten kunnen inzetten.

We trekken de defensie-inspanningen op naar het gemiddelde van de Europese NAVO-landen. Zo blijven we een betrouwbare bondgenoot en vrijwaren we onze economische belangen en onze politieke invloed. Met de bijkomende middelen zorgen we in de eerste plaats voor capaciteit die de NAVO van ons verwacht. We blijven verder investeren in uitstekend materieel, en zorgen tegelijk voor investeringen in onze militairen en hun loopbaan.

Defensie en maatschappij

We willen de relatie tussen bevolking en defensie versterken. We blazen de militaire reserve, die bestaat uit vrijwilligers, een nieuw leven in. Doordat we de leeftijdsvoorwaarden versoepelen, kunnen meer mensen intekenen. De reservemilitairen vormen een bijkomende volwaardige capaciteit en verdienen ook een sterke en moderne uitstaling.

Het 'War Heritage Instituut' wordt verder gemoderiseerd en herinnert ons aan de oorlogen die op ons grondgebied plaatsvonden.

De militaire activiteiten gaan ons allemaal aan. Daarom moet defensie beter en duidelijker communiceren naar de burger over haar activiteiten in binnen- en buitenland.

Een consequente informatieplicht aan het parlement over de buitenlandse militaire inzet legitimeert de militaire acties. De betrokkenheid en informatiedoorstroom moeten gegarandeerd zijn voor, tijdens en na de missies.

Brussel in de wereld

Visie

Meer en meer expats vinden hun weg naar Brussel. Naast New York en Washington DC is Brussel de internationale expat en lobbyhoofdstad van de wereld. De N-VA wil de band tussen de internationale ambities van onze hoofdstad en de rest van Vlaanderen versterken. Zo moeten de gecombineerde economische, culturele, toeristische en academische troeven beter uitgespeeld worden.

De link tussen de hoofdstad en de internationale – Europese instellingen moet versterkt worden. Brussel dankt haar internationale faam in belangrijke mate aan hun aanwezigheid. Internationale organisaties en de expats moeten klantvriendelijk worden behandeld. Samen met Vlaanderen voeren we een actief beleid om nieuwe instellingen aan te trekken. De aanwezigheid van tal van diplomatieke missies in onze stad, biedt ongekende opportuniteiten voor meer grensoverschrijdende samenwerking. Die mogelijkheden benutten we maximaal.

Brussel wordt een betrouwbare partner in de tijdige omzetting van Europese regelgeving. Het Brusselse Gewest moet zich maximaal inschrijven in de Europese regelgeving en zich naar de andere Gewesten als een betrouwbare partner tonen.

Multinationale ondernemingen bloeien en groeien in Brussel. We trekken actief nieuwe ondernemingen aan die ons economisch weefsel versterken. We zijn gericht op de transitie van de toekomst: op vlak van energie, mobiliteit, digitalisering, hoogtechnologische innovatie en meer.

De leefbaarheid van Brussel verhogen. De N-VA wil meer hoogopgeleide kenniswerkers aantrekken. We spelen onze culturele en toeristische troeven beter uit. Brussel moet moderne technologie gebruiken om te evolueren naar een slimme stad, waar het aangenaam wonen en werken is.

Voorstellen

Een op de wereld gericht Brussel

Samen met Vlaanderen werken we aan een imago-versterkend beleid in het buitenland. We zetten de unieke culturele troeven, het (kunsten)patrimonium en het Brusselse erfgoed in de kijker.

We willen dat expats zich thuis voelen in Brussel, een plek waar het aangenaam wonen en werken is. De Brusselse administratie moet daarom één digitaal loket opzetten, dat het unieke aanspreekpunt vormt voor hen. We houden daarbij rekening met hun specifieke noden. Dat vraagt een klantvriendelijke en gestroomlijnde organisatie.

We leiden expats maximaal naar de Vlaamse inburgeringscursussen. De N-VA is fier op haar taal, erfgoed en waarden. Die willen we ook uitdragen naar expats. We leggen voldoende flexibiliteit aan de dag en stimuleren expats maximaal om deel te nemen aan onze samenleving.

Brussel gaat volop voor vrijhandel

We trekken actief buitenlandse ondernemingen en talenten aan en verankeren ze lokaal. We versterken het unieke ecosysteem van kennisintensieve niches waar Brussel sterk in is, zoals fintech, nieuwe media of de creatieve sector.

Brussel wordt een betrouwbare partner en ratificeert op snelle en correcte wijze alle investeringsakkoorden. N-VA wil geen nieuwe CETA-saga, want ook Brussel onderneemt internationaal. We zijn de drijvende kracht achter nieuwe, ambitieuze vrijhandelsakkoorden.

We waken erover dat onze ondernemers goede aansluiting vinden bij het Vlaamse diplomatieke netwerk en het professioneel binnen- en buitenlandse netwerk van Flanders Investment & Trade. Dat netwerk willen we uitbreiden naar de Scandinavische landen, groei landen en het Europees niveau. We begeleiden onze ondernemers van fabriekspoort tot in de toonzaal in het buitenland.

De Europese instellingen zijn thuis in Brussel

We houden één vergaderplaats voor het Europees Parlement in Brussel. De maandelijkse verhuis naar Straatsburg stopt want het is geldverslindend, inefficiënt en het huis van de democratie staat in Brussel.

Brussel en Vlaanderen hebben unieke troeven om nieuwe instellingen en multinationale ondernemingen aan te trekken. Dat doen we doelgericht en zetten onze troeven in de kijker.

Dierenwelzijn

Visie

De N-VA heeft een hart voor dieren. Een moderne samenleving met sterke waarden draagt een goede behandeling van alle levende wezens hoog in het vaandel. We willen **dierenleed zoveel als mogelijk vermijden** en treden hard op tegen elke vorm van dierenmishandeling.

Om het welzijn van onze dieren te waarborgen hebben we nood aan een **duidelijk wetgevend kader** voor alle segmenten van het dierenwelzijnsbeleid gaande van het kweken, verkopen of houden van gezelschapsdieren en landbouwdieren tot het houden van exotische dieren zowel privé als in de professionele sector. Dit in combinatie met een **strikt handhavingsbeleid met strenge controles**, een hoge pakkans en doorgedreven sancties.

Dankzij de N-VA staat dierenwelzijn vandaag op de politieke agenda in Vlaanderen en Brussel. Heel wat historische beslissingen werden in Vlaanderen reeds genomen: het verbod op onverdoofd slachten, een uitbreiding van de capaciteit bij de Inspectiediensten voor Dierenwelzijn, een betere omkadering van dierenasielen, strengere straffen voor dierenbeulen, een kattenplan, een verbod op deelname aan wedstrijden van geblokstaarte paarden, strengere voorschriften voor dierentuinen, de oprichting van een Vlaams Raad voor Dierenwelzijn, enz. Ook in Brussel willen we hier het voortouw in nemen.

Voorstellen

Brussel bestrijdt al het vermijdbare dierenleed

Er komt een verbod op het onverdoofd slachten in Brussel. We zetten extra in op een strenge vervolging van thuisvlachten, zeker in de periode van het offerfeest.

We voorkomen dierproeven zoveel mogelijk. We in-

vesteren volop in alternatieven zodat we dierproeven maximaal kunnen vermijden of vervangen door wetenschappelijke methodes. We starten een ronde tafel met de sector om een concreet actieplan uit te werken om dierenproeven geleidelijk af te bouwen.

Er komt een verbod op de verkoop van gezelschapsdieren op markten in Brussel.

De burger stimuleren om diervriendelijke keuzes te maken

We transformeren de Dienst Dierenwelzijn van Leefmilieu Brussel in een echte Dierenpolitie. De Dierenpolitie krijgt een zichtbare aanwezigheid in Brussel en zal kordater kunnen optreden door het opleggen van hogere boetes.

De N-VA neemt het voortouw op het gebied van dierenwelzijn

De N-VA wil meer Europese uitwisseling van beste praktijken en kennis inzake dierenwelzijn. We ijveren verder voor een **Europees registratiesysteem om de handel in gezelschapsdieren** beter te monitoren en sneller te kunnen ingrijpen waar nodig.

De N-VA ijvert voor een herziening van de Europese reglementering van het transport van levende dieren.

Het grootste probleem vormen de transporten naar slachthuizen. Zo moet de maximale transportduur absoluut worden ingekort en zouden we op termijn moeten evolueren naar transport van vlees in koelwagens i.p.v. transport van levende dieren.

Het beleid moet weerspiegelen dat de maatschappelijke gevoeligheid voor dierenwelzijn toegenomen is. We onderzoeken hoe we **dierenwelzijn het beste een plaats kunnen geven in de Grondwet**, in navolging van deze evolutie binnen onze samenleving.

Er komt ook een **Brusselse Codex voor Dierenwelzijn**.

Confederalisme

Veilig. Verantwoord. Vlaams.

Verantwoordelijkheid belonen

Basisbeginselen

In de Confederatie België zijn Vlaanderen en Wallonië volledig **verantwoordelijk voor de eigen uitgaven én de eigen inkomsten**. Hetzelfde geldt in beginsel voor de regio Brussel-Hoofdstad. Belastingen die betrekking hebben op persoonsgebonden materies liggen bij Vlaanderen en Wallonië. Belastingen die betrekking hebben op grondgebonden materies liggen bij Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad. Die regeling bouwt verder op de huidige bevoegdheidsverdeling in persoonsgebonden en grondgebonden aangelegenheden.

De **btw en de accijnzen** zijn, gelet op de Europese regelgeving, uniform in de hele confederatie en krijgen een specifieke bestemming. Ze dienen voor de wettelijk vastgelegde financiering van de Europese Unie, de afbouw van de huidige Belgische staatsschuld, de financiering van de interestlasten op deze schuld en de interconfederale solidariteit. Het saldo wordt verdeeld over de deelstaten in verhouding tot de mate waarin ze hebben bijgedragen tot de opbrengst.

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn elk **verantwoordelijk voor het naleven van de Europese regels inzake budgettair en economisch beleid**. Een boete moet worden toegewezen aan de overheid die ervoor verantwoordelijk is, of automatisch afgetrokken worden van het aandeel van de betrokken overheid in het saldo van de btw en accijnzen.

De **Duitstalige regio** maakt in beginsel voor haar financiering afspraken met Wallonië. Bij gebrek aan consensus geniet de Duitstalige regio de autonomie om zich de bevoegdheden toe te eigenen die ze nodig acht.

Persoonsgebonden

Vlaanderen en Wallonië zijn exclusief verantwoordelijk voor de personenbelasting, de successie- en schenkingsrechten, de roerende voorheffing en de belastingen die met inkomstenbelastingen zijn gelijkgesteld. Zij bepalen de belastbare basis, de tarieven, de tariefschijven, de belastingaftrekken, de belastingverminderingen en -vermeerderingen en de belastingkredieten. Zij regelen de administratieve geschillenprocedure en de uiteindelijke invordering.

De **personenbelasting** wordt, zoals in andere landen, geheven in de woonplaats van de belastingplichtige. In de regio Brussel-Hoofdstad kan elke inwoner via de zgn. Brusselkeuze zelf beslissen of hij onder het Vlaamse dan wel het Waalse stelsel van personenbelasting valt.

Net zoals vandaag kunnen de gemeenten een aanvullende belasting heffen op de personenbelasting van hun inwoners.

Grondgebonden

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn exclusief verantwoordelijk voor de vennootschapsbelasting, alsook voor de andere grondgebonden belastingen zoals de onroerende voorheffing en de registratie- en hypotheekrechten.

Voor de **vennootschapsbelasting** wordt de belastbare basis op confederaal niveau geharmoniseerd, dit ter wille van uniforme boekhoudkundige regels en in afwachting van een verdere Europese harmonisatie. De bestaande regeling geldt als uitgangspunt. Een wijziging in de belastbare basis is enkel mogelijk bij akkoord in de Belgische Raad. Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn bevoegd voor het tarief, belastingaftrekken, belastingverminderingen en -vermeerderingen en belastingkredieten.

Zoals het internationaal de standaard is, wordt de vennootschapsbelasting geheven op de plaats van de feitelijke vestiging, en niet van de maatschappelijke zetel.

Voor een bedrijf dat vestigingen heeft in meer dan één gebied (Vlaanderen, Wallonië en regio Brussel-Hoofdstad) wordt de belastbare basis verdeeld over de twee of drie gebieden waar het actief is. De verdeling gebeurt (zoals bijvoorbeeld in Duitsland) volgens de loonmassa, nl. de brutolonen van alle werknemers die het bedrijf in elk van de gebieden tewerkstelt. Het bedrijf moet slechts één aangifte doen, meer bepaald in het gebied met de grootste loonmassa, en krijgt maar één aanslag. De betrokken belastingdienst staat in voor de volledige afhandeling en stort de belastingsom door die aan de andere overheid of overheden verschuldigd is.

Ook op de **onroerende voorheffing** kunnen de gemeenten nog steeds opcentiemen heffen.

Een sociale zekerheid, sociaal en zeker

Basisbeginselen

Vlaanderen, Wallonië en in bepaalde gevallen ook de regio Brussel- Hoofdstad zijn verantwoordelijk voor de sociale bescherming en voor de inkomsten en uitgaven van de sociale zekerheid.

Voor alle **persoonsgebonden aspecten**

(gezondheidszorg, gezinsbijslag, pensioenen, invaliditeitsuitkering, werkloosheid, bijstand, ...) gelden dezelfde rechten en plichten voor alle inwoners uit dezelfde deelstaat. Voor deze sociale risico's vallen mensen dus onder de sociale zekerheid van de plaats waar ze wonen. In Brussel geldt de Brusselkeuze.

Voor alle aspecten die verband houden met **de werkplek of het arbeidscontract** (technische werkloosheid, tijdelijke arbeidsongeschiktheid, bevallingsverlof, arbeidsongevallen, arbeidsrecht, sociaal overleg, ...) gelden dezelfde rechten voor alle werknemers op dezelfde werkplek. Voor deze aspecten vallen mensen dus onder de regeling van de plaats waar ze werken zoals bepaald in de arbeidsovereenkomst (Vlaanderen, Wallonië of de regio Brussel-Hoofdstad). Deze benadering bouwt verder op de huidige bevoegdheidsverdeling in persoonsgebonden en grondgebonden aangelegenheden, en garandeert de gelijke behandeling van alle werknemers op dezelfde werkvloer.

Persoonsgebonden

De **organisatie** van de sociale bijstand en de persoonsgebonden takken van de sociale zekerheid is toevertrouwd aan Vlaanderen en Wallonië. Vlaanderen en Wallonië bepalen de berekeningsgrondslag, het tarief, de vrijstellingen en verminderingen van de sociale bijdragen, alsook de bedragen en de toekenningsvoorwaarden van de vergoedingen en de uitkeringen.

De **aansluiting** bij de Vlaamse of Waalse sociale zekerheid gebeurt op basis van de woonplaats van de verzekerde. In de regio Brussel-Hoofdstad kan elke inwoner door de Brusselkeuze zelf beslissen om bij het Vlaamse dan wel bij het Waalse stelsel aan te sluiten.

Deze keuze impliceert zowel de bijhorende rechten als plichten. Ook de gezondheidszorginstellingen en de zorgverstrekkers in Brussel maken zulke Brusselkeuze en volgen de daaraan verbonden (taal)regels en financiering.

Vanzelfsprekend kan elke patiënt te allen tijde dringende zorg krijgen in elk ziekenhuis, ongeacht zijn SZ-stelsel. Ook voor 'niet-dringende' ambulante en ziekenhuiszorg is de patiënt vrij in de keuze van zorgverstrekker of ziekenhuis. In de regio Brussel-Hoofdstad garanderen de zorginstellingen een tweetalige dienstverlening voor dringende medische hulp. De terugbetaling wordt geregeld via de (sociale) verzekeringsinstelling waarbij de patiënt aangesloten is (met gebruik van het e-health-platform en de kruispuntbank).

Werkgebonden

Voor alle werkgebonden aspecten van de sociale zekerheid zijn Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad verantwoordelijk. Net vanwege de rechtstreekse band met de werkplek, geldt hetzelfde voor het arbeidsrecht, het sociaal overleg, de loon- en arbeidsvoorwaarden en de omzetting van de internationale (Europese) normen inzake arbeidstijden, ploegen- en nachtarbeid en veiligheid op het werk.

Die regeling garandeert de gelijke behandeling van collega's op dezelfde werkplek. Voor alle werknemers van dezelfde bedrijfsvestiging gelden dezelfde loon- en arbeidsvoorwaarden, ongeacht hun woonplaats.

Financiering

Vlaanderen en Wallonië zijn volledig verantwoordelijk voor de werknemers- en de werkgeversbijdrage, evenals voor de uitkeringen. Ter wille van de gelijke behandeling van collega's binnen hetzelfde bedrijf, wordt de werkgeversbijdrage voor persoonsgebonden risico's in de regio Brussel-Hoofdstad berekend als een gewogen gemiddelde van de bijdragevoet in Vlaanderen en Wallonië.

De overheid van het **werkgebied** van de betrokken werknemer bepaalt en int de sociale bijdragen voor de dekking van risico's die gekoppeld zijn aan het arbeidscontract en de werkplek (tijdelijke arbeidsongeschiktheid, arbeidsongevallen, bevallingsverlof en technische werkloosheid).

De **inning** van de sociale bijdragen gebeurt door de deelstaten. In de regio Brussel-Hoofdstad werken ze samen zodat steeds één dienst de inning en de verdeling naar de verschillende overheden verzorgt. Inwoners die verhuizen van en naar het buitenland of tussen deelstaten bouwen gemengde (pensioen)

rechten op, net zoals dit vandaag bijvoorbeeld het geval is voor wie een gemengde loopbaan opbouwt als werknemer, ambtenaar en/of zelfstandige. Een confederale Kruispuntbank voor Sociale Zekerheid zorgt voor de nodige uitwisseling van gegevens.

Ambtenaren en zelfstandigen

Het **overheidspersoneel** volgt het stelsel van de overheid waarvoor ze werken, tenzij voor de persoonsgebonden takken van de sociale zekerheid die door hun woongebied worden verzekerd. Voor **zelfstandigen** geldt het woongebied als criterium voor alle stelsels van sociale zekerheid.

Werknemers die **gedeeltelijk** op pensioen zijn of deels het werk hervatten (bv. via progressieve tewerkstelling) ressorteren voor hun arbeidsrelatie onder het stelsel van het werkgebied waar ze (deeltijds) werken en voor hun deeltijdse uitkering onder het stelsel van hun woongebied.

Een sterke Vlaamse economie

Welvaart – en dus ook welzijn – staat of valt met een gezonde economie en sterke ondernemingen. In de Confederatie België hebben Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel- Hoofdstad, naast de fiscale autonomie, alle bevoegdheden en instrumenten om onder eigen verantwoordelijkheid een economisch beleid te voeren dat op hun maat gesneden is en aan hun inzichten beantwoordt.

Bovenop de bevoegdheden die ze als Gewest in het federale België al hadden, worden ze volledig verantwoordelijk voor de **buitenlandse handel**. Inzake de vergunningen voor **grote handelsvestigingen** worden projecten die grensoverschrijdende gevolgen hebben besproken in de Belgische Raad.

Vlaanderen en Wallonië regelen autonoom de aansluiting bij de **deontologische en economische** orden. In Brussel maakt de aansluiting bij een orde deel uit van de Brusselkeuze.

In afwachting van een Europees akkoord ter zake regelt de Belgische Raad de koppeling van de drie **kruispuntbanken van ondernemingen**. De betrokken overheden sluiten een akkoord over de gegevensuitwisseling en de toegang tot elkaars databanken.

Gemeenschap vormen

Confederalisme = verantwoordelijkheid

Politiediensten op één niveau

Wie bevoegd is de wetten te schrijven, beschikt best over de nodige instrumenten om de naleving ervan af te dwingen. Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn bevoegd voor de organisatie, de werking en de inrichting van de politiediensten op hun grondgebied, alsook voor de regelgeving inzake de private beveiligingsdiensten.

Een confederale Veiligheidscel oefent taken uit in het kader van de bestrijding van grootschalige misdaad zoals terrorisme, illegale wapenhandel en mensenhandel. Op termijn dient een en ander Europees te worden aangepakt. De veiligheidscel neemt ook de opdracht van de Staatsveiligheid waar, die wordt bemand door experts afgevaardigd door Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad. Politiek is de confederale minister van Veiligheid bevoegd.

Justitie: slepende impasse doorbreken

In een confederaal systeem is justitie een verantwoordelijkheid van de deelstaten. Vlaanderen en Wallonië hebben een eigen rechtsmacht, die instaat voor de handhaving van de eigen, de confederale en de Europese rechtsregels, en hebben een eigen gevangeniswezen.

In Brussel behandelen de Vlaamse rechtbanken de Nederlandstalige zaken en de Waalse rechtbanken de Franstalige zaken, zoals vandaag. Het parket bestaat er uit gedetacheerde Vlaamse en Waalse tweetalige magistraten. Het staat onder de bevoegdheid van de Brusselse minister van Veiligheid en onder leiding van de tweetalige Brusselse procureur des Konings. We kiezen voor de meest bekwame kandidaat en breken dus met de apartheidsregeling van de zesde staatsvorming die hiervoor steeds een Franstalig diploma vereist.

Het Confederaal Grondwettelijk Hof en het Confederaal Hof van Cassatie bestaan beide uit een Vlaamse, een Waalse en een gemeenschappelijke kamer. De Vlaamse en de Waalse kamer van het Grondwettelijk Hof toetsen de eigen normen aan het eigen Grondrecht en aan het Grondverdrag van de Confederatie. De Vlaamse en de Waalse kamer van het Hof van Cassatie zijn bevoegd voor de interpretatie van het eigen recht en het confederale

recht. De gemeenschappelijke kamers van beide hoven behandelen de zaken die beide deelstaten aanbelangen of die betrekking hebben op een verschillende interpretatie van het confederale recht.

Een confederaal parket is bevoegd voor de grootschalige en de (inter)nationale criminaliteit. Het bestaat uit gedetacheerde Vlaamse en Waalse magistraten, onder leiding van een tweetalige confederale procureur die beurtelings van de Nederlandse en Franse taalrol is. Het valt onder de bevoegdheid van de confederale minister van Veiligheid.

Het Strafwetboek dat het materieel strafrecht vastlegt, valt onder de bevoegdheid van de Confederatie, dit is ook het geval voor de elementen in het Burgerlijk wetboek die niet grondgebonden zijn.

Defensie in een confederale context

Defensie overschrijdt de staatsgrenzen. Einddoel van de internationale samenwerking is een Europees defensiebeleid en een Europese Krijgsmacht, maar dit is niet haalbaar in de nabije toekomst. Tussenstap naar en katalysator van de vorming van een Europese Krijgsmacht is een Benelux- militair project. Door samen te werken, kunnen we de militaire inspanningen op elkaar afstemmen, wat leidt tot een meer efficiënte en meer performante defensie.

Confederalisme = duidelijkheid

Energie als brandstof voor onze gemeenschap

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad worden verantwoordelijk voor het energiebeleid. Op hun grondgebied verzekeren zij de energieproductie en de energiebevoorrading, het transport en de distributie van elektriciteit en van aardgas, inclusief de tarieven, de ondergrondse opslag van gas en het beheer van de strategische aardolievoorraad. Vlaanderen wordt ook verantwoordelijk voor de Noordzee en regelt dus onder meer de energieproductie op de Noordzee.

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad beslissen zelf al dan niet een beroep te doen op kernenergie. Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad staan in voor de nucleaire veiligheid op hun grondgebied, in lijn met de Europese regels. De Confederale Veiligheidscel ziet erop toe dat elke overheid haar verantwoordelijkheid ter zake opneemt. Zij oefenen elk voor hun deel de taken uit van het huidige Federale Agentschap voor

Nucleaire Controle (FANC) en de Nationale Instelling voor Radioactief Afval en verrijkte Splijtstoffen (NIRAS). Vlaanderen beheert het Studiecentrum voor Kernenergie (SCK) in Mol en Belgoprocess in Dessel, Wallonië beheert het Nationaal Instituut voor Radioelementen (IRE-ELiT) in Fleurus.

Een coherent mobiliteitsbeleid

In een confederaal België zijn Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad verantwoordelijk voor verkeersveiligheid en zijn ze bevoegd voor opleiding, infrastructuur en handhaving. Zij regelen de verkeerswetgeving, inclusief het toezicht daarop met een eigen wegpolitie.

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn eigenaar van en verantwoordelijk voor de spoorinfrastructuur en de aan de spoorwegen gerelateerde gronden en vastgoed op hun grondgebied. De exploitatie van het spoorwegnet wordt geregeld door Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad. **Zo'n confederale aanpak versterkt een goede samenwerking.** Dat leert het voorbeeld van het Zwitserse Bazel waar meer dan tien maatschappijen uit drie landen met zelfs twee munten en twee talen een samenhangend en geïntegreerd trein-, tram- en busaanbod verzorgen.

De coördinatie wordt verzekerd. Vandaag controleert de Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit der Spoorwegen (DVIS) de veiligheid op het spoor en waarborgt ze de interoperabiliteit in de Europese Unie. Binnen de confederale Veiligheidscel zal de DVIS het treinverkeer regelen dat de grenzen van Vlaanderen, Wallonië en Brussel overschrijdt (toewijzing van de rijpaden voor het reizigers- en goederenverkeer, frequentie, amplitude, commerciële snelheid,...). Ze wordt samengesteld met experts uit de deelstaten en de regio Brussel-Hoofdstad en ze adviseert de verschillende regeringen bij de opmaak van investeringsplannen die betrekking hebben op grensoverschrijdende dienstverlening, bepaalt de tarieven en verdeelt de inkomsten tussen de treinmaatschappijen die grensoverschrijdend opereren.

Vlaanderen en Wallonië zijn bevoegd voor de luchthavens op hun grondgebied. Voor de luchtverkeersleiding wordt, in afwachting van de inwerkingtreding van FABEC (Functional Airspace Block Europe Central, samen met Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Zwitserland), een FAB-Benelux opgericht. De problematiek van de grensoverschrijdende vertrek- en aanvliegroutes en de

bijhorende geluidsnormen wordt afgestemd binnen de Belgische Raad, vertrekkend van de internationaal geldende luchtvaartregels en -normen.

Voortbouwen op het Vlaams woonbeleid

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn verantwoordelijk voor het woonbeleid op hun grondgebied. In het kader van hun fiscale autonomie kunnen zij bijvoorbeeld maatregelen nemen om eigendomsverwerving te ondersteunen en de private huurmarkt te stimuleren.

Geïntegreerde brandweer en civiele bescherming

Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad zijn verantwoordelijk voor de organisatie en werking van de brandweerdienst en de civiele bescherming op hun grondgebied. Vanzelfsprekend worden onderlinge afspraken gemaakt, in het bijzonder voor de aanpak van grensoverschrijdende rampen.

In Brussel geldt de tweetaligheid ook voor de brandweertoevoeging, de spoeddiensten (bemanning MUG, ziekenwagens,...) en medewerkers van de civiele bescherming. Zo maken we meteen komaf met de eindeloze juridische discussies over de brandweerkaders waardoor gedurende lange periodes niemand meer kon worden aangeworven en de veiligheid in het gedrang kwam.

Confederalisme = opbouwen

Migratie die de gemeenschap versterkt

In de Confederatie België zijn Vlaanderen en Wallonië verantwoordelijk voor het **migratiebeleid**. In de regio Brussel-Hoofdstad kiest de gezinshereniger, arbeids-, kennis- of medisch migrant voor de Vlaamse of de Waalse procedure en maakt hij zo ook een Brusselkeuze. Een voldoende coherentie tussen het Vlaamse en het Waalse migratiebeleid is verzekerd, aangezien beide zich moeten inschakelen in de Europese regelgeving.

Voor de verhuizingen tussen Vlaanderen en Wallonië en voor de wijzigingen van de Brusselkeuze in de regio Brussel-Hoofdstad wordt het model van het personenverkeer tussen de lidstaten van de Europese Unie toegepast. Wie verblijfsrecht kreeg in Wallonië en zich in Vlaanderen wil vestigen, moet een nieuwe aanvraag indienen. Dat kan met een versnelde procedure bij de Vlaamse overheid of via een systeem van wederzijdse erkenning. Hij zal zich vervolgens

moeten inschakelen in het algemene beleid van Vlaanderen. Zo garanderen we de responsabilisering van de verschillende overheden, en tegelijk ook van de individuele migrant.

Het **asielbeleid** wordt een toonbeeld van onze internationale solidariteit. In afwachting van een Europees asielbeleid, gebeurt de erkenning als vluchteling of als subsidiair beschermde door het confederale Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen. Het wordt bemand door experts afgevaardigd door Vlaanderen en Wallonië en is paritair samengesteld. Na de erkenning als vluchteling geldt de vrijheid van vestiging op het hele grondgebied van de Confederatie.

De **nationaliteitsverwerving** wordt geregeld op confederaal niveau. De hoeksteen van elke nationaliteitsverwerving en van elk gelijke kansen- en integratiebeleid is verplichte inburgering. De Raad voor Vreemdelingen- betwistingen (RvV) volgt de confederale visie op justitie.

Verantwoordelijkheid voor ons leefmilieu

In de Confederatie België zijn Vlaanderen, Wallonië en de regio Brussel-Hoofdstad verantwoordelijk voor het leefmilieubeleid (en dus het klimaatbeleid), dierenwelzijn, duurzame ontwikkeling en het productbeleid.

Om maximale schaalvoordelen te verzekeren, is het aangewezen het productbeleid nog meer op het Europese niveau te organiseren.

Doordat Vlaanderen, Wallonië en in verschillende domeinen ook de regio Brussel-Hoofdstad fiscaal autonoom zijn, kunnen zij hun fiscaal beleid sturend inzetten om klimaat- en milieudoelstellingen te halen. De klimaatinkomsten komen hen toe.

Internationale klimaatdoelstellingen van de Confederatie België zijn de som van de doelstellingen van Vlaanderen, Wallonië en, in voorkomend geval, de regio Brussel-Hoofdstad. Indien de internationale gemeenschap en/ of de Europese Unie een ('nationale') doelstelling opleggen aan de Confederatie, bepaalt de Belgische Raad de verdeelsleutel.

Duurzame ontwikkeling wordt als beleidsprincipe ingeschreven in het Grondverdrag van de Confederatie België. De Belgische Regering past het beginsel uiteraard toe in haar beleidsdomeinen.

Een volledig onderwijspakket

Vlaanderen en Wallonië zijn integraal bevoegd voor het onderwijs. Er is geen enkele reden om de drie huidige federale uitzonderingen te behouden (het begin en einde van de leerplicht, de minimumvoorwaarden om een diploma te behalen, en de pensioenen van het onderwijzend personeel).

Cultuur en Wetenschap: verantwoordelijkheid en visie

In de Confederatie België vallen de huidige federale culturele en wetenschappelijke instellingen en alle bevoegdheden met betrekking tot wetenschap en innovatie onder de verantwoordelijkheid van Vlaanderen en Wallonië. Dat kan door de instellingen toe te wijzen aan de deelstaten, dan wel door ze door beide deelstaten samen te laten beheren.

Een eerste reeks instellingen komt onder de unieke verantwoordelijkheid van Vlaanderen respectievelijk Wallonië te staan, omdat ze in Vlaanderen dan wel in Wallonië gelegen zijn. Andere instellingen werken op thema's die nauw aansluiten bij bevoegdheidsdomeinen van Vlaanderen en Wallonië. De deelstaten werken samen om hun taken uit te oefenen. De universiteiten zijn de partners bij uitstek om deze instellingen mee te beheren.

Een tweede reeks instellingen situeert zich in Brussel (Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Koninklijk Museum voor Kunst en Geschiedenis, Algemeen Rijksarchief, Koninklijke Bibliotheek, Muntshouwborg, BOZAR,...). Ze worden verzelfstandigd en voortaan samen beheerd door Vlaanderen en Wallonië. De keuze voor verzelfstandiging maakt het mogelijk de samenwerking met private partners en het middenveld te versterken, wat de instellingen meer maatschappelijk draagvlak geeft.

Autonomie en responsabilisering zijn noodzakelijk voor een goed bestuur van deze instellingen. Er wordt dan ook werk gemaakt van een afgestemde beleidsvisie in een strategisch meerjarenplan zoals nu al gebeurt bij instellingen zoals Bozar NV.

Onze toekomst kiezen

Grondbeginselen

De Confederatie België bestaat uit de **twee deelstaten** Vlaanderen en Wallonië. In de Confederatie hebben de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio een bijzonder statuut.

Vlaanderen heeft volheid van bevoegdheid in de huidige provincies Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, West-Vlaanderen en de territoriale wateren. Wallonië heeft volheid van bevoegdheid in de huidige provincies Henegouwen, Luik, Luxemburg, Namen en Waals-Brabant. De twee deelstaten oefenen in de regio Brussel-Hoofdstad de persoonsgebonden bevoegdheden uit. Brussel blijft de hoofdstad van Vlaanderen.

Vlaanderen en Wallonië zijn **eigenaar van alle bevoegdheden**. Ze oefenen op hun grondgebied alle bevoegdheden uit, **behalve deze die zij overdragen aan de Confederatie België**. In een transitieperiode kunnen specifieke overgangsmaatregelen gelden.

De regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio hebben specifieke beleidsbevoegdheden. Voor de regio Brussel-Hoofdstad gaat het in het bijzonder om grondgebonden bevoegdheden zoals politie, mobiliteit, milieu en het economisch beleid.

De Duitstalige regio oefent op haar grondgebied de bevoegdheden uit van de huidige Duitstalige Gemeenschap. In onderling akkoord kan zij bevoegdheden van Wallonië overnemen. Bij gebrek aan consensus heeft de Duitstalige regio het recht om zich de bevoegdheden toe te eigenen die ze nodig acht.

Vlaanderen en Wallonië sluiten samen een **Grondverdrag**. Het Grondverdrag van de Confederatie België bevat:

- De basisregels voor de organisatie en de werking van de instellingen van de Confederatie;
- Een opsomming van de fundamentele rechten en vrijheden die gelden voor alle inwoners van de Confederatie; de lijst van de bevoegdheden die Vlaanderen en Wallonië samen zullen uitoefenen, niet langer omdat ze moeten, maar omdat ze willen.

Vlaanderen en Wallonië beschikken over de **grondwetgevende autonomie**. De inrichting, samenstelling en werking van de Vlaamse instellingen wordt bepaald met een tweederde meerderheid. In de regio Brussel-Hoofdstad gebeurt dat met een gekwalificeerde meerderheid, dit wil zeggen: een tweederde meerderheid in het regioparlement en een meerderheid in elke taalgroep van dat regioparlement.

Democratische instellingen

De Europese Unie is een voorbeeld van een hedendaagse confederatie. De Confederatie België kan een gelijkaardig institutioneel schema hanteren. We streven daarbij een evenwicht na tussen de rol en de positie van de confederatie enerzijds en die van de deelstaten anderzijds. Een overzichtelijke en transparante structuur zal bijdragen aan het herstellen van het vertrouwen tussen de burgers en de politiek.

Parlement

De Kamer van Volksvertegenwoordigers en Senaat worden afgeschaft. Ze worden vervangen door één Belgisch Parlement, met één wetgevende kamer.

Na de zesde staats hervorming tellen de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat nog steeds 150 rechtstreeks verkozen Kamerleden, 10 gecoöpteerde Senatoren en 50 Senatoren die ook deel zullen uitmaken van de deelstaatsparlementen. In het confederale model worden zij allen vervangen door 50 niet-rechtstreeks verkozen parlementsleden. Een netto besparing van 160 parlementszetels.

Om uiting te geven aan de confederale samenwerkingslogica, is de helft van deze 50 leden tevens lid van het Vlaams Parlement, de andere helft is ook lid van het Waals Parlement. Bij de aanwijzing van zijn 25 leden past Vlaanderen de evenredige vertegenwoordiging toe en waarborgt het de vertegenwoordiging van leden van het Brussels Hoofdstedelijk regioparlement. Wallonië geeft dezelfde waarborgen voor het Brussels Hoofdstedelijk regioparlement en voor het Parlement van de Duitstalige regio.

Het Belgisch Parlement schrijft de wetgeving uit met betrekking tot de confederale bevoegdheden en controleert de Belgische Regering. Het komt ten minste eenmaal per maand in plenumvergadering bijeen.

Regering en Raad

De **Belgische Regering** is de uitvoerende macht voor de confederale bevoegdheden. Ze is paritair samengesteld en telt maximum zes ministers die allen bewijzen tweetalig te zijn (Nederlands en Frans). Minstens één van hen moet een voldoende kennis hebben van de Duitse taal.

Twee voltijdse ministers worden voorgedragen door het Vlaams Parlement en twee door het Waals Parlement. Eén van hen zit de regering voor. Vlaanderen en Wallonië bepalen elk voor zich de wijze

van voordracht. Daarnaast maken ook één minister van de Vlaamse Regering en één minister van de Waalse Regering deel uit van de Belgische Regering als adviserend minister. Dit dubbelmandaat verzekert de verbinding en informatiedoorstroming tussen de Confederatie enerzijds en Vlaanderen en Wallonië anderzijds.

Net als in de EU wordt de samenwerking binnen de Confederatie België geregeld via een **Belgische Raad en de Belgische Ministerraden**. Ze hebben volgende taken:

- De samenwerking in de Confederatie; de verhoudingen tussen de deelstaten, de regio Brussel-Hoofdstad en de Belgische Regering. Ook de samenwerkingsakkoorden tussen, onder meer, Vlaanderen en Wallonië worden er uitgewerkt;
- Regeling van de belangenconflicten binnen de Confederatie, met inbegrip van een systeem van arbitrage;
- Voorbereiding van het standpunt van de Confederatie in internationale fora, o.m. in de Europese (Minister)raden;
- Overleg over de hoofdstedelijke en internationale rol van Brussel (zie verder).

De Vlaamse en de Waalse minister-president vormen samen de **Belgische Raad**. Zij verzekeren het voorzitterschap op een gelijkaardige wijze als is voorzien voor de Belgische Regering. De Raad kan worden uitgebreid met de minister-president van de regio Brussel-Hoofdstad en/of de Duitstalige regio wanneer het te behandelen onderwerp dit vereist.

De samenstelling van de **Belgische Ministerraden** is afhankelijk van de geagendeerde onderwerpen. Een Ministerraad bestaat uit de betrokken vakminister(s) van de Vlaamse Regering, de Waalse Regering, en in voorkomend geval de regering van regio Brussel-Hoofdstad en/of de Duitstalige regio.

Monarchie

De monarchie is een achterhaalde staatsvorm, het geboorterecht strookt niet met de democratische basisbeginselen. In de overgangsfase naar de invoering van de republikeinse staatsvorm, wordt de Belgische monarchie onmiddellijk hervormd tot een **protocollaire monarchie**. Geen politieke opdrachten meer; geen medeondertekening; geen formatieopdrachten; geen buitenlandse missies zonder akkoord van de deelstaten; geen gratieverleningen; geen nieuwe adellijke titels; geen militaire functies;... Enkel het staatshoofd en zijn of haar echtgeno(o)t(e) dragen de titel van koning en koningin. De

---

kabinetschef van de koning komt, zoals in Nederland, onder politiek toezicht te staan.

Financiering

De financiering van de confederale bevoegdheden gebeurt via **rechtstreekse dotaties** uit de eigen middelen van de deelstaten.

De Confederatie België heft geen eigen belastingen.
Op het niveau van de Confederatie worden enkel de btw en de accijnzen geregeld.

Wat de **btw** betreft, staat de Confederatie voor de regelgeving in. Vlaanderen en Wallonië zijn verantwoordelijk voor de inning en de controle; ze storten de opbrengst door naar de Confederatie. Via een confederaal orgaan met afvaardiging uit beide deelstaten staan de twee deelstaten samen in voor de inning en de controle in de regio Brussel- Hoofdstad.

In overeenstemming met de Europese richtlijnen worden ook de **accijnzen** en gerelateerde belastingen, zoals de verpakkingshelling en de milieuhelling, confederaal geregeld. De inning en controle gebeuren op dezelfde wijze als voor de btw.

Het doorstorten van de opbrengst van die belastingen naar de Confederatie versterkt het vertrouwen bij internationale investeerders en op de financiële markten, vooral omdat deze middelen een **specifieke bestemming** krijgen.

Ten eerste is er, door een voorafname, de wettelijk vastgelegde financiering van de Europese Unie zoals die ook vandaag bestaat (de zogenaamde btw-bijdrage).

Daarna dient de opbrengst van beide belastingen achtereenvolgens voor de financiering van de confederale interestlasten, de afbouw van de huidige Belgische staatsschuld en de solidariteit binnen de confederatie.

Ten slotte wordt het saldo verdeeld over de deelstaten in verhouding tot de mate waarin ze hebben bijgedragen tot de opbrengst van deze belastingen. De herverdeling van het restsaldo heeft zo een responsabiliserend effect en spoort de betrokken overheden aan om de inning en de controle zo efficiënt mogelijk te organiseren.

De **douanerechten** zijn een Europese belasting die geïnd wordt door de lidstaten. Deze mogen 25% van de opbrengst houden als kostenvergoeding voor de administratie, inning en controle. In de

Confederatie België gebeurt de inning en de controle op dezelfde manier als voor de btw en de accijnzen. Bijgevolg wordt deze kostenvergoeding toegekend aan Vlaanderen of Wallonië, afhankelijk van waar de goederen worden ingevoerd en wie dus de douanerechten int. In de regio Brussel-Hoofdstad dient de vergoeding voor de financiering van de kosten voor de gemeenschappelijke administratie van btw, douane en accijnzen.

Schuldafbouw

Om de historische schuld van het federale België af te bouwen voert het Grondverdrag een **absolute schuldenrem** in op het confederale niveau, zodat er geen financieringstekorten meer mogelijk zijn. Daarnaast wordt de bestaande federale schuld in een **delgingsfonds** ondergebracht en met de opbrengst van de btw en de accijnzen in een tijdspanne van 25 jaar afgelost.

De deelstaten kunnen de gedeelde inkomsten compenseren door besparingen en/of eigen schuldcreatie. Vlaanderen voert een toekomstgericht schuldbeheer met een eigen schuldagentschap, en zal zijn schuld onder de Europese 60%-norm houden.

Bij de start van de Confederatie wordt een basisbedrag vastgesteld ter financiering van de interestlasten en de aflossing van het geleende kapitaal. Dat basisbedrag wordt welvaartsvast gemaakt. Doordat het basisbedrag welvaartsvast is, zal het verschil tussen dat bedrag en de effectief betaalde interestlast toenemen. Dat verschil wordt gebruikt om de leningen af te lossen. Het aandeel interestlasten zal daardoor dalen, het aandeel schuldafbouw zal toenemen.

Door deze omgekeerde rentesnieuwbal kan in een termijn van 25 jaar de federale schuld volledig afgebouwd worden. Wanneer de schuld helemaal is afgelost, wordt het bedrag dat daardoor vrijkomt in de confederale begroting doorgestort naar de deelstaten in verhouding tot de mate waarin ze hebben bijgedragen tot de opbrengst van deze belastingen.

Door de schuldafbouw zullen de deelstaten de eerste 25 jaar minder middelen krijgen dan ze bij ongewijzigd beleid uitgeven. Gezien de omvang van de historische schuld, zal dat verschil niet volledig weggewerkt kunnen worden. De deelstaten beslissen autonoom of en in welke mate ze die tekorten financieren met eigen schuldcreatie dan wel met besparingen.

Solidariteit

Doordat Vlaanderen en Wallonië verantwoordelijk zijn voor hun eigen sociale zekerheid, valt deze impliciete transfer weg. Doordat de begroting van de Confederatie België beperkt van omvang is, droogt ook die transfer op.

Vlaanderen zegt de financiële solidariteit met Wallonië en Brussel echter niet op. Integendeel, een confederaal model biedt net de kans om op een **objectieve, transparante, efficiënte en responsabiliserende wijze, en dus écht solidair** te zijn, vanzelfsprekend op basis van respect voor elkaars autonomie en eigenheid.

De deelstaten regelen de solidariteit. Zij voorzien vooreerst in een **tijdelijk solidariteitsmechanisme** om de overgang van het federale naar het confederale model op te vangen en Vlaanderen en Wallonië de garantie op een gelijke relatieve startpositie te geven. Zij organiseren ook de solidariteit met de regio Brussel-Hoofdstad binnen de financiering van haar internationale en hoofdstedelijke functie.

Het tijdelijk solidariteitsmechanisme bestaat erin het begrotingssaldo van Vlaanderen en van Wallonië, uitgedrukt als percentage van de eigen middelen, in het startjaar gelijk te schakelen.

Daartoe wordt het gezamenlijke begrotingssaldo van Vlaanderen en Wallonië berekend en uitgedrukt als percentage van hun gezamenlijke inkomsten (gewogen gemiddelde saldo).

De deelstaat met een begrotingssaldo onder het gewogen gemiddelde, ontvangt bijkomende middelen uit het confederaal Solidariteitsfonds om het verschil weg te werken. Dit Solidariteitsfonds wordt gefinancierd uit de opbrengst van de btw en de accijnzen.

Deze gelijkschakeling vindt plaats in het eerste jaar. Het solidariteitsbedrag van dat startjaar wordt vervolgens in een tijdspanne van ten hoogste 25 jaar afgebouwd. Het tijdelijk mechanisme verdwijnt sneller wanneer en vanaf het ogenblik waarop het **omkeerbaar solidariteitsmechanisme** voor de ontvanger gunstiger is dan het tijdelijke.

Dat omkeerbaar solidariteitsmechanisme is bedoeld om de verschillen in fiscale capaciteit tussen Vlaanderen en Wallonië gedeeltelijk uit te vlakken. De financiering van het omkeerbaar solidariteitsmechanisme verloopt eveneens via de confederatie.

Hiervoor wordt de fiscale capaciteit van Vlaanderen

en Wallonië berekend op een geharmoniseerde basis van de personenbelasting en de sociale bijdragen per inwoner. Wanneer de fiscale capaciteit per inwoner lager is dan 95% van het confederatiegemiddelde, ontvangt de betrokken deelstaat een bijdrage uit de confederale middelen die zijn fiscale capaciteit optrekt tot 95% van het confederatiegemiddelde.

De toepassing van het omkeerbaar solidariteitsmechanisme kan er nooit toe leiden dat de fiscale capaciteit van de andere deelstaat onder de 105 % van het confederatiegemiddelde daalt.

Een toekomst voor Brussel

Een eenvoudiger Brussel

Het aantal instellingen – een vijftigtal – wordt gehalveerd. Ook het politiek personeel wordt drastisch verminderd waarbij minstens 500 van de 1.100 mandaten worden geschrapt.

Het huidige Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de 19 gemeenten en de Brusselse agglomeratie worden samengevoegd tot één bestuursniveau: de regio Brussel- Hoofdstad.

Het nieuwe **parlement** van de regio Brussel-Hoofdstad bestaat uit 70 leden en wordt rechtstreeks verkozen door alle inwoners van de regio. Er is een gegarandeerde vertegenwoordiging van minstens 15 leden van elk van de beide taalgroepen. De parlementsleden worden verkozen op een Nederlandstalige of Franstalige lijst, volgens de procedure die vandaag van kracht is.

In bepaalde aangelegenheden, onder meer taalkundige en culturele bescherming, delegatie van bevoegdheden aan de districten en inrichting van de eigen instellingen, beslist het parlement met **gekwalficeerde meerderheid**.

De **regering** is paritair samengesteld en bestaat uit een minister-president, een viceminister-president en maximaal zes ministers. Elke minister moet de steun hebben van een meerderheid van zijn taalgroep in het regioparlement. De samenstelling en de werking van de regering gebeuren op basis van 'machtspariteit': de bevoegdheden en budgetten van de verschillende ministers worden paritair verdeeld, waarbij ook alle belangrijke functies, zoals minister-president en de viceminister-president, roteren of paritair worden verdeeld.

De zes politiezones worden **samen gevoegd** tot één zone. Wat in New York, Parijs en Berlijn kan, moet in Brussel ook kunnen. Ook de negentien OCMW's worden **samen gevoegd** tot één OCMW met een gegarandeerde vertegenwoordiging van elke taalgroep en met gedecentraliseerde sociale huizen. Dat zal de slagkracht van de regio Brussel-Hoofdstad bij, onder meer, de armoedebestrijding verhogen.

Ook in een grootstad blijft **bestuurlijke nabijheid** vanzelfsprekend essentieel: Brussel wordt gedecentraliseerd met **districten** naar het voorbeeld van Antwerpen en Parijs. De districten vallen grosso modo samen met de huidige gemeenten. De regio Brussel- Hoofdstad kan bevoegdheden op een symmetrische wijze delegeren naar de districten. Elk district krijgt dus dezelfde bevoegdheden, maar de regio blijft wel over de mogelijkheid beschikken om uitiem beslissingen te herroepen. Elk district telt minstens één districtsschepen van elk van de beide taalgroepen.

Buurten en wijken ondersteunen het lokale leven en kunnen een motor zijn van sociale cohesie, zeker voor Brusselaars van vreemde origine. Daarom zal de regio Brussel-Hoofdstad inzetten op een degelijke wijkwerking, met financiële maar vooral logistieke steun voor wijkinitiatieven.

Een sterker Brussel

Een sterker Brussel betekent een **slagkrachtiger** Brussel. Een Brussel dat verantwoordelijk is. Zoals hoger beschreven neemt de regio Brussel- Hoofdstad de huidige bevoegdheden over van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Brusselse agglomeratie en de 19 gemeenten.

Bovendien krijgt de regio **nieuwe bevoegdheden**. De huidige federale bevoegdheden die kunnen worden gekwalificeerd als grondgebonden, worden toegewezen aan Vlaanderen, Wallonië en aan de regio Brussel- Hoofdstad. Zo zal ze nieuwe sociaaleconomische bevoegdheden krijgen om een aangepast en doelgericht beleid te voeren.

Meer bevoegdheden betekent ook **meer verantwoordelijkheid**. De regio Brussel-Hoofdstad wordt niet langer gefinancierd met vrijblijvende dotaties uit de federale kas maar wordt voortaan in hoge mate zelf verantwoordelijk voor de eigen uitgaven én inkomsten. Ze staat bijvoorbeeld volledig zelf in voor de onroerende voorheffing en andere grondgebonden belastingen zoals de

vennootschapsbelasting.

Een structurele politieke band met onze hoofdstad Vlaanderen, Wallonië en Brussel zijn met elkaar verstrengeld. Vlaanderen ziet evenwel geen nood om zijn naam te wijzigen tot 'Vlaams-Brusselse Federatie'. Wij zien Brussel als een natuurlijk deel van onze open gemeenschap. Wel moet Brussel zijn meervoudige hoofdstedelijke functie waarmaken. De hoofdstad van de Confederatie België moet een **structurele politieke samenwerking** tussen de regio Brussel-Hoofdstad en de deelstaten verzekeren.

In het **Vlaams Parlement** worden ten minste zes leden verkozen door kiezers die in Brussel wonen. Ze hebben ook zitting in het parlement van de regio Brussel-Hoofdstad en bekleden dus een dubbelmandaat.

In de **Vlaamse Regering** is één minister bevoegd voor Brussel. Het Vlaams beleid in Brussel wordt zo ingepast in het algemeen beleid.

In de Belgische Ministerraden zullen de Vlaamse Regering, de Waalse Regering en de regering van de regio Brussel-Hoofdstad regelmatig overleggen over de **hoofdstedelijke en internationale rol** van Brussel. De samenstelling van de delegaties kan wijzigen naargelang van de agenda. Het overleg spitst zich toe op onder meer mobiliteit, veiligheid, stadsinrichting, tweetaligheid, ...

Daartegenover geldt de vaststelling dat de internationale en hoofdstedelijke functie van Brussel extra kosten met zich meebrengt. Op basis van duidelijke afspraken, transparantie en responsabilisering, kunnen de deelstaten hiervoor een extra financiering overeenkomen in de Raad.

In de Belgische Ministerraden wordt er regelmatig **overlegd** tussen de Vlaamse Regering en de Nederlandstalige leden van de regering van de regio Brussel-Hoofdstad. Een gelijkaardig overleg bestaat vandaag reeds aan Franstalige zijde.

Het parlement van de regio Brussel-Hoofdstad kan een lid van de Vlaamse of de Waalse Regering om **advies** vragen. Dit is mogelijk mits er een meerderheid in het parlement of in een taalgroep daar om verzoekt of mits een adviesvraag uitgaat van de regioregering. Zo kunnen de Vlaamse en Waalse regeringsleden de impact van bepaalde beslissingen in Brussel duiden.

Respect voor Franstalige én Nederlandstalige cultuur

Brussel is een tweetalige hoofdstad. De gelijkwaardigheid van het Nederlands en het Frans is essentieel voor een hoofdstedelijke functie.

Het principe van de tweetaligheid van de dienst dat nu geldt voor de administratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt daarom vervangen door het principe van de **tweetaligheid van alle overheidspersoneel**, zonder onderscheid, zoals nu reeds het geval is voor de gemeentelijke administratie. De tweetaligheid wordt gemeten en erkend door middel van een taalattest. Ook van de ministers wordt tweetaligheid vereist.

De taalwetgeving is daarenboven pas relevant, wanneer ze **afdwingbaar** is. Vandaag kan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht enkel niet-bindende adviezen geven. Bij de Raad van State kan men evenmin terecht om de toepassing van de taalwetgeving af te dwingen. Daarom moet er een omkering van het toezichtmechanisme komen. Bij het niet tijdig intrekken of rechtzetten van een administratieve beslissing die om taalredenen is geschorst, mondt de schorsing van rechtswege uit in een vernietiging van de betrokken handeling. Daarnaast kan men voor taalwetschendingen terecht bij een rechtscollege dat een bindende beslissing neemt ten aanzien van het bestuur en kan een dwangsom worden opgelegd.

De Brusselaars krijgen nog meer keuze: de Brusselkeuze

De aanwezigheid van de huidige Gemeenschappen wordt algemeen ervaren als een belangrijke meerwaarde voor Brussel. Brusselaars genieten vandaag immers het voorrecht om te kiezen tussen het aanbod van zowel de Vlaamse Gemeenschap als de Franse Gemeenschap inzake de persoonsgebonden aangelegenheden zoals onderwijs en gezondheidszorg.

Die logica wordt doorgetrokken voor de nieuwverworven bevoegdheden van de deelstaten, in het bijzonder voor de sociale zekerheid. Brussel mist trouwens de financiële draagkracht en kent een te grote concentratie van 'negatieve risico's' om zelf de sociale verzekering te kunnen organiseren.

De Brusselkeuze maakt het de Brusselaars mogelijk om aan te sluiten bij een Vlaams, dan wel Waals stelsel. Zo wordt de interpersoonlijke solidariteit tussen Brussel en Vlaanderen of Wallonië gerealiseerd. De Brusselkeuze is ook een middel om het engagement

van de beide gemeenschappen te verankeren in en ten aanzien van Brussel.

De Brusselkeuze geldt voor een **volledig pakket** van dienstverlening, met rechten (tegemoetkomingen) en plichten (bijdragen). Wie kiest voor het Vlaams stelsel valt onder dezelfde regeling als de Vlamingen in de rest van Vlaanderen. Dat garandeert een transparante, solidaire aanpak.

Het pakket omvat onder meer de personenbelasting, de kostencompenserende stelsels van de sociale zekerheid, sociale bijstand, de inkomensvervangende uitkeringen, arbeidsbemiddeling, welzijnsinstellingen, jeugdbescherming, migratie en inburgering en stemrecht voor het Vlaams resp. het Waals Parlement.

Met dit model kiezen we voor een inclusief systeem. Elke Brusselaar maakt een **eigen, vrije keuze**. Kinderen vallen, zolang ze ten laste zijn, onder het stelsel van de ouders. Wanneer de ouders voor een verschillend stelsel opteren, bepalen objectieve criteria onder welk stelsel het kind valt (systemen die werken met objectieve criteria bestaan nu ook reeds, zoals bijvoorbeeld in de kinderbijslag).

De keuze is niet noodzakelijk definitief. Mits een wachtperiode (bijvoorbeeld drie jaar) in acht te nemen, kan iemand naar het andere stelsel overstappen, conform het rugzakprincipe. De wachtperiode is nodig om de solidariteit met anderen die eerder dezelfde keuze hebben gemaakt niet plots onder druk te zetten. Vanaf het ogenblik waarop iemand niet langer ten laste is van de ouders, kiest hij zelf zonder een wachttermijn te moeten respecteren.

Het principe dat Brusselaars toegang hebben tot de instellingen en infrastructuur van beide gemeenschappen blijft vanzelfsprekend gelden.

Alle kinderen zijn welkom in het Nederlandstalig **onderwijs** maar er geldt, net zoals vandaag, een voorrangsbepaling. Voor de inschrijving komen eerst de broers en zussen (inclusief deze van een nieuw samengesteld gezin) van leerlingen van de school in aanmerking; vervolgens de kinderen van de personeelsleden van de school, daarna wie Nederlands als thuistaal heeft; en verder kinderen van ouders die bij de Brusselkeuze voor het Vlaamse stelsel hebben gekozen (waarbinnen GOK-criteria van toepassing zijn).

Zo blijft het Nederlandstalig onderwijs enerzijds openstaan voor iedereen, wordt in functie van het kwaliteitsbehoud het criterium 'Nederlands thuistaal' versterkt en wordt er een band gecreëerd tussen de

---

bijdrage aan het systeem en voorrang om effectief van de diensten van het systeem te kunnen genieten.

Logischerwijs zal de Vlaamse overheid ervoor moeten zorgen dat minstens alle aangeslotenen effectief gebruik kunnen maken van de Vlaamse diensten. Vlaanderen zal dus moeten investeren in het Brussels aanbod, naargelang van de Brusselkeuze die de Brusselaars maken.

Naast eigen instellingen, kan Vlaanderen voor **verzorgings- en welzijnsinstellingen** waarbij het taalgebruik een belangrijke factor is (bv. woonzorgcentra en ziekenhuizen), taallabels toekennen naargelang van de effectieve tweetaligheid van de aangeboden dienstverlening. De toekenning van een taallabel kan gepaard gaan met financiële afspraken.

Door ook **stemrecht** op te nemen in het pakket, wordt een democratische band gelegd tussen het persoonsgebonden beleid en de begunstigden ervan. Wie de Vlaamse Brusselkeuze maakt, wijst – naast uiteraard de leden van het parlement van de regio Brussel- Hoofdstad – de zes leden van het Vlaams Parlement aan die tevens in het parlement van de regio Brussel- Hoofdstad zitting hebben.

Zo bepalen de gebruikers de beleidskeuzes. Dit responsabiliseert de overheid en verplicht Vlaamse en Waalse partijen aandacht te hebben voor Brussel en Brussel mee te nemen in hun beleid.

Eén Vlaamse Brussel-administratie

De Vlaamse, Franse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – en dus de betrokken regeringen, parlementen en administraties – worden afgeschaft. In Brussel oefenen Vlaanderen en Wallonië hun persoonsgebonden bevoegdheden rechtstreeks uit. Uiteraard staat het Wallonië vrij om die bevoegdheden te delegeren aan een afzonderlijke instelling gericht op de inwoners van Brussel.

De VGC-administratie en de Brussel-administratie binnen de Vlaamse overheid worden geïntegreerd.

Europese Vlamingen, wereldvlamingen.

De toekomst van de 6,5 miljoen Vlamingen ligt in Europa. Europa brengt ons al zestig jaar vrede. Europa draagt bij aan onze welvaart en ons welzijn. Ons verhaal is en blijft een Europees verhaal: 'Vlaming zijn om Europeeër te worden.' Wij willen een sterk Vlaanderen in een sterk Europa.

Eurorealist om Europees te kunnen blijven

Een confederaal Europa

Vandaag is de Europese Unie **onvoldoende gedragen door de inwoners van de lidstaten.** Europees beleid gaat iedereen aan en mag daarom niet boven de hoofden van de burger gevoerd worden, met een bureaucratisch en technocratisch jargon dat niemand begrijpt.

'Meer Europa' is de standaardkreet van de traditionele Belgische partijen. Wie kritische vragen stelt, krijgt het verwijt anti-Europees of eurosceptisch te zijn. We zetten ons af tegen een Europese superstaat, net zoals tegen een Vlaanderen dat zich terugplooit op zichzelf, zonder sterke Europese verankering. Wij staan voor een **Europese Unie die niet van bovenaf wordt opgelegd**, maar groeit van onderuit.

Om het vertrouwen tussen de Europese burgers en hun politieke klasse te herstellen, kiezen we voor een confederaal Europa waarin de lidstaten samen beslissen wat ze samendoen, niet omdat ze moeten maar omdat ze dat willen. Alleen zo kunnen we de samenwerking van landen en volkeren vormgeven en de democratische legitimiteit van de Unie herstellen en versterken. Alleen zo kunnen we weer een gevoel van gedeeld eigenaarschap creëren.

Daarbij moeten wetgeving en beleid zo dicht mogelijk bij de burger worden gemaakt en uitgevoerd. We moeten ons durven afvragen of alles wat de EU doet wel nodig is en of bepaalde initiatieven niet beter aan de lidstaten worden overgelaten. Net zoals de deelstaten in de Confederatie België eigenaar zijn van de bevoegdheden en beslissen welke bevoegdheden confederaal uitgeoefend worden, staan de leden enkel bevoegdheden af aan de Europese Unie als al haar leden daarin een meerwaarde zien. In de besluitvorming binnen de Europese instellingen worden de bestaande meerderheidsregels toegepast met respect voor het subsidiariteitsbeginsel.

Europa waar nodig

Wanneer grensoverschrijdende samenwerking duidelijk schaalvoordelen biedt, valt een Europese aanpak te rechtvaardigen. Andere bevoegdheden horen thuis op lidstatelijk of lokaal niveau vanwege de al te grote 'heterogeniteitskosten'. Dat zijn de kosten voor het samenbrengen van soms uiteenlopende visies van de lidstaten.

Soms is het nodig dat de EU een gemeenschappelijk kader (sokkel) aangeeft met voldoende flexibiliteit voor de lidstaat of regio om eigen accenten te leggen. Dan moet de EU een flinke vinger in de pap hebben. Ook voor de geloofwaardigheid van de EU zelf is het belangrijk om de lidstaten die zich niet houden aan de afgesproken regels, te dwingen tot verantwoordelijkheid.

Fiscaal beleid moet dan weer een exclusief instrument van de lidstaten blijven om hun economisch beleid te voeren. Daarnaast is het niet aangewezen het klassieke recept van Europese harmonisering toe te passen op de sociale zekerheid om een sociaal Europa tot stand te brengen. Een uniform Europees minimumloon of pensioenleeftijd zullen ons Europese welvaartsmodel niet ondersteunen. Ze passen niet in de sterk verschillende tradities van de Europese welvaartsstaten. Dwingende sociale standaarden opleggen zou het economische weefsel in de Centraal- en Oost-Europese lidstaten ontwrichten.

Een uniforme Europese sociale zekerheid is dus niet wenselijk. Naast dwingende afspraken over het begrotingevenwicht en de vermindering van de staatsschuld, kunnen we wel bindende Europese sociale doelstellingen vastleggen. We kunnen het streven naar een socialer Europa concreet en tastbaar accentueren met een armoedepact. Net zoals bij het stabiliteitspact moet elke (kandidaat-)lidstaat het armoedepercentage terugdringen tot een te bepalen maximum en moeten er sancties gelden bij niet-naleving.

Door het democratisch deficit in de EU en bij afwezigheid van een draagvlak kan er geen sprake zijn van Europese belastingen. Europese belastingen zijn ook niet logisch in een confederaal Europa: in een confederaal model financieren de entiteiten het hogere niveau.

Europese uitbreiding

De ontwikkelingen die in staatloze naties als Schotland, Catalonië, Baskenland en Vlaanderen al jarenlang gaande zijn, zijn natuurlijke en historische processen. Er is sprake van een evolutie, geen revolutie. De EU kan deze vreedzame staatsontwikkeling niet langer ontkennen of uit de weg gaan. Door **interne uitbreiding** zijn nieuwe staten, indien zij dat zelf willen, automatisch lid van de Europese Unie; zij moeten uiteraard wel binnen een overgangperiode aan de lidmaatschapsvoorwaarden voldoen.

Het valt niet te ontkennen dat de voorbije externe uitbreidingsrondes nog niet verteerd zijn. Eerst moet een verdere verdieping plaatsvinden vooraleer er over verdere **externe uitbreiding** te praten valt. Zeker in het licht van de ontwikkelingen van een Europa met verschillende snelheden op vlak van de euro, het begrotingsverdrag, de Schengen-zone en de interne markt is dat wenselijk én noodzakelijk.

Eenheid in verscheidenheid

Europa moet een project van gedeeld eigenaarschap zijn waaraan alle burgers kunnen deelnemen. Het bewaken van de diversiteit, ook de **taaldiversiteit**, binnen de Europese identiteit, is daarbij essentieel. Daarom houden wij vast aan het grondrecht van elke burger om in zijn of haar officiële taal met de Europese instellingen te kunnen communiceren. Ook dat verkleint het Europese democratisch deficit.

Ons Europa

Voor ons Vlamingen zijn er bijkomende Europese uitdagingen: hoe kan het interne Europese debat democratischer gevoerd worden en hoe kunnen wij meer wegen op de Europese besluitvorming, zodat de noodzakelijke hervormingen daadwerkelijk worden ondersteund en uitgevoerd? Zodat we Europa weer kunnen aanvoelen als ons Europa.

Democratische legitimiteit in het parlement

Meer Europa in het parlement

Europa is onze gedeelde eigendom en onze gedeelde verantwoordelijkheid. Door het Europese debat te politiseren, kunnen we het nationale en Europese niveau nauwer met elkaar verweven. Burgers staan vandaag nog altijd dichter bij nationale parlementsleden dan bij Europarlementsleden.

Het is dan ook aan de nationale volksvertegenwoordigers om een brugfunctie te vervullen. Dat kan onder meer door **de nationale parlementen** (waaronder het Vlaams Parlement) te **'europeaniseren'**, naar het voorbeeld van Denemarken. Zowel vóór als na elke vergadering van de Europese Raad of de Raad van Ministers zou de verantwoordelijke minister het parlement te woord moeten staan om het standpunt te verduidelijken. Voor onderhandelingen van de Europese Raad of Raad van Ministers over belangrijke onderwerpen, moet het Vlaams Parlement een expliciet onderhandelingsmandaat geven. Op die manier zullen de debatten in de parlementen meer afgestemd zijn op de Europese politieke actualiteit.

Een democratischer Europa

Een aantal institutionele wijzigingen zijn nodig om het democratisch gehalte van de Unie gelijke tred te laten houden met de omvang en het gewicht van haar bevoegdheden. Belangrijk hierbij is het behoud van een model op maat: **geen Verenigde Staten van Europa, geen Europese superstaat.**

Sterke Vlaamse stem in Europa

Betere samenwerking

In belangrijke Europese Ministerraden is het nu nog altijd een federaal minister die voor België het woord voert en zijn de deelstaten helemaal niet vertegenwoordigd. De Belgische premier neemt op Europese toppen vaak een standpunt in waarvoor zelfs bij zijn Vlaamse meerderheidspartijen onvoldoende draagvlak is, laat staan in de rest van Vlaanderen.

Door die gebrekkige coördinatie is België koploper in het laattijdig omzetten van richtlijnen, met risico op boetes tot gevolg. Onze omzettingsachterstand ligt drie keer hoger dan het Europese gemiddelde. Het democratisch deficit is dus niet alleen een Europees probleem, het is ook een intern Belgisch probleem.

De Europese Unie erkent enkel staten als lid. Dat belet niet dat Vlaanderen en Wallonië, en in voorkomend geval de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio, een doorslaggevende stem krijgen bij de voorbereiding, de bepaling en de opvolging van het Europees beleid in België.

De Confederatie België deelt aan de Europese Unie mee dat de deelstaten voortaan voor haar optreden. Dat is perfect mogelijk **binnen de bestaande Europese regelgeving**. Het Verdrag van Lissabon bepaalt immers dat de Unie de nationale identiteit van de lidstaten eerbiedigt zoals die vastgelegd is in hun basisstructuren (artikel 4, lid 2 VEU). Bovendien kan, volgens het nu reeds geldende principe ‘in foro interno, in foro externo’, een entiteit de haar intern toegekende bevoegdheden ook extern uitoefenen.

Waar de Confederatie België met één stem moet spreken, zoals in de Europese Raadsvergaderingen, blijft de **coördinatie** van het standpunt noodzakelijk. Dat standpunt wordt bepaald in het kader van de Belgische (Minister) Raad, in een rechtstreekse dialoog tussen Vlaanderen, Wallonië, en in voorkomend geval de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio.

Eigen stem in Europa

De **vertegenwoordiging** van de Confederatie België in de Europese Ministerraden gebeurt deels door Vlaanderen, deels door Wallonië. Daarbij worden de bevoegdheden thematisch evenwaardig verdeeld, waarbij Vlaanderen de ene helft voor zijn rekening neemt en Wallonië de andere helft. De verdeling geldt voor de hele legislatuur zodat de verantwoordelijkheden duidelijk zijn bepaald en dossierkennis kan worden opgebouwd. Wanneer Vlaanderen de vertegenwoordiger is, is Wallonië als assessor aanwezig. Het omgekeerde geldt wanneer Wallonië de vertegenwoordiger is. Uitzondering hierop is de Raad voor Visserij, waar Vlaanderen exclusief bevoegd is.

Dit systeem van vertegenwoordiging geldt ook op het administratieve niveau (bijvoorbeeld voor de Permanente Vertegenwoordiging).

De beslissing om een internationaal verdrag of een akkoord met een internationale organisatie die enkel staten erkent al dan niet goed te keuren, wordt eveneens genomen in het kader van de Belgische Raad. De bevoegde parlementen moeten vervolgens hun instemming verlenen met het verdrag of akkoord.

Communiceren met Europa

Vlaanderen en Wallonië, en in voorkomend geval de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio, rapporteren afzonderlijk aan Europa over hun na te komen verplichtingen (stabiliteits- en hervormingsprogramma's in het kader van het Europees semester, actieplannen in het kader van de EU2020-doelstellingen,...). Via een **confederaal brievenbusstelsel** geven zij hun programma's, actieplannen, begrotingen,... aan Europa door. Het in te dienen Belgisch programma zal een bundeling zijn van de programma's. Deze werkwijze is nu al van toepassing

in bepaalde domeinen (bijvoorbeeld milieu). De Confederatie België vraagt de bevoegde Europese instanties die programma's en plannen apart te beoordelen en afzonderlijke aanbevelingen te doen.

Op dezelfde manier geeft de EU op haar beurt informatie rechtstreeks door aan Vlaanderen en Wallonië, en in voorkomend geval aan de regio Brussel-Hoofdstad en de Duitstalige regio.

Een verantwoordelijke financiering

Voor de financiering van het Europees budget en andere Europese instrumenten zal de bijdrage van de Confederatie België bestaan uit de btw-bijdrage en de som van de aandelen van Vlaanderen en Wallonië in de douanerechten en bni-bijdrage (0,30% van de geharmoniseerde btw-grondslag; 75% van de opbrengst van de Vlaamse en Waalse douanerechten en van de Vlaamse en Waalse landbouw- en suikerheffingen; 0,7137% van het Vlaamse en Waalse bruto nationaal inkomen tegen marktprijzen).

Aangezien de Confederatie België voor de EU aansprakelijk blijft voor de verbintenissen van de deelstaten en de regio's moeten die duidelijke afspraken maken over de verdeling van de aansprakelijkheid (bijvoorbeeld een boete opgelegd door de EU). Het kan niet de bedoeling zijn dat een overheid opdraait voor het niet-nakomen van de verbintenissen door een andere overheid.

Diplomatie: efficiënter en goedkoper

Vlaanderen en Wallonië behartigen zelf hun politieke en economische belangen in het buitenland, en beschikken daartoe over een eigen diplomatieke dienst. Er zal dus nog slechts één Vlaamse diplomatie bestaan, daar waar die nu versnipperd is over verschillende diensten (vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking en Toerisme Vlaanderen).

De hervorming van het diplomatieke netwerk zal leiden tot een **beter samenwerkingsverband tussen de diplomaten**. Waar er nu vaak een gebrek aan coördinatie en soms rivaliteit bestaat, ligt in een confederale structuur de nadruk op samenwerking tussen twee diensten in plaats van drie. De hervorming houdt ook een rationalisering in van de bestaande ambassades, consulaten en andere vertegenwoordigingen.

Vlaanderen en Wallonië bepalen zelf in welke landen ze diplomatiek aanwezig zijn. Meteen treden ze daar ook op als vertegenwoordiger van de Confederatie België. Waar zowel Vlaanderen als Wallonië aanwezig zijn, doen ze dat samen. Vanzelfsprekend zijn ook andere samenwerkingsverbanden mogelijk, zoals met Nederland of in Benelux-verband.

 facebook.com/nieuwvlaamsealliantie

 [@de_NVA](https://twitter.com/de_NVA)

 linkedin.com/company/N-VA

 instagram.com/de_NVA

Koningsstraat 47 bus 6 • 1000 Brussel
info@n-va.be • +32 2 219 49 30
www.n-va.be